

(ON)BEPERKT BUITENSPELEN

Een kwalitatief onderzoek naar de inclusiviteit van buitenspeelervaringen van kinderen met een beperking en hun ouders in Oosterhout

Master thesis Urban and Economic Geography

Juni 2024

LOLA VERDUIJN

STUDENT NUMMER: 6680089

BEGELEIDSTER UNIVERSITEIT UTRECHT

DR. KIRSTEN VISSER

BEGELEIDSTER GEMEENTE OOSTERHOUT

SUZANNE STRAATHOF

FACULTEIT GEOWETENSCHAPPEN

UNIVERSITEIT UTRECHT

Universiteit Utrecht

**HOGESCHOOL
UTRECHT**

gemeente **Oosterhout**

Afbeelding op voorpagina:

Eigen ontwerp (P. Verduijn, 2024)

Voorwoord

Voor u ligt mijn master thesis '*(On)beperkt buitenspelen*'. Dit onderzoek richt zich op de ervaringen van kinderen met een beperking en hun ouders met betrekking tot de inclusiviteit van buitenspeelmogelijkheden in Oosterhout. De thesis is geschreven ter afsluiting van de master *Urban and Economic Geography* aan de Universiteit Utrecht en is het eindproduct van mijn onderzoekstage bij de gemeente Oosterhout. Het schrijven van de thesis vond plaats tussen februari 2024 en juni 2024.

Al vanaf jonge leeftijd ben ik in contact gekomen met kinderen met een beperking. Mijn beste vriendin van de basisschool heeft een zusje met een zware beperking en ik kwam regelmatig bij hen thuis. Hierdoor kreeg ik inzicht in de dagelijkse uitdagingen waarmee haar gezin te maken heeft. Hoewel dit contact voor mij een normale zaak was, besepte ik dat niet iedereen er zo over dacht. Mijn ervaringen met deze vriendin en haar zusje hebben de basis gelegd voor mijn respect voor mensen met een beperking en het belang dat ik hecht aan hun actieve deelname aan de samenleving. Daarom was ik enthousiast om onderzoek te doen naar het onderwerp van inclusief buitenspelen toen het zich aan deed. Daarnaast betrof dit onderwerp voor mij een leuke onderzoekslocatie. Oosterhout, een stad op minder dan 15 kilometer afstand van het dorp waar ik woon, is voor mij bekend terrein. Het was dan ook een bijzondere kans om kinderen met een beperking een stem te geven, met als hoop dat dit ook waardevol zou zijn voor de gemeente Oosterhout.

De gezinnen die hebben deelgenomen hebben mij waardevolle inzichten geboden in hun leven met een kind met een beperking. Ik wil daarom ook mijn oprechte dankbaarheid uiten naar alle deelnemers die mij open verwelkomde in hun woning en eigen leefomgeving. Door de tijd en bereidheid om hun ervaringen te delen, hebben zij niet alleen bijgedragen aan de resultaten van dit onderzoek, maar dragen zij ook bij aan bredere maatschappelijke kennis over kinderen met een beperking.

Daarnaast had ik mijn thesis niet kunnen schrijven zonder de hulp en aandacht van een aantal mensen. Allereerst wil ik mijn team bij de gemeente Oosterhout bedanken: Mayke Duffhues, Marieke van Bavel, Bibi Schuurs, Nicolle Verhoeks-Vaessen en mijn stagebegeleidster Suzanne Straathof. Dit team bestond uit mensen met verschillende expertisegebieden die mij hebben ondersteund met hun tijd, netwerken, feedback, aangeleverde documenten en ondersteunende gesprekken. Dit is erg waardevol voor mijn onderzoek geweest. Aanvullend wil ik ook mijn dank uitspreken naar de mensen in mijn persoonlijke omgeving die mij gedurende het hele proces hebben gesteund, bijgestaan en geholpen. Specifiek wil ik mijn zus bedanken voor het creatieve ontwerp op het voorblad van de thesis.

Verder wil ik graag Eline Bolster van de Hogeschool Utrecht en dr. Irina van Aalst bedanken. Tijdens de opzet van het onderzoek heeft Irina tijdelijk de begeleiding overgenomen van mijn scriptiebegeleidster, dr. Kirsten Visser. Eline heeft mij verbonden met de gemeente Oosterhout voor mijn onderzoekstage en heeft haar netwerk binnen het *Samen Spelen??* project ingezet om voldoende respondenten te verzamelen. In het bijzonder wil ik Kirsten bedanken voor haar uitgebreide, waardevolle feedback en ondersteuning gedurende het proces. Haar begeleiding heeft ervoor gezorgd dat ik kritisch bleef kijken naar mijn eigen onderzoek om het maximale uit mijn master thesis te halen. Haar enthousiasme en vertrouwen hebben mij gemotiveerd om de thesis succesvol af te ronden.

Met trots presenteer ik u mijn thesis. Ik wens u veel leesplezier toe.

Lola Verduijn

Samenvatting

Buitenspelen verbindt kinderen met hun omgeving en is essentieel voor hun ontwikkeling en gezondheid. Spelen wordt dan ook erkend als recht voor alle kinderen, inclusief kinderen met een beperking. Deze kinderen hebben vergelijkbare speelwensen als hun leeftijdsgenoten en willen graag deelnemen aan hun sociale wereld. Echter, zij ervaren vaak obstakels bij het bereiken en gebruiken van speelplekken en hebben te maken met niet-verwelkomende houdingen. Deze barrières kunnen leiden tot uitsluiting en sociale isolatie. Om gevoelens van exclusie tegen te gaan, moeten speeltuinen inclusief spel faciliteren, zodat elk kind de mogelijkheid heeft om buiten te spelen. Om dit te kunnen faciliteren moet er meer inzicht zijn in de buitenspeelbehoeften en ervaringen van kinderen met een beperking. Dit onderzoek biedt inzicht in hun speelervaringen in hun eigen buurten in Oosterhout. De stad is betrokken bij het *Samen Spelen??* project als proeftuin en werkt actief aan het verbeteren van de verdeling en kwaliteit van speelplekken met hun speelbeleid '*Buiten spelen in Oosterhout*'.

Verschillende concepten stonden centraal: het keuzegedrag van kinderen met een beperking tijdens het buitenspelen, de invloed van de fysieke en sociale omgeving van de speelplek, en de rol van ouders en de maatschappelijke context. Om hier inzicht in te krijgen, zijn er zeven *go-along* interviews gehouden met twaalf kinderen en hun ouders. Zij gingen vanaf hun woning naar een nabijgelegen speelplek en deelden hun ervaringen. Hieruit bleek dat de kinderen meestal spelen in speeltuinen, ook al voldoen deze niet altijd aan hun behoeften. De keuze is vaak gebaseerd op nabijheid tot hun woning en een gevoel van veiligheid. Daarnaast waarden ze het spelen met vrienden in hun eigen buurt.

De ervaringen van de kinderen werden enerzijds bepaald door de fysieke omgeving van de speelplekken. De omliggende buurt bepaalt of kinderen de speeltuin kunnen bereiken, waarbij obstakels onderweg leidden tot minder positieve ervaringen. Verder is het speeltuinontwerp cruciaal: diverse zones, uitdagende speeltoestellen en natuurlijke elementen verbeteren de speelwaarde. Ontbrekende toegankelijke speeltoestellen en voorzieningen, een ontoegankelijke ondergrond en ontoereikend onderhoud zorgen juist voor negatieve ervaringen. Anderzijds beïnvloedt de sociale omgeving van de speelplekken de ervaringen van de kinderen. Een ondersteunende buurt draagt bij aan positieve speelervaringen. De acceptatie van andere kinderen speelt aanvullend een cruciale rol. Interacties tussen kinderen varieerden van positief sociaal contact tot pesten en buitensluiting, waarbij kinderen met een beperking werden bestempeld als 'anders' door andere kinderen en ouders. Negatieve sociale ervaringen kunnen zo ingrijpend zijn dat kinderen zelfs bij leuke speelomgevingen liever niet buitenspelen.

Aanvullend bepalen ouders van kinderen met een beperking hun kansen om buiten te spelen. Met name veiligheidszorgen en praktische overwegingen leiden tot beperkingen in het buitenspelen. Voor ouders die inclusief samenspel aanmoedigen, was het belangrijk interactie tussen kinderen met en zonder beperking te bevorderen. Maatschappelijke denkbeelden, zoals gebrek aan kennis en begrip voor kinderen met een beperking, belemmeren hun volledige acceptatie en integratie. De scheiding tussen regulier en speciaal onderwijs draagt bij aan segregatie, wat ook hun buitenspeelervaringen beïnvloedt. Huidige maatschappelijke structuren kunnen zo leiden tot inadequaat inclusief speelbeleid. De deelnemende ouders hebben specifieke aanbevelingen gedaan voor het speelbeleid van de gemeente Oosterhout, zoals het uitbreiden van de participatiemogelijkheden.

Ondanks de inspanningen van de gemeente Oosterhout om speelplekken inclusiever te maken, blijkt uit de resultaten dat deze nog niet voldoende zijn voor kinderen met een beperking. Hoewel de meeste kinderen buitenspelen wel leuk vinden, zijn er nog kansen op het gebied van inclusiviteit. Voor een inclusieve speelomgeving is het essentieel dat gemeentelijke initiatieven beter bekend zijn, integraal worden aangepakt en toegankelijk zijn voor alle kinderen. Het betrekken van kinderen met een beperking en hun ouders bij de ontwikkeling van speelplekken is hierbij noodzakelijk.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	4
1. Inleiding	8
1.1 Probleemstelling.....	9
1.2 Maatschappelijke relevantie.....	10
1.3 Wetenschappelijke relevantie	10
1.4 Gehanteerde terminologie.....	11
2. Theoretisch kader	12
2.1 Het belang van inclusief buitenspelen.....	12
<i>Definitie van spelen</i>	12
<i>Voordelen van buitenspelen</i>	12
<i>Voordelen van inclusief spelen</i>	13
<i>Spel van kinderen met een beperking</i>	13
<i>Speelwaarde en inclusie</i>	13
2.2 De fysieke context van buitenspelen.....	15
<i>Faciliterende rol van de fysieke omgeving</i>	16
<i>Barrières in de fysieke omgeving</i>	17
2.3 De sociale context van buitenspelen.....	18
<i>Faciliterende rol van de sociale omgeving</i>	18
<i>Barrières in de sociale omgeving</i>	19
2.4 De rol van ouders in buitenspelen	20
2.5 De maatschappelijke context van buitenspelen.....	21
3. Context	22
3.1 Definitie van beperking.....	22
<i>Inkadering van beperkingen</i>	22
3.2 Kinderen met een beperking in Nederland	23
<i>Initiatieven voor kinderen met een beperking</i>	23
3.3 Het speelbeleid van Oosterhout.....	24
3.4 Gebiedsbeschrijving.....	25
4. Methodologie	31
4.1 Onderzoeksopzet	31
<i>Kwalitatieve onderzoeksmethoden</i>	31
<i>Kindgerichte onderzoeksmethoden</i>	31
<i>Inclusieve onderzoeksmethoden</i>	32
4.2 <i>Go-along</i> interviews.....	32
4.3 Selectie van de respondenten	33

4.4 Operationalisering	35
4.5 Reflectie interviews	36
4.6 Data-analyse.....	37
4.7 Ethische verantwoording	37
4.8 Betrouwbaarheid en validiteit	38
5. Resultaten.....	40
5.1 Keuzegedrag van kinderen met een beperking	40
<i>Speelbehoefte op speelplekken.....</i>	40
<i>Keuze voor speellocatie in de buurt.....</i>	41
<i>Bezochte speellocaties</i>	42
<i>Conclusie.....</i>	43
5.2 De fysieke speelomgeving.....	43
<i>Fysieke buurtkenmerken.....</i>	43
<i>Speeltuinontwerp.....</i>	44
<i>Fysieke staat van de speelplek</i>	47
<i>Invloed op speelervaringen</i>	48
<i>Conclusie.....</i>	48
5.3 De sociale speelomgeving	49
<i>Sfeer in de buurt.....</i>	49
<i>Acceptatie van anderen.....</i>	49
<i>Contact met andere kinderen.....</i>	50
<i>Persoonlijke factoren.....</i>	52
<i>Invloed op speelervaringen</i>	53
<i>Conclusie.....</i>	53
5.4 De ouderlijke invloed.....	54
<i>Percepties en tijd.....</i>	54
<i>Inclusief samenspel.....</i>	55
<i>Conclusie.....</i>	56
5.5 De maatschappelijke context	56
<i>Kennis en begrip.....</i>	56
<i>Gescheiden onderwijs en voorzieningen</i>	56
<i>Conclusie.....</i>	57
6. Conclusie.....	58
6.1 Discussie.....	59
<i>Beperkingen van het onderzoek</i>	60
6.2 Aanbevelingen.....	61
<i>Aanbevelingen voor vervolgonderzoek</i>	61

<i>Gemeentelijke aanbevelingen</i>	62
7. Literatuurlijst	64
Bijlagen	74
Bijlage I – Uitnodigingsbrief aan ouders ter deelname aan het onderzoek.....	76
Bijlage II – Aanvullende informatie bij de uitnodigingsbrief	77
Bijlage III – Operationalisering	78
Bijlage IV – Topic-list <i>go-along</i> interviews.....	85
Bijlage V – <i>Informed consent</i> formulier	91
Bijlage VI – Extra informatie ten aanzien van <i>informed consent</i> formulier	93
Bijlage VII – Factsheet voor gemeente Oosterhout	94
Bijlage VIII – Codeboom.....	95

1. Inleiding

Spelen vormt een fundamentele verbinding tussen kinderen en hun omgeving. Het is de favoriete bezigheid van kinderen, waarbij ze hun innerlijke wereld en creativiteit kunnen uiten (James et al., 2022). De activiteit wordt erkend als essentieel voor de ontwikkeling en gezondheid van kinderen, omdat het hen de kans geeft om zich op fysiek, emotioneel, intellectueel en sociaal vlak te ontwikkelen (Cole-Hamilton et al., 2002; Brussoni et al., 2015). Buitenspelen wordt beschouwd als de meest cruciale vorm van spelen, omdat het bijdraagt aan een actieve levensstijl (Vries & Veenendaal, 2012). Daarnaast spelen kinderen buiten vaker samen, wat hun vermogen bevordert om samen te werken en conflicten op te lossen (James et al., 2022). Het belang van spelen wordt zo hoog gewaardeerd dat het is vastgelegd in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Artikel 31 stelt: *“Elk kind heeft recht op rust en vrije tijd, op deelneming aan spel en recreatieve bezigheden passend bij de leeftijd van het kind...”* (Verenigde Naties, 1989). Elk kind heeft dus het recht op spelen, ook kinderen met een beperking.

Veel kinderen spelen bijna dagelijks op formele speelplekken, zoals speeltuinen en voetbalvelden (Guirguis, 2018). Kinderen met een beperking willen dit ook graag en hebben vergelijkbare spelwensen als leeftijdsgenoten (Wenger et al., 2020). Buitenspelen kan voor kinderen met een beperking een middel zijn om deel te nemen aan de sociale wereld van andere kinderen (Dalpra, 2022). Dit kan plaatsvinden doordat kinderen met en zonder beperking elkaar ontmoeten in speeltuinen, wat kan leiden tot samenspel (Moore & Lynch, 2015).

Nederland ondertekende in 2016 het VN-verdrag Handicap, dat de rechten van mensen met een beperking waarborgt. Artikel 30d stelt: *“Teneinde te waarborgen dat kinderen met een handicap op voet van gelijkheid met andere kinderen kunnen deelnemen aan spel-, recreatie-, vrijetijds- en sportactiviteiten”* (Ministerie van Algemene Zaken, 2023). Hoewel dit recht op speelmogelijkheden impliceert, hebben kinderen met een beperking hier niet altijd toegang toe (Van Engelen et al., 2021).

Kinderen met een beperking ervaren vaak obstakels bij het buitenspelen (Barron et al., 2017). Fysieke barrières beginnen al bij ontoegankelijke routes naar de speeltuin toe (James et al., 2022). Aanvullend bepaalt het ontwerp van speeltuinen welke kinderen er kunnen spelen (Stanton-Chapman & Schmidt, 2017). Sociale barrières, zoals moeilijkheden in het contact met andere kinderen en buitensluitgedrag, zijn ook van invloed (Moore & Cosco, 2007). Ouders kunnen verder de speelmogelijkheden van kinderen met een beperking beïnvloeden. Bovendien kunnen maatschappelijke structuren en denkbeelden leiden tot marginalisatie van kinderen met een beperking (Wenger, 2020). De ervaren obstakels dwingen kinderen met een beperking vaak tot alleen spelen (Van Melik & Althuize, 2020). Het kan zelfs leiden tot volledige uitsluiting van buiten speelactiviteiten, wat resulteert in sociale isolatie en een verminderde levenskwaliteit (Van Engelen et al., 2021).

Om gevoelens van exclusie tegen te gaan, moeten speeltuinen inclusief spel faciliteren, zodat elk kind de mogelijkheid heeft om buiten te spelen (Fernelius & Christensen, 2017). Inclusieve speeltuinen gaan verder dan alleen fysieke verbeteringen, omdat ook sociale toegankelijkheid essentieel is (Moore & Cosco, 2007). Eerder onderzoek naar inclusieve spelervaringen richtte zich echter vaak op kinderen met specifieke beperkingen of begreep zich tot een enkele speelplek (Bloemen et al., 2015; James et al., 2022). Bovendien werden kinderen vaak niet actief betrokken of er werden statische onderzoeksmethoden gebruikt (Van Engelen et al., 2021; Wenger et al., 2020). In deze studie worden daarentegen ervaringen van kinderen met diverse beperkingen onderzocht door middel van kindgerichte participatieve methoden, waarbij daadwerkelijk verschillende speellocaties worden bezocht.

1.1 Probleemstelling

Verschillende initiatieven zetten zich actief in voor inclusieve speelmogelijkheden, zoals het *SamenSpeelAkkoord* (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport [VWS], 2021). Dit akkoord heeft geleid tot het vierjarige project *Samen Spelen??* onder leiding van de Hogeschool Utrecht. Het doel van dit project is het ontwikkelen van richtlijnen voor therapeuten om de barrières voor kinderen met een beperking bij het buitenspelen te verlagen en inclusief spelen te bevorderen (Bloemen et al., 2021). Het huidige onderzoek maakt deel uit van dit project.

Ook overheden zijn betrokken bij het project, zoals de gemeente Oosterhout, aangewezen als proeftuin. De gemeente heeft de beleidsnota *'Buiten spelen in Oosterhout'* in 2016 geactualiseerd en benadrukt het belang van aantrekkelijke buitenspeelruimtes voor alle kinderen, met en zonder beperking (Stobbe, 2016; Gemeente Oosterhout, 2023b). De opening van speeltuinen in het Slotpark en aan de Potgieterstraat, de eerste inclusieve speeltuin in de gemeente, weerspiegelt dit beleid (Gemeente Oosterhout, 2021; 2022). Voor beide speeltuinen werd een participatietraject gehouden om de wensen van omwonende kinderen te inventariseren (Redactie Oosterhout, 2021). Deze projecten zijn een goede stap, maar betrekken nog te weinig kinderen met diverse beperkingen.

Daarnaast ligt de focus vaak op het vergroten van de fysieke aanwezigheid van kinderen met een beperking op formele speelplekken. Planners richten zich hoofdzakelijk op fysieke aanpassingen, zoals hobbelpaadjes voor rolstoelen, terwijl sociale aspecten zoals ondersteuning voor interactie met andere kinderen, onderbelicht blijven (Gemeente Oosterhout, 2023b). Meer fysieke aanwezigheid alleen leidt daardoor niet automatisch tot meer inclusieve speelervaringen (Graham et al., 2017).

Hierdoor rest de vraag hoe de inclusiviteit van buitenspeelmogelijkheden voor kinderen met een beperking verbeterd kan worden. Bovendien moet de omliggende ruimtelijke context van deze speelmogelijkheden in beschouwing worden genomen. Dit onderzoek richt zich op de invloed van de sociale en fysieke omgeving van speelplekken op het spel van kinderen met een beperking. Er wordt ook onderzoek gedaan naar de rol van ouders in de speelervaringen van deze kinderen, evenals naar de invloed van de maatschappelijke context. De focus ligt op kinderen met diverse beperkingen en hun ouders in Oosterhoutse buurten. Het doel is om inzicht te bieden in hun speelervaringen en aanbevelingen te doen, zodat kinderen met een beperking gelijke speelkansen en betere sociale participatie krijgen. Dit leidt tot de volgende probleemstelling:

Hoe ervaren kinderen met een beperking en hun ouders uit Oosterhout de inclusiviteit van de buitenspeelmogelijkheden bij hen in de buurt?

Ter beantwoording van de hoofdvraag zijn deelvragen opgesteld:

1. *Welke keuzes maken kinderen met een beperking in Oosterhout bij het buitenspelen op speelplekken in hun buurt?*
2. *Hoe draagt de fysieke context van buitenspeelmogelijkheden in Oosterhoutse buurten bij aan mogelijkheden of barrières die kinderen met een beperking ervaren?*
3. *Hoe draagt de sociale context van buitenspeelmogelijkheden in Oosterhoutse buurten bij aan mogelijkheden of barrières die kinderen met een beperking ervaren?*
4. *Op welke manier beïnvloeden ouders van kinderen met een beperking hun speelervaringen in Oosterhoutse buurten?*
5. *Hoe draagt de maatschappelijke context bij aan de speelervaringen van kinderen met een beperking in Oosterhoutse buurten?*

1.2 Maatschappelijke relevantie

Meer dan twee miljoen mensen in Nederland hebben een beperking. Daarnaast heeft één op de tien kinderen een beperking (VWS, 2021). Overheden erkennen steeds meer het belang van toegankelijke en inclusieve openbare ruimtes voor mensen met een beperking (Dalpra, 2022). Toch bestaan er nog veel negatieve maatschappelijke ideeën over deze groep, wat leidt tot een gebrek aan wet- en regelgeving voor echte inclusie, waaronder inclusief speelbeleid (Armstrong & Gaul, 2023). Zo geven gemeenten inclusieve speeltuinen vaak geen prioriteit door een gebrek aan kennis over de behoeften van kinderen met een beperking (Van Melik & Althuisen, 2020). Vooral inzicht in de sociale context die hun spel beïnvloedt, is noodzakelijk om inclusief spel te faciliteren en in beleid te integreren (SamenSpeelNetwerk, 2021).

Daarbij is de maatschappij gescheiden ingericht voor kinderen met en zonder beperking (Wenger, 2020; Currie & Kahn, 2012). Hierdoor komen beide groepen kinderen niet dagelijks met elkaar in contact. Buitenspelen in de buurt kan hen wel samenbrengen, maar speeltuinen zijn vaak ontoegankelijk voor kinderen met een beperking (NOS, 2020). Hierdoor hebben zij minder kansen om vriendschappen te sluiten: slechts 37 procent van de kinderen met een beperking heeft vrienden in hun buurt, vergeleken met 80 procent van hun leeftijdsgenoten zonder beperking (SGK, 2022a). Aanvullend speelt slechts 24 procent van de kinderen zonder beperking weleens met een kind met een beperking (Put, 2018).

Ondanks de inspanningen van overheden voor meer inclusie neemt het aantal kinderen met een beperking in speeltuinen niet significant toe (Van Engelen et al., 2021). Hodge en Runswick-Cole (2013) benadrukken daarbij dat de aanwezigheid van meer kinderen met een beperking niet leidt tot betere speelervaringen als zij geen inspraak hebben of zich minderwaardig voelen. Het is dan ook essentieel om kinderen met een beperking actief te betrekken bij onderzoek naar inclusieve speelplaatsen. Aangezien zij de belangrijkste gebruikers zijn, moeten hun perspectieven centraal staan (Wenger et al., 2020). Hoewel deze ideeën steeds meer erkend worden, worden ze nog zelden toegepast, omdat de expertise van kinderen met een beperking in twijfel wordt getrokken (Jenkin et al., 2015). Dit onderzoek beoogt juist om hen actief te betrekken, zodat zij hun speelervaringen kunnen delen. Wat een aanvulling is op huidige maatschappelijke ideeën over inclusie die vaak zonder hun inspraak tot stand zijn gekomen.

Dit onderzoek vult de kennislacune aan bij organisaties en overheden die speeltuinen en inclusief samenspel willen verbeteren. Het vergroot het bewustzijn over de essentiële voorwaarden voor inclusieve speelervaringen voor kinderen met een beperking, wat kan leiden tot minder stigmatisering (MacMillan et al., 2014). De resultaten kunnen handvatten bieden om de lopende veranderingen in aanzien van de speelplekken in Oosterhout verder te ondersteunen (Stobbe, 2016).

1.3 Wetenschappelijke relevantie

Dit onderzoek vult het hiaat in de literatuur over buitenspelen van kinderen met een beperking op meerdere manieren. Het onderzoekt ervaringen van kinderen met diverse beperkingen en richt zich op meerdere speelplekken. Daarnaast worden kindgerichte kwalitatieve onderzoeksmethoden gebruikt en worden speellocaties bezocht.

Er zijn verschillende onderzoeken gedaan naar de buitenspeelervaring van kinderen met een beperking. Studies zoals die van King et al. (2009) en Barron et al. (2017) tonen aan dat kinderen met een beperking lagere niveaus van participatie ervaren bij buitenspelen, wat hun risico op gezondheids- en sociale problemen vergroot. Onder meer Moore en Lynch (2015) en Janssen et al. (2008) wezen uit dat kinderen op buitenspeelplaatsen te maken hebben met barrières, vaak gelegen in de fysieke en sociale context en pleiten voor meer inclusieve speelplekken. Echter richt veel onderzoek zich specifiek op bepaalde subgroepen van kinderen met een beperking, zoals kinderen met spina bifida (Bloemen et al., 2015), cerebrale parese (Shikako-Thomas et al., 2008), of autisme (Fahy et al., 2021). Er is nog weinig onderzoek gedaan naar speelervaringen van naar kinderen met diverse beperkingen. Dit onderzoek neemt

juist deze diversiteit mee, wat overkoepelende inzichten kan opleveren voor een brede groep kinderen met een beperking.

Aanvullend richt veel onderzoek zich slechts op één of enkele specifieke speellocaties, zoals schoolpleinen of een enkele speeltuin (Woolley et al., 2005; Yantzi et al., 2010). Sommige studies onderzoeken speelplekken speciaal ontworpen voor kinderen met een beperking of als inclusieve speelomgeving. James et al. (2022) onderzochten het gebruik van een inclusieve speeltuin in Canada en vonden dat deze voornamelijk door kinderen zonder beperking wordt gebruikt. Echter, het is onduidelijk of ontoegankelijke routes of afstand voor kinderen met een beperking hierin een rol spelen. Doordat bovenstaande onderzoeken zich richten op één locatie, wordt de bredere ruimtelijke context vaak genegeerd. Kinderen willen vooral in hun eigen omgeving buitenspelen met buurtgenoten (Prellwitz & Skär, 2007). Hoewel ze mogelijk inclusieve ervaringen hebben in een specifieke speeltuin, kunnen hun ervaringen in hun dagelijkse omgeving anders zijn. Dit onderzoek focust juist op buitenspelen in die dagelijkse leefomgeving.

Dit onderzoek vult de bestaande literatuur aan door specifieke methoden te gebruiken. Eerdere studies, zoals die van James et al. (2022), limiteerden zich tot observaties, wat beperkt inzicht gaf in de ervaringen van kinderen. Andere onderzoeken verzamelden data via interviews met ouders en belanghebbenden, zoals Van Engelen et al. (2021). Zonder directe betrokkenheid ervaren kinderen mogelijk minder inclusie en identificeren ze zich minder met het onderzoek (Sorin, 2009). Moore et al. (2019) en Hodge en Runswick-Cole (2013) benadrukken dat de perspectieven van kinderen meer moeten worden meegenomen in onderzoek naar hun speelomgeving. Anderen, zoals Wenger et al. (2020) en Miller en Kuhaneck (2008), interviewden wel kinderen met een beperking, maar deden dit op een statische manier en niet op de speellocatie zelf. Dit onderzoek gebruikt specifiek kindgerichte participatieve methoden. Door diepgaande interviews te houden en samen met de kinderen de speellocaties te bezoeken, kunnen ze niet alleen over hun ervaringen vertellen, maar deze ook direct demonstreren, wat gedetailleerdere gegevens oplevert.

1.4 Gehanteerde terminologie

Een essentieel aspect van onderzoek naar kinderen met een beperking is de gebruikte terminologie. Voorheen werd de *identity-first language* (IFL) veelal gebruikt, waarbij mensen met een beperking als ‘gehandicapt’ of ‘gehandicapt persoon’ werden aangeduid (Tiefenbacher, 2023). Dit reduceerde hen tot hun beperking, terwijl dat slechts één aspect van hun persoonlijkheid is (Botha et al., 2021). Met de verschuiving naar meer sociale opvattingen over beperkingen kwam de *person-first language* (PFL) (Bury et al., 2020). Het uitgangspunt is dat mensen met een beperking eerst en vooral mensen zijn, niet uitsluitend gedefinieerd door hun beperking. Daarom worden zij aangeduid als ‘persoon met een beperking’ of ‘persoon met een handicap’ (Currie & Kahn, 2012).

In dit onderzoek wordt de PFL-benadering gekozen omdat het benadrukt dat kinderen te maken hebben met barrières door een onvoldoende aangepaste omgeving, in plaats van door hun eigen beperking. Bovendien wordt alleen de term ‘beperking’ gebruikt en niet ‘handicap’, wat aansluit bij de huidige visie op inclusief taalgebruik (Mertens, 2023; Botha et al., 2021).

2. Theoretisch kader

Dit hoofdstuk beschrijft de belangrijkste theorieën en thema's die de wetenschappelijke basis vormen voor de dataverzamelmethode. Allereerst wordt het concept spelen geïntroduceerd de manier waarop spelen kan bijdragen aan inclusiegevoelens voor kinderen met een beperking. Vervolgens wordt de invloed van de fysieke als sociale omgeving op speelervaringen belicht. Ten slotte wordt de rol van ouders van kinderen met een beperking en die van de samenleving behandeld.

2.1 Het belang van inclusief buitenspelen

Elk kind heeft het recht om al spelend te leren en te ontwikkelen (Dalpra, 2022). Spelen draagt het bij aan het algemene welzijn van kinderen, waardoor spelen de basis legt voor gezonde en gelukkig groei (Moore & Lynch, 2018). Specifiek voor kinderen met een beperking kan spelen kansen bieden voor ontwikkeling en sociale inclusie (Jeanes & Magee, 2012).

Definitie van spelen

Spelen is voor kinderen een belangrijk onderdeel in hun leven. Hoewel het in verschillende contexten kan plaatsvinden, wordt de activiteit haast als vanzelfsprekend gezien (Couper, 2011). Spelen kan daarom worden gelinkt aan het concept van *everydayness*, wat kan worden beschreven als de alledaagse routineactiviteiten die als vanzelfsprekend worden beschouwd in iemands leefwereld (Dyck, 2005). Voor kinderen met een beperking is spelen daarentegen vaak geen dagelijkse bezigheid (Stafford et al., 2019).

Tot op heden bestaat er geen concessie over de exacte definitie van spel (Bulgarelli & Bianquin, 2017). Wel wordt algemeen erkend dat spelen beïnvloed wordt door de ruimtelijke context en dat het individueel of in groepsverband plaats kan vinden (Wenger et al., 2022). Dit onderzoek hanteert Garvey's (1990) definitie van spel: "*Spel is een reeks vrijwillige, intrinsiek gemotiveerde activiteiten die gepaard gaan met recreatief plezier en genot*". Sturgess (2003) werkt het concept verder uit aan de hand van vier kenmerken: gevoel van vrijheid, plezier hebben, concentratie en betrokkenheid en actieve deelname door intrinsieke motivatie.

Wanneer spel onder deze voorwaarden plaatsvindt, kan het aangeduid worden als spel omwille van spel (Moore et al., 2020). Deze speelwijze staat tegenover een vaak gehanteerde manier van spelen door zorgpersoneel en therapeuten, die spel vaak gebruiken als middel tot ontwikkeling, wat een fundamenteel ander doel geeft aan de activiteit (Encarnação et al., 2018).

Voordelen van buitenspelen

Spel omwille van spel kan het een significante bijdrage leveren aan de gezondheid en ontwikkeling van kinderen (Brussoni et al., 2015). Wedgwood (2011) beschrijft dat spelen de relaties met leeftijdsgenoten kan versterken, sociale interacties kan bevorderen en nieuwe sociale activiteiten kan initiëren. Spelen is ook belangrijk voor de ontwikkeling van cognitieve vaardigheden zoals taalbegrip en het experimenteren met creativiteit (Woolley et al., 2005).

Aanvullend erkennen Ripat en Becker (2012) dat spelen kinderen vanaf een vroege leeftijd leert om samen te werken, emoties van andere kinderen te herkennen en conflicten constructief op te lossen. Tijdens de spelactiviteit leren kinderen hun eigen voorkeuren, vaardigheden en gedrag kennen. Spel leert hen daarmee vertrouwen in hun eigen kunnen ontwikkelen en leert kinderen kennen hoe ze hun eigen onzekerheden en zwaktes kunnen overwinnen (Milteer et al., 2012).

Graham et al. (2017) erkennen dat buitenspelen door kinderen vaak hoger gewaardeerd wordt dan binnenspelen. Buitenspelen kenmerkt zich door minder controle, meer avontuur en uitdaging, en biedt kinderen meer vrijheid om te experimenteren en te verkennen (Brussoni et al., 2015; Besio, 2018). De buitenomgeving introduceert daarnaast diverse elementen zoals verschillende terreinen en omgevingen (Nijhof et al., 2018). Aanvullend stimuleert buitenspelen een actieve levensstijl, wat sedentair gedrag

vermindert (Moore et al., 2020). Tot slot vergroot buitenspelen de kans op interactie en spel met onbekende kinderen (White, 2013). Dit onderzoek is dan ook op buitenspelen gericht.

Voordelen van inclusief spelen

Voor kinderen met een beperking is samenspelen met andere kinderen van essentieel belang om inclusie te ervaren. Dalpra (2022) ontdekte dat kinderen met een beperking niet alleen de behoefte hebben om te spelen, maar ook om deel te nemen aan de sociale wereld van andere kinderen. Samenspelen vergemakkelijkt de toegang tot deze wereld (Ripat & Becker, 2012). Voor kinderen met een beperking dienen openbare speelplaatsen bovendien als ontmoetingsplaatsen waar ze nieuwe vrienden kunnen maken, aangezien hun eigen vrienden zelden aanwezig zijn (Wenger et al., 2022).

Spelen is voor kinderen met een beperking een cruciaal instrument om hun sociale identiteit te versterken en sociale vaardigheden te ontwikkelen (James et al., 2022). Samenspelen met kinderen zonder beperking kan stigmatisering tegengaan door de nadruk te leggen op de capaciteiten van kinderen met een beperking, in plaats van op hun beperkingen (Yantzi et al., 2010; Graham et al., 2017). Kinderen met een beperking hechten zoveel waarde aan dit samenspel dat zij de deelname aan bepaalde sociale activiteiten soms hoger waarderen dan hun eigen speelvoorkeuren (Wenger, 2023).

Het samenspelen van kinderen met en zonder beperking wordt inclusief spelen genoemd (Wenger et al., 2022). Een inclusieve speelervaring houdt in dat alle kinderen, ongeacht hun beperkingen kunnen deelnemen aan buitenspel (Van Engelen et al., 2021). Voor kinderen met een beperking is een inclusieve speelomgeving cruciaal om hun integratie in de samenleving te bevorderen (Parker & Al-Maiyah, 2021).

Spel van kinderen met een beperking

Kinderen met een beperking hebben de behoefte om te spelen, maar hun speelervaring wijkt vaak af van die van kinderen zonder beperking als gevolg van obstakels die ze tegenkomen (Wenger et al., 2023; Horton, 2017). Hoewel een onvoldoende inclusieve omgeving vaak als oorzaak van de ervaren obstakels wordt gezien, moet ook de invloed van de beperking van het kind worden erkent. Hun speelervaringen worden namelijk onvermijdelijk beïnvloed door hun beperking (Webb, 2003). Besio en Carnesecchi (2014) beschreven de belemmeringen die kinderen tijdens het spelen kunnen ondervinden als gevolg van hun eigen beperking.

Kinderen met matig tot ernstige verstandelijke beperkingen ondervinden moeilijkheden op het gebied van communicatie, sociale interactie en de ontwikkeling van verbeelding. Hierdoor spelen ze minder vaak met leeftijdsgenoten en herhalen ze vaak taken zonder deze vaardigheden in andere situaties toe te passen (Encarnação et al., 2018). Kinderen met psychische of ontwikkelingsbeperkingen kunnen interpersoonlijke relaties wantrouwen en tonen minder interesse in hun omgeving, behalve voor specifieke objecten die hen intens boeien. Dit maakt het moeilijk om speelsituaties te creëren (Fahy et al., 2021). Kinderen met zintuiglijke of communicatieve beperkingen ervaren vooral uitdagingen in sociale interacties. Ze hebben moeite om te communiceren met andere kinderen zonder beperking, zoals het begrijpen van spelregels. De mate waarin fysieke beperkingen het speelvermogen beïnvloeden, hangt af van de ernst van hun functionele beperkingen en de interactie met andere beperkingen. Bij beperkte mogelijkheden tot handelen blijft hun spel vaak passief (Graham et al., 2017).

Omdat spel een belangrijke rol speelt in cognitieve ontwikkeling, worden kinderen die op een andere manier spelen soms als minder ontwikkeld beschouwd dan ze werkelijk zijn, wat lagere verwachtingen kan veroorzaken (Wenger et al., 2020). Dit kan hun ontwikkelingskansen beperken en de vicieuze cirkel versterken, vooral wanneer hun behoeften toenemen (Dalpra, 2022).

Speelwaarde en inclusie

Een inclusieve speelomgeving kan gelinkt worden aan het concept van *play value* (Lynch et al., 2018). *Play value* is de betekenis en waarde die kinderen ontleen aan de kwaliteit van hun speelervaringen,

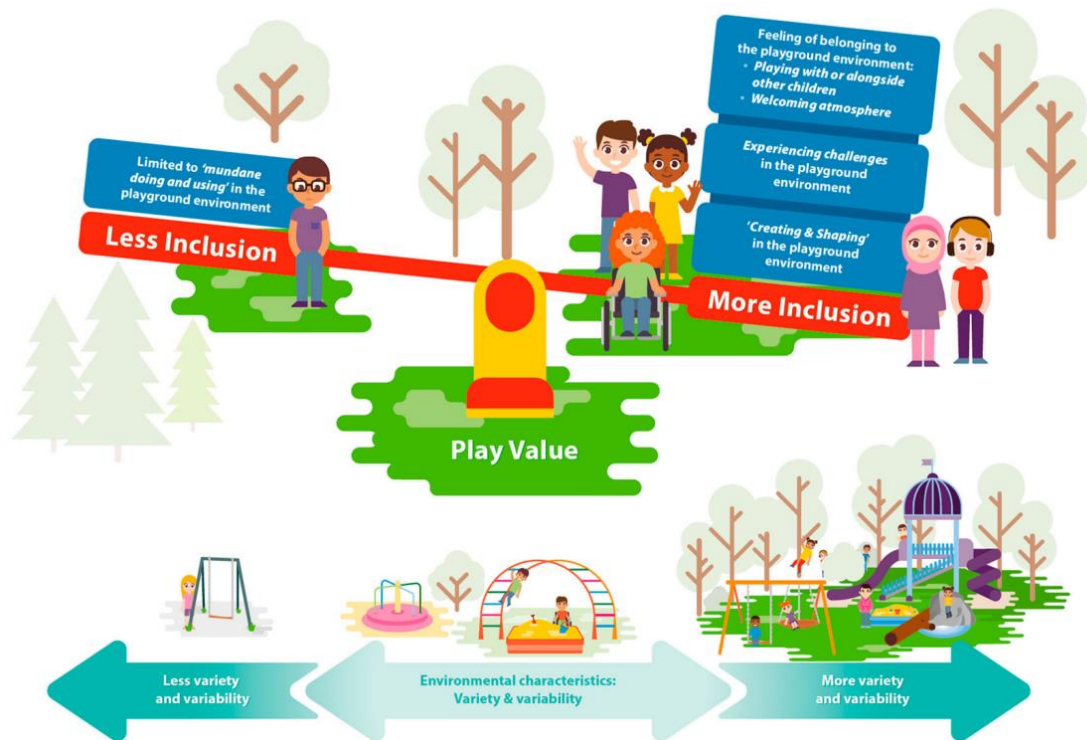
ofwel de verscheidenheid aan speelervaringen die kinderen kunnen beleven in een bepaalde ruimte (Sandseter, 2009). De speelwaarde die kinderen ervaren wordt beïnvloed door zowel de fysieke als de sociale omgeving van de speelplek.

Een cruciaal element dat kinderen associëren met speelwaarde is uitdaging (Wenger et al., 2023). Het overwinnen van uitdagingen geeft kinderen een gevoel van prestatie en zelfrespect (Burke, 2013; Yuen, 2018). In de fysieke omgeving kunnen hoogtes en snelheden bij klimmen of glijden, het gebruik van nieuwe toestellen, en het ontdekken van innovatieve manieren om speeltoestellen te gebruiken, als uitdagingen worden beschouwd (Prellwitz & Skär, 2007). In de sociale omgeving kunnen uitdagingen zich voordoen door het meten van elkaars vaardigheden via competitie of het uitlokken van reacties van volwassenen (Wenger, 2023).

Afhankelijk van de speelomgeving en het spel dat daar plaatsvindt, kunnen kinderen een hogere of een lagere speelwaarde ervaren. Speelplekken met hoge speelwaarde bieden verschillende spelvormen en mogelijkheden om diverse vaardigheden te oefenen, wat positieve ervaringen maximaliseert voor kinderen met uiteenlopende capaciteiten (Lynch et al., 2019). Dergelijke speelplekken laten kinderen zich welkom voelen, waardoor een hoge speelwaarde kan bijdragen aan meer inclusie voor alle kinderen (Nijhof et al., 2018; Fahy et al., 2021).

Voor kinderen betekent inclusie vaak het gevoel hebben ergens bij te horen of verbonden te zijn met een groep, bijvoorbeeld door het hebben van vrienden (Fernelius & Christensen, 2017). Het onderzoek van Wenger (2023) identificeerde drie essentiële aspecten van inclusie voor kinderen. Kinderen streven ten eerste naar controle en keuze, waardoor ze zelfstandig beslissingen kunnen nemen over hun activiteiten en deze kunnen aanpassen aan hun voorkeuren en capaciteiten (Hoogsteen & Woodgate, 2010). Dit omvat zowel de mogelijkheid om alleen als samen met anderen te spelen (Edwards et al., 2019). Daarnaast zoeken kinderen naar *self-efficacy*, waarbij ze hun potentieel ontdekken en ontwikkelen door uitdagingen aan te gaan en te overwinnen (Hoogsteen & Woodgate, 2010). Tot slot willen kinderen deel uitmaken van de sociale groep en zich verbonden voelen met andere aanwezige kinderen. Dit kan vertaald worden naar het ervaren van een *sense of belonging* (Probyn, 1996; Edwards et al., 2019).

Wenger et al. (2023) introduceerden een model waarin speelwaarde en inclusie met elkaar verbonden zijn. Ze gebruikten een wipwap als metafoor, waarbij de speelwaarde kan kantelen naar gevoelens van meer of minder inclusie. De wipwap kan afgezet worden tegen een as van de fysieke omgeving gekenmerkt door variëteit en variabiliteit. Variëteit en variabiliteit op speelplaatsen omvatten verschillende ruimtes en diverse materialen, waaronder losse onderdelen, natuurlijke elementen en speeltoestellen die op verschillende manieren gebruikt kunnen worden. Het wipwap model is weergegeven in figuur 2.1.

Figuur 2.1: Wipwap voor inclusie (Wenger et al., 2023)

Wanneer de fysieke omgeving meer variëteit en variabiliteit biedt, neigt de speelwaarde toe te nemen. Dit houdt in dat kinderen zich meer verbonden voelen met de speeltuinomgeving, meer uitdagingen vinden en meer mogelijkheden hebben om de omgeving te vormen. Dit draagt bij aan een gevoel van inclusie voor alle kinderen. Anderzijds, als de fysieke omgeving minder variëteit en variabiliteit vertoont, neigt de speelwaarde af te nemen. Hierbij past minder ervaren inclusie, wat betekent dat kinderen zich beperkt voelen tot gangbare en niet-uitdagende activiteiten op de speelplek.

Sommige aspecten van speelwaarde, zoals uitdaging en de mogelijkheid om de omgeving te vormen, zijn gerelateerd aan de fysieke omgeving. Andere aspecten, zoals het spelen met of naast andere kinderen en het ervaren van een gastvrije sfeer, zijn verbonden met de sociale omgeving en dragen bij aan inclusiegevoelens. Speelwaarde verbindt daarmee de fysieke en sociale omgeving en kan worden gezien als een onderdeel van de sociaal-ruimtelijke omgeving (Wenger et al., 2023).

Het model benadrukt de cruciale rol van speelwaarde en inclusie in de speelervaringen van kinderen. Het laat zien dat zowel sociale als fysieke kenmerken van de omgeving belangrijk zijn voor het voldoen aan de behoeften van kinderen tijdens het spelen. Toch vinden speelervaringen niet in vacuüm plaats; ze worden beïnvloed door externe factoren zoals de rol van ouders en de maatschappelijke context. Daarom wordt aangenomen dat de combinatie van fysieke en sociale omgeving, samen met externe factoren zoals familie en maatschappelijke context, de speelervaringen van kinderen met een beperking vormt. De volgende paragraaf behandelt de impact van de fysieke omgeving op speelervaringen.

2.2 De fysieke context van buitenspelen

Buitenspeelmogelijkheden in de openbare ruimte kunnen worden onderverdeeld in formele en informele speelplekken. Informele plekken, zoals stoepen, pleinen en groene ruimten, zijn niet specifiek ontworpen voor spelen, maar bieden wel een avontuurlijke en vrije ervaring (Tranter, 2015). Hoewel sommige kinderen de voorkeur geven aan spelen op dergelijke locaties, zijn ze voor kinderen met een beperking vaak moeilijk in te schatten en veroorzaken ze daarom angst en nervositeit. (Brussoni et al.,

2015). Daarbij speelt deze groep vaker onder begeleiding of in gepland groepsverband, waardoor ze vaker gebruik maken van formele speelplekken (James et al., 2022).

Formele speelplekken, zoals speeltuinen, skateparken en voetbalvelden, bieden gecontroleerde omgevingen waar kinderen onder beperkt toezicht vrij kunnen spelen (Van Heel et al., 2022). Het zijn door volwassenen geplande en beheerde buitenruimtes voor spelen, breed toegankelijk voor het publiek en omvatten toestellen die speciaal zijn ontworpen en gebouwd voor kinderen (Burke, 2013). Deze locaties bieden een verscheidenheid aan activiteiten en sociale interactiemogelijkheden met andere kinderen (Moore & Lynch, 2018). Voor veel kinderen zijn formele speelplaatsen belangrijke plekken in hun leven (Prellwitz & Skär, 2007).

De fysieke eigenschappen van formele speelplaatsen zijn cruciaal voor het bevorderen of belemmeren van buitenspelen en sociale participatie van kinderen met een beperking. Ze kunnen faciliterend of als barrières werken voor inclusieve speelervaringen (Moore et al., 2020). Niet alleen de fysieke context van de speelplaats, maar ook de toegankelijkheid van de omliggende buurt beïnvloedt de speelervaring van kinderen (Berinstein & Magalhaes, 2009).

Faciliterende rol van de fysieke omgeving

In de fysieke context wordt de toegang tot de formele speelplaats belangrijk geacht. Kinderen hebben de voorkeur voor het zelfstandig bereiken van een speelplek. Echter, door de beperkte mobiliteit en inzicht van sommige kinderen met een beperking, worden verder weg gelegen speeltuinen onbereikbaar. Vandaar dat voor hen speeltuinen nabij hun woning belangrijk zijn (Wenger et al., 2023). Als een speeltuin te ver weg gelegen is, zullen kinderen met een beperking zich buitengesloten voelen (Prellwitz & Skär, 2007). Het hebben van toegang tot speelplaatsen wordt daarmee als eerste geïdentificeerd als een voorwaarde voor inclusie voor kinderen met een beperking (Parker & Al-Maiyah, 2021).

Het ontwerp en de selectie van speeltoestellen zijn cruciaal voor hoe kinderen met een beperking in de speeltuin kunnen spelen (Hyndman & Chancellor, 2015). Het is essentieel dat speeltuinen een herkenbaar ontwerp hebben, eenvoudig spel mogelijk maken, diverse speelvoorkeuren ondersteunen en passende uitdagingen bieden (Moore et al., 2020; Lynch et al., 2018). Tegelijkertijd is variëteit en diversiteit in het speeltuinontwerp van groot belang (Chapman & Schmidt, 2017). Variëteit kan worden gerealiseerd door verschillende speeltoestellen, oppervlakken en materialen (Prellwitz & Skär, 2007). Zo bieden kleurrijke materialen en sensorische elementen stimulans en uitdaging, terwijl losse speelmaterialen zoals scheppen of ballen actief en creatief spel bevorderen (Aminpour et al., 2020). Inclusieve speeltoestellen in verschillende maten en variaties bieden mogelijkheden om activiteiten op verschillende manieren uit te voeren, afhankelijk van de vaardigheden en voorkeuren van kinderen (Wenger et al., 2021). Bovendien stimuleren speeltoestellen die door meerdere kinderen samen kunnen worden gebruikt samenwerking en sociaal contact (Prellwitz & Skär, 2007).

De indeling van een speelplek is verder cruciaal voor kinderen met een beperking. Wenger et al. (2023) benadrukken het belang van diverse ruimtes, zoals open en tussenruimtes. Grote open ruimtes bieden mogelijkheden voor actief spel en kunnen grotere groepen kinderen van verschillende capaciteiten samenbrengen (Fahy et al., 2021). Voor kinderen met ontwikkelingsstoornissen, zoals autisme, kunnen deze echter overweldigend zijn door drukte, onoverzichtelijkheid en lawaai, waardoor zij zich mogelijk terugtrekken van de speelplek (Moore et al., 2019). Dit benadrukt het belang van *in-between spaces* (Wenger et al., 2023). Tussenruimtes zijn rustiger en bevinden zich vaak tussen speeltoestellen of aan de rand van een speeltuin, zoals in struiken (Aminpour et al., 2020). Ze faciliteren een gevoel van privacy en controle en zijn waardevol, omdat ze mogelijkheden bieden voor alleen of parallelspel, wat helpt voor deze kinderen om prikkels beter te verwerken (James et al., 2022).

De mogelijkheid om de fysieke omgeving aan te passen en vorm te geven is belangrijk voor kinderen met een beperking, omdat zij de speeltuin vaak niet op een reguliere manier kunnen gebruiken (Wenger et al., 2023). Door hun verbeelding kunnen ze speeltoestellen en natuurlijke elementen omvormen tot

‘eigen’ werelden, wat leidt tot een hogere mate van *place-attachment*. Dit kan variëren van het daadwerkelijk veranderen van de ruimte, zoals bij het bouwen van hutten, tot het aanpassen van de betekenis van een speelobject, zoals een klimrek bestempelen als een piratenschip (Morgenthaler et al., 2023). De creatieve interactie met de omgeving wordt geassocieerd met positieve gevoelens, zoals de opwinding van nieuwe ontdekkingen, zelfvertrouwen en zelfbeschikking (Burke, 2013). Dit contrasteert met de verveling op speeltuinen die geen ruimte bieden voor creatie en verbeelding en benadrukt het belang van *place-making* voor kinderen met een beperking (Wenger et al., 2023).

Vaak wordt geprobeerd inclusie op speelplekken te bevorderen door fysieke barrières weg te nemen, bijvoorbeeld met *Universal Design* (UD) richtlijnen (Moore et al., 2020). UD streeft naar ruimtes die voor iedereen toegankelijk en bruikbaar zijn (Preiser & Smith, 2011). Echter, inclusieve speeltuinen zijn nog zeldzaam in de huidige maatschappij (Moore & Lynch, 2015). Terwijl reguliere speeltuinen soms kunnen bijdragen aan inclusie, kunnen ze ook belemmeringen vormen voor inclusieve speelervaringen.

Barrières in de fysieke omgeving

De omliggende buurt van een speeltuin speelt een cruciale rol in de inclusie van kinderen met een beperking (Lambert et al., 2019). Kinderen met een beperking worden vaak geconfronteerd met fysieke obstakels voordat ze de speeltuin kunnen bereiken, zoals schuine of smalle stoepen, ontbrekende hellingen, verkeersdrukke op de route en hekken bij de ingang (Moore & Lynch, 2018). Fysieke barrières zijn verder gekoppeld aan de ontoegankelijkheid en onbruikbaarheid van de speelplek of toestellen (Stephens et al., 2017).

Een ontoegankelijk ontwerp van een speelplaats wordt gekenmerkt door verschillende hindernissen, zoals het ontbreken van toegankelijke parkeergelegenheid, ontoegankelijke ingangen, opstaande randen, steile hellingen, smalle paden en ongeschikte grondoppervlakken, zoals zand (Moore & Lynch, 2015; Wenger et al., 2022). Spelelementen binnen de speeltuin kunnen ook voor ontoegankelijkheid zorgen, zoals het ontbreken van paden naar speeltoestellen, te hoge speeltoestellen of ontwerp voor een te hoge fysieke inspanning (Lynch et al., 2018). Hierdoor kunnen kinderen met een beperking de speeltoestellen niet altijd zelfstandig bereiken of gebruiken en hebben zij hulp van een volwassene nodig (Iwarsson & Ståhl, 2003). Bovendien ontbreekt het vaak aan speeltoestellen die wel geschikt zijn voor kinderen met een beperking, zoals toegankelijke schommels of sensorische elementen (Bloemen et al., 2015; Moore & Lynch, 2018).

Bruikbaarheid richt zich op de werkelijke mogelijkheden van individuen om een omgeving te gebruiken, afgestemd op hun vaardigheden en capaciteiten (Woolley et al., 2005). Een speelplek kan toegankelijk zijn doordat er geen fysieke barrières zijn bij het betreden van de speeltuin, maar toch onbruikbaar zijn, omdat kinderen bijvoorbeeld niet begrijpen hoe ze een speeltoestel moeten gebruiken. Dit kan ontstaan door het specifieke ontwerp en kleur van het speeltoestel (Bloemen et al., 2015). Daarnaast ervaren kinderen met een beperking ook vaak een gebrek aan voorzieningen, zoals toiletten, rustplekken en informatieve borden, waardoor de speeltuin onbruikbaar voor hen wordt (Horton, 2017).

Bijkomend ontstaan er hindernissen voor kinderen met beperkingen door gebrek aan veiligheid en onderhoud op speelplaatsen (Parent et al., 2021). Speeltuinen die vuil zijn, bezaaid zijn met glas, sigarettenpeuken en dierenpoep, graffiti bevatten of overwoekerd zijn door de natuur, worden als onaantrekkelijk ervaren (Perry et al., 2018; Moore et al., 2019). Evenzo hebben verrotte of beschadigde speeltoestellen hetzelfde effect op hun beleving (Woolley et al., 2005). Kinderen zijn ook alert op gevaarlijke situaties op speelplaatsen, zoals scherpe kiezelstenen en houtsplinters (Moore et al., 2020). Hoewel dit voor alle kinderen geldt, kan het bijvoorbeeld door een visuele beperking extra belangrijk zijn dat er een hygiënische en veilige omgeving is (Encarnação et al., 2018). De aanwezigheid van oudere kinderen en bendes draagt ook bij aan een gevoel van onveiligheid (Jeanes & Magee, 2012). Voor kinderen met een beperking kunnen deze risico's meer impact hebben dan voor andere kinderen.

Om de risico's te minimaliseren, vermijden zij soms bepaalde speelplaatsen of spelen ze alleen onder toezicht van een volwassene (Parent et al., 2021).

Kinderen met een beperking ervaren ook minder opvallende fysieke belemmeringen in speeltuinen (Wenger, 2020). Deze barrières versterken vaak de scheiding tussen kinderen met en zonder beperking en verminderen het gevoel van verbondenheid van kinderen met een beperking met de speelruimte. Ze zien zichzelf vaak als afgescheiden van kinderen zonder beperking en erkennen dat ze 'anders' zijn (Fernelius & Christensen, 2017). Sommige speeltoestellen worden door hen ervaren als specifiek voor hen bedoeld. Dit roept gevoelens van schaamte op en zorgt ervoor dat zij zich beperken tot een bepaald deel van de speeltuin, terwijl andere kinderen elders spelen (Stanton-Chapman & Schmidt, 2017). Dit geldt soms ook voor kinderen zonder beperking, die toegankelijke speeltoestellen vermijden omdat ze die als bedoeld voor de 'ander' beschouwen. Deze *us versus them* mentaliteit zorgt ervoor dat de twee groepen gescheiden spelen (Wenger, 2020).

Encarnação et al. (2018) erkennen dat het verwijderen van fysieke barrières sociale interacties kan vergemakkelijken. Sociale obstakels komen vaak voort uit fysieke obstakels (Moore & Lynch, 2015). In de volgende paragraaf wordt de invloed van de sociale omgeving op speelervaringen toegelicht.

2.3 De sociale context van buitenspelen

Houdingen van andere mensen kunnen enerzijds spel faciliteren en anderzijds spel beperken (Berinstein & Magalhaes, 2009). Zo is de aanwezigheid van andere kinderen, met name vrienden, een belangrijke basis voor veel kinderen om te spelen (Miller & Kuhaneck, 2008).

Faciliterende rol van de sociale omgeving

Formele speelplekken hebben de potentie om interactie tussen kinderen met en zonder beperking te faciliteren (Graham et al., 2017). Overeenkomstig met de contacthypothese kunnen positieve interacties tussen individuen van verschillende sociale groepen negatieve attitudes verminderen (MacMillan et al., 2014). Dit contact, tussen mensen die 'anders' zijn, wordt omschreven als *encounter with difference* (Visser et al., 2023). Positieve interacties kunnen psychologische groepsverschillen verminderen, angst verlichten en empathie voor niet-leden stimuleren. Dergelijke ontmoetingen kunnen dan ook kansen bieden om positieve attitudes te ontwikkelen bij kinderen zonder beperking (Hayes, 2017). Armstrong et al. (2016) vonden dat kinderen die meer contact hebben met kinderen met een beperking, hen beter accepteren en begrijpen.

Sociale interacties kunnen enerzijds plaatsvinden door hechte en langdurige relaties, wat betekent tijd doorbrengen met vrienden of deelnemen aan activiteiten om anderen te ontmoeten en vriendschappen te vormen (Bredewold et al., 2016). Via vriendschappen kunnen kinderen acceptatie voor anderen, zelfrespect en autonomie ontwikkelen (Visser et al., 2023). Anderzijds vinden oppervlakkige interacties plaats in speeltuinen, ook wel *convivial encounters* (Wiesel & Bigby, 2016). Voor kinderen met een beperking zijn deze ontmoetingen van bijzonder belang wegens het *familiarity effect*. Ryan (2005) onderschrijft dat kinderen met een beperking in een vertrouwde omgeving minder moeite hebben met sociale interacties. Afwijkend gedrag wordt ook sneller geaccepteerd en als normaal erkend in een bekende setting, wat bijdraagt aan het verminderen van vooroordelen (Valentine & Sadgrove, 2014).

Prellwitz en Skär (2007) constateerden dat kinderen met een beperking specifieke inspanningen en strategieën toepassen om deel te nemen aan sociale activiteiten, zoals het imiteren van populaire speelactiviteiten en actief zoeken naar contact met andere kinderen (Burke, 2013). Voor hen biedt de aanwezigheid van andere kinderen met uiteenlopende capaciteiten op speelplekken een eerste kans op sociaal contact (Edwards et al., 2019; Wenger, 2023). De zoektocht naar contact komt voort uit de inherente behoefte om ergens bij horen (Baumeister & Leary, 1995).

In hoeverre dit sociaal contact lukt heeft te maken met de percepties en attitudes van andere kinderen en ouders op de formele speelplekken. Wanneer andere aanwezigen gastvrij zijn, openstaan voor hun

betrokkenheid en acceptierend zijn ten opzichte van beperkingen, worden speelruimtes door kinderen met een beperking als inclusief ervaren. Hierdoor voelen zij zich comfortabel genoeg om met anderen te praten en te spelen (Hoogsteen & Woodgate, 2010). De manier waarop kinderen met een beperking worden ontvangen in speelruimtes is daarmee cruciaal voor hun *sense of belonging* (Yantzi et al., 2010). Positieve interacties tussen leeftijdsgenoten en de mogelijkheid om sociale relaties op te bouwen zijn daarmee essentiële elementen van inclusief spelen (Morgenthaler et al., 2023). Echter, kinderen met een beperking ervaren vaker belemmeringen op sociaal gebied dan dat deze voor inclusie zorgen.

Barrières in de sociale omgeving

Hoewel een ontoegankelijke fysieke context in formele speelplekken de meest opvallende belemmering vormt voor kinderen met een beperking, vormen belemmeringen in de sociale context de grootste drempel (Prellwitz & Skär, 2007; Barron et al., 2017). Zo vonden Whiteford en Pereira (2012) dat de mate van participatie van kinderen in sport, school en spelen meer door sociale aanwijzingen wordt bepaald dan de fysieke ruimte.

MacMillan et al. (2014) beschreven dat negatieve houdingen van kinderen zonder beperking een grotere belemmering vormen bij het spelen dan de beperking van het kind. Negatieve houdingen richting kinderen met beperkingen maken onderdeel uit van het proces van *othering*, wat een proces is waarbij een groep mensen wordt gezien als fundamenteel verschillend of ‘anders’ dan de eigen groep, vaak gepaard gaande met stigmatisering en marginalisatie (Ryan, 2005). Een specifieke vorm van *othering* gericht op mensen met een beperking wordt aangeduid als *ableism*, of validisme. Validisme veronderstelt het bestaan van een normatief individu en ziet mensen met een beperking als afwijkend, minder waardevol en ongewenst (Hodge & Runswick-Cole, 2013).

Wenger (2020) toonde aan dat negatieve attitudes ook bij volwassenen voorkomen. Ouders dragen bij aan stigmatisering door hun negatieve opvattingen door te geven en hun kinderen te ontmoedigen om met kinderen met een beperking te spelen (Van Engelen et al., 2021; Horton, 2017). Hierdoor worden kinderen met een beperking buitengesloten door hun leeftijdsgenoten, terwijl in werkelijkheid de ouders de beslissende rol spelen (Lynch et al., 2019). Daarnaast willen ouders van kinderen zonder beperking niet altijd de zorg en verantwoordelijkheid dragen voor kinderen met een beperking (Van Engelen et al., 2021). Ouders van kinderen met een beperking erkennen dan ook dat ze strategieën toepassen om hun kind zo veel mogelijk ‘passend’ te laten spelen, om in het normatieve beeld te passen (Encarnação et al., 2018). Hieruit volgend is spel voor kinderen met een beperking regelmatig enkel het aanschouwen van spelende leeftijdsgenoten in plaats van mee te doen (Graham et al., 2017). Accepterende en begripvolle denkbelden leveren dan ook de grootste bijdrage voor inclusieve speelervaringen voor kinderen met een beperking (Moore et al., 2020).

Kinderen met een beperking ondervinden verschillende hindernissen bij contact met kinderen zonder beperking (Van Engelen et al., 2021). Sommige kinderen zonder beperking voelen zich ongemakkelijk door het uiterlijk of gedrag van kinderen met een beperking (Hacking, 2007). Hoewel kinderen met een beperking graag vrienden willen zijn met hen, lukt dit vaak niet door een gebrek aan openheid (Wenger, 2020; Lynch et al., 2019). Anderzijds gedragen kinderen met een beperking zich soms onbedoeld storend naar anderen, zoals het tonen van agressief gedrag (Barron et al., 2017). Wenger (2020) suggereert dat het gebrek aan interactie tussen kinderen met en zonder beperking soms simpelweg te wijten is aan een gebrek aan bekendheid met elkaar. Kinderen geven vaak de voorkeur aan om te spelen met vertrouwde leeftijdsgenoten, waardoor voor onbekende kinderen met en zonder beperking lastig is om met elkaar in contact te komen (Morgenthaler et al., 2023)

Aanvullend ervaren kinderen met een beperking belemmeringen gerelateerd aan hun behoren tot een groep met specifieke vaardigheden. Wenger (2020) toont aan dat kinderen met een beperking zich bewust zijn dat zij sommige speelactiviteiten niet op dezelfde manier kunnen uitvoeren als hun leeftijdsgenoten zonder beperking. Dit levert voor hen negatieve gevoelens op, zoals frustratie en angst

voor pestgedrag (Stanton-Chapman & Schmidt, 2017). Het afwijkende spel van kinderen met een beperking wordt dan ook als ‘vreemd’ gezien door anderen, wat stigmatisering versterkt (Jeanes & Magee, 2012). Kinderen met een beperking spelen vaak bij voorkeur met anderen die vergelijkbare beperkingen hebben waardoor ze speelpartners vinden om mee te kunnen wedijveren (Horton, 2017). Dit helpt hen om succesvol te zijn in het spel en controle te ervaren over de speelsituatie (Wenger, 2020).

Hoewel de sociale context belangrijk is voor de speelervaringen van kinderen, spelen andere factoren ook een rol. Zo kunnen ouders speelactiviteiten van hun kinderen zowel stimuleren als ontmoedigen.

2.4 De rol van ouders in buitenspelen

Kinderen met een beperking hebben vaak hulp nodig van een ouder tijdens het spelen (Bloemen et al., 2015). Sommigen kunnen zelfs de speeltuin niet bereiken zonder hulp, waardoor hun afhankelijkheid van volwassenen toeneemt (Graham et al., 2017). Dit kan hun mogelijkheden om vrienden te maken beperken, omdat de aanwezigheid van een ouder sociaal contact kan belemmeren. Te veel hulp van volwassenen kan dus inclusief spelen hinderen (Woolley et al., 2005). Desondanks kunnen volwassenen kinderen met een beperking ook aanmoedigen om risico's te nemen en sociale interacties aan te gaan. Kinderen met een beperking voelen zich zekerder om met leeftijdsgenoten zonder beperking te communiceren als er ouders aanwezig zijn (Jeanes & Magee, 2012). Volwassenen kunnen ook helpen bij het demonstreren van de vaardigheden van kinderen met een beperking, wat essentieel is om kinderen zonder beperking te laten zien dat ze kunnen bijdragen aan het spel (Serman et al., 2016).

De houding en gevoelens van ouders van kinderen met een beperking beïnvloeden hun speelervaringen sterk. Als ouders spel zien als iets positiefs dat creativiteit en ontwikkeling stimuleert, zullen ze een coulantere houding aannemen (Parker & Al-Maiyah, 2021). Daarentegen, als ouders spel als een risico beschouwen, beïnvloedt dit negatief de speelervaring van hun kinderen. Dit bepaalt grotendeels of en hoe kinderen buiten mogen spelen (Couper, 2011). Ouders van kinderen met een beperking vinden buitenspelen vaak te riskant en onderschatten hun speelmogelijkheden, wat door de kinderen soms als te beschermend kan worden ervaren (Barron et al., 2017). Zo zien ouders sneller moeilijkheden bij het spel, terwijl de kinderen wel positieve speelervaringen kunnen ervaren (Serman et al., 2019).

Een negatieve houding van ouders vormt aanzienlijke belemmeringen voor de speelervaring van kinderen met een beperking. Ouders beschrijven hoe het gebrek aan toegankelijkheid van speeltuinen leidt tot gevoelens van schaamte bij hen wanneer zij beseffen dat hun kind niet op dezelfde manier als anderen kan spelen (Jeanes & Magee, 2012). Toen hun kinderen jonger en kleiner waren, werd hulp algemeen geaccepteerd, maar naarmate ze ouder en groter werden, namen de gevoelens van schaamte toe, wat leidt tot minder frequente bezoeken aan speelplekken (Stanton-Chapman & Schmidt, 2017).

Van Engelen et al. (2021) ontdekten dat de intensieve zorg voor kinderen met een beperking een belemmering kan vormen bij het buitenspelen. Ouders van deze kinderen besteden vaak minder aandacht aan spelen dan ouders van kinderen zonder beperking. Omdat kinderen met een beperking vaak achterlopen op hun leeftijdsgenoten, richten ouders en deskundigen zich meer op het inhalen van ontwikkelingsachterstanden dan op spelen (Wenger et al., 2020). Bovendien kost de zorg voor een kind met een lichamelijke beperking veel energie, waardoor er minder tijd en energie overblijft voor spelen (Encarnação et al., 2018). Naast de intensieve zorg kunnen ouders ook andere verantwoordelijkheden hebben, zoals de zorg voor andere kinderen, werk, huishoudelijke taken, of andere verplichtingen. Wanneer een kind zelfstandig buiten kan spelen, heeft de tijdsdruk van de ouders minder invloed op hun speelervaringen (Van Engelen et al., 2021). Echter, kinderen met beperkingen zijn vaak wel afhankelijk van ouderlijke hulp bij het buitenspelen.

Wanneer ouders en andere volwassenen spel als prioriteit bestempelen, zal een kind betere ondersteuning krijgen en wellicht zelfs meer inclusieve ervaringen op doen (Webb, 2003; Serman et al., 2019). Echter, opvattingen over wie welkom is in openbare ruimtes worden ook gevormd door attitudes over inclusie en maatschappelijke structuren (Jeanes & Magee, 2012).

2.5 De maatschappelijke context van buitenspelen

De segregatie van speciaal en regulier onderwijs speelt een belangrijke rol in de scheiding tussen kinderen met en zonder beperking (Wenger, 2020; Finnfold, 2018). Dit systeem scheidt niet alleen kinderen met en zonder beperking, maar verdeelt ook kinderen met verschillende beperkingen, waardoor ze minder in contact komen met elkaar (Whiteford & Pereira, 2012). Kinderen bezoeken vaak speelplaatsen met vrienden, maar kinderen met een beperking hebben in hun eigen omgeving minder vrienden. Verder is het voor hen moeilijk om contact te leggen met onbekenden, waardoor de segregatie die door het schoolsysteem wordt veroorzaakt ook in speeltuinen blijft bestaan (Moore & Lynch, 2015).

Currie en Kahn (2012) stellen dat gefragmenteerde dienstverlening voor beide groepen hun contact verder beperkt. Sportlessen en buitenschoolse activiteiten worden vaak geïsoleerd aangeboden, waardoor de kinderen na school ook niet in contact komen met elkaar (Tiefenbacher, 2023). Veel reguliere ruimtes zijn niet geschikt voor kinderen met een beperking, waardoor aparte voorzieningen soms nodig blijven (Smart et al., 2016). Hodge en Runswick-Cole (2013) bekritisieren deze ruimtes juist, omdat ze segregatie in stand houden. Dit belemmert echte inclusie, omdat kinderen met een beperking kansen missen op interactie met kinderen zonder beperking (Dunn & Moore, 2005).

Aanvullend hebben maatschappelijke ideeën over spel invloed op kinderen met een beperking. Zo verschilt de visie op spelen voor kinderen met en zonder beperking (Wenger et al., 2022). Spel voor kinderen met een beperking legt vaak meer nadruk op het behalen van ontwikkelingsdoelen en wordt gezien als kans voor persoonlijke groei (Goodley & Runswick-Cole, 2010). Daarnaast passen ouders buiten therapie vaak dezelfde soort spelactiviteiten toe als in therapie. Hierdoor ervaren kinderen met een beperking niet altijd plezier in het spelen, omdat zij niet zo zorgeloos en vrij spelen als kinderen zonder beperking (Nordström et al., 2023).

Als gevolg van negatieve maatschappelijke ideeën ontbreekt er vaak inclusief speelbeleid (Armstrong & Gaul, 2023). Van Melik en Althuisen (2020) toonden aan dat slechts enkele Nederlandse gemeenten beleid en wetgeving hebben voor speelplekken, en deze richt zich vaak enkel op fysieke toegankelijkheid (Iwarsson & Ståhl, 2003). Terwijl de fysieke omgeving van speelplekken daarmee verbeterd, blijven sociale barrières bestaan. Daarbij profiteren kinderen met onzichtbare beperkingen hier niet altijd van, omdat zij andere behoeften hebben (Wenger, 2023). Verder geven gemeenten inclusieve speeltuinen vaak geen prioriteit door een gebrek aan kennis over de behoeften van kinderen met een beperking, wat leidt tot speeltuinen die slechts aan minimale toegankelijkheidsnormen voldoen (Van Melik & Althuisen, 2020). Daarbij resulteert het gebrek aan nationaal speelbeleid vaak in onvoldoende budget voor lokale overheden om speeltuinen inclusief te maken (Lynch et al., 2020).

Positieve attitudes ten opzichte van inclusief ontwerp bevorderen daarentegen buitenspelen en sociale participatie (Moore et al., 2020). Jeanes en Magee (2012) ontdekten dat speeltuinplanners zich bewust waren van hun tekortkomingen in inclusieve speelvoorzieningen en meer kennis verlangden van belanghebbenden. Het identificeren van deze tekortkomingen markeert een eerste stap richting inclusief speelbeleid. Het betrekken van kinderen met een beperking bij het plannen van speelplaatsen is dan ook essentieel om inzicht te krijgen in hun behoeften (Burke, 2013; Wenger et al., 2021).

Volgend uit bovenstaande maatschappelijke contexten worden kinderen met een beperking vaak gemarginaliseerd in speelruimtes, wat niet gecompenseerd kan worden door inclusieve ervaringen elders in hun leven, omdat de ondervonden marginalisatie in speelruimtes reflectief is voor hun ervaringen in andere omgevingen (Woolley et al., 2005; Yantzi et al., 2010). Gebrek aan begrip kan leiden tot een neerwaartse spiraal waarin zowel individuen met een beperking als de maatschappij zelf een negatiever beeld van elkaar ontwikkelen (Parker & Al-Maiyah, 2021). Inclusieve initiatieven streven ernaar barrières in de maatschappij weg te nemen, met de erkenning dat het de maatschappij is, niet de persoon, die beperkt is (Wenger et al., 2022).

3. Context

Dit hoofdstuk biedt eerst belangrijke context over het concept van beperking en behandelt vervolgens kinderen met een beperking in Nederland en de betrokken organisaties. Daarnaast wordt het speelbeleid van de gemeente Oosterhout toegelicht en wordt het onderzoeksgebied beschreven.

3.1 Definitie van beperking

In de wetenschappelijke literatuur worden er verschillende definities van beperking gebruik (Iwarsson & Ståhl, 2003). Ook in Nederlandse wet- en regelgeving voor mensen met een beperking wordt het begrip niet altijd duidelijk omschreven (Tierolf & Oudenampsen, 2013). Vandaar dat er discussie bestaat over de definitie van beperking. In dit onderzoek wordt de definitie omschreven in het VN-verdrag Handicap aangehouden (Verenigde Naties, 2016). In artikel 1 wordt de volgende duiding gegeven:

“Personen met een handicap omvat personen met langdurige fysieke, mentale, intellectuele of zintuiglijke beperkingen die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, effectief en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving.” (Verenigde Naties, 2016)

Bovenstaande definitie erkent dat de individuele beperking niet centraal zou moeten staan. Juist de interactie tussen het kind met een beperking en de omgevingsfactoren moet leidend zijn om inclusie te generen (Freund, 2001).

Perry et al. (2018) bevestigen deze definitie en wijzen erop dat personen met beperkingen tot drie keer meer kans hebben op secundaire aandoeningen zoals diabetes en hartziekten door lagere niveaus van lichamelijke activiteit. Deze gezondheidsproblemen verminderen hun onafhankelijkheid en verhogen het risico op vroegtijdige sterfte (Oliver, 2018). Dit benadrukt het belang van buitenspelen en lichamelijke activiteit voor kinderen met een beperking (James et al., 2022).

Inkadering van beperkingen

Vaak worden beperkingen ingedeeld in twee hoofdcategorieën: lichamelijke en intellectuele beperkingen (Heijden et al., 2013). Kinderen met lichamelijke beperkingen hebben moeite met bewegen, coördineren van acties en het zelfstandig uitvoeren van dagelijkse taken (Van Engelen et al., 2021). Kinderen met intellectuele beperkingen ontwikkelen zich trager en hebben moeite met cognitieve vaardigheden, zoals het begrijpen van hun omgeving en verbale taal (Shree & Shukla, 2016). Verder worden vijf veel gebruikte subgroepen van beperkingen toegelicht:

1. **Fysiek:** beïnvloedt mobiliteit, behendigheid en fysieke functionaliteit, zoals het gebruik van voorwerpen. Zonder hulpmiddelen zoals rolstoelen of prothesen is bewegen moeilijk (Yantzi et al., 2010). Een voorbeeld is cerebrale parese.
2. **Zintuiglijk:** aantasting van een of meer van de vijf zintuigen. Men gebruikt hulpmiddelen zoals hoortoestellen en braille om te navigeren en communiceren (Graham et al., 2017). Een voorbeeld is doof zijn.
3. **Verstandelijk:** betreft achterstanden in intelligentie en/of aanpassingsgedrag. Het belemmert het leren, communiceren en zelfstandig uitvoeren van taken (Bury et al., 2020). Een voorbeeld is het Syndroom van Down.
4. **Ontwikkeling:** omvat diverse aandoeningen die de cognitieve, fysieke of emotionele ontwikkeling beïnvloeden. Met name sociale interacties kunnen uitdagend zijn (Botha et al., 2021). Voorbeelden zijn autismespectrumstoornis (ASS) en ADHD.
5. **Psychisch:** omvat geestelijke gezondheidsproblemen die gedachten, emoties en gedrag beïnvloeden. Ze kunnen impact hebben op relaties en algemeen welzijn, vaak resulterend in emotionele of gedragsproblemen (Tierolf & Oudenampsen, 2013). Voorbeelden zijn depressie of angststoornissen.

Er wordt verondersteld dat kinderen met uiteenlopende beperkingen unieke ervaringen zullen hebben met openbare speelplekken. Om voor alle kinderen inclusie te creëren is het nodig om inzichten te krijgen in de ervaringen van kinderen met verschillende beperkingen (Sterman et al., 2016).

3.2 Kinderen met een beperking in Nederland

Tierolf en Oudenampsen (2013) voerden een gedetailleerd onderzoek uit naar het aantal kinderen met een beperking op wijkniveau. Zij ontdekten dat er tussen de 109.000 en 129.000 kinderen met een beperking zijn, exclusief kinderen met een psychische beperking. Andere organisaties, zoals Stichting het Gehandicapte Kind [SGK] en Kenniscentrum Sport, bevestigen deze cijfers (SGK, 2022b; Duijf, 2018). Volgens het SamenSpeelNetwerk (2021) heeft bijna zestig procent van de kinderen met een beperking een verstandelijke beperking, een kwart heeft een lichamelijke beperking, en vijftien procent heeft een zintuiglijke beperking. Hun uitspraken zijn gebaseerd op het rapport *'Kinderen met een handicap in Tel'* van Tierolf en Oudenampsen (2013).

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft de maatschappelijke participatie van personen met een beperking onderzocht (CBS, 2020). Hoewel dit onderzoek geen exacte aantallen van kinderen met een beperking in Nederland vermeldt, blijkt dat ongeveer dertien procent van de kinderen met een beperking een psychische beperking heeft. De Jonge en Van Lindert (2020) vonden echter dat er alleen al 152.074 kinderen tot 12 jaar zijn met een lichamelijke beperking, gebaseerd op de Gezondheidsenquête 2019. Het aantal kinderen met een verstandelijke beperking wordt geschat op meer dan zestigduizend.

Tot op heden zijn er geen precieze cijfers over het aantal kinderen met een beperking in Nederland. Sommige kinderen hebben namelijk meervoudige beperkingen of zijn door een ziekte slechts tijdelijk beperkt (SGK, 2022b). Daarnaast worden niet alle beperkingen geregistreerd, wat bijdraagt aan het gebrek aan kennis over de behoeften van kinderen met een beperking (SamenSpeelNetwerk, 2021).

Initiatieven voor kinderen met een beperking

In navolging van het VN-verdrag Handicap werd van 2018 tot 2021 het programma *'Onbeperkt meedoen!'* gelanceerd, met een focus op diverse thema's, waaronder een inclusieve speelcultuur. In 2019 werd het SamenSpeelAkkoord opgesteld om een inclusieve speelomgeving voor alle kinderen te bevorderen). Dit akkoord, ondertekend door minister De Jonge en veertien organisaties zoals SGK en Jantje Beton, streeft naar drie ambities: samenspelen vanzelfsprekend maken, meer inclusieve speelplekken creëren en de kennis over samenspelen uitbreiden en toegankelijker maken (SGK, 2022b).

De Hogeschool Utrecht is een van de initiatiefnemers van het akkoord en startte in 2021 het project *Samen Spelen??*. Dit project ontwikkelt richtlijnen voor kindertherapeuten om inclusief buitenspelen te faciliteren, met handvatten gericht op de fysieke en sociale context (Bloemen et al., 2021). Bij het project zijn verschillende organisaties, kennisinstituten en gemeenten betrokken, die als proeftuin fungeren. De gemeente Oosterhout, als een van de proeftuinen, werkt aan het verbeteren van speelplekken om inclusieve buitenspeelmogelijkheden te creëren (Gemeente Oosterhout, 2021).

Naast deze projecten zijn er verschillende Nederlandse organisaties die zich inzetten voor de speelervaringen van kinderen met een beperking, zoals SGK. Zij zetten zich in voor inclusie en participatie van kinderen met een beperking door verschillende initiatieven en programma's (SGK, 2019). Een andere organisatie, de Speeltuinbende, is een initiatief van SGK. Dit team van kinderen met en zonder beperkingen richt zich op het testen en beoordelen van speeltuinen op toegankelijkheid en inclusiviteit (Speeltuinbende, 2024). Overige organisaties zijn onder meer *Empowerment by Playing*, *Platform Ruimte voor de Jeugd*, *Stichting Fitkids* en *SamenSpeelFonds* (Van Engelen et al., 2021; SGK, 2019; Encarnação et al., 2018). Samen met Jantje Beton en het ministerie van VWS heeft SGK het SamenSpeelNetwerk opgericht, dat 56 gemeenten, speeltuinverenigingen, ontwerpers, wetenschappers en zorgverleners omvat (Kaal, 2022; SamenSpeelNetwerk, 2021).

3.3 Het speelbeleid van Oosterhout

In 2007 stelde Oosterhout de beleidsnota *'Buiten spelen in Oosterhout'* op, wat leidde tot het verbeterproject Buitenspelen tussen 2008 en 2010 om verouderde en ongelijk verdeelde speelvoorzieningen te verbeteren. In 2016 werd de nota geactualiseerd om nieuwe inzichten en wensen van de bevolking op te nemen, wat de basis vormt voor het speelbeleid van 2017 tot 2026 (Stobbe, 2016). De gemeente benadrukt het belang van aantrekkelijke buitenspeelruimtes voor alle kinderen, met en zonder beperking (Gemeente Oosterhout, 2023b). Onder het beleid wordt onder meer de toegankelijkheid voor mindervaliden vergroot en enkele trapvelden verhard, wat zou moeten bijdragen aan meer inclusieve speelplekken in de gemeente (Stobbe, 2016). De actualisatie bestaat uit drie onderdelen: uitgangspunten voor speelruimte, analyse van speelruimte, en een visie op speelruimte.

Het eerste deel zet de uitgangspunten en termen uiteen. Zo maakt het document onderscheid tussen de formele en informele plekken in de stad (Stobbe, 2016). Formele speelplekken moeten geschikt zijn voor verschillende leeftijden, terwijl informele speelruimtes diverse speelmogelijkheden en materialen bieden, zoals stenen, bomen en speelse bestrating (Van Heel et al., 2022). Goede informele speelbaarheid vermindert de behoefte aan formele speelplekken (Brussoni et al., 2015). De formele speelplekken worden geclassificeerd op basis van grootte: blokplekken (voor direct omwonende kinderen van 5-9 jaar), buurtplekken (centrale ontmoetingsplaatsen voor kinderen van 5-14 jaar), en wijkplekken (grotere plekken voor jongeren van 10-19 jaar) met elk verschillende speel- en sportfaciliteiten (Stobbe, 2016). Hoewel de gemeente geen wettelijke verplichting heeft om speelplekken aan te leggen, erkent zij het recht van kinderen op ontspanning en recreatie. Daarom streeft de gemeente Oosterhout naar veilige speelplekken volgens Europese normen, afgestemd op kinderen van verschillende leeftijdsgroepen en capaciteiten (Stobbe, 2016).

Het tweede deel bevat bevindingen van de analyse van het aanbod en de vraag naar speelruimte in Oosterhout. In 2015 werd een veldinventarisatie uitgevoerd waarbij alle formele speelplekken werden beoordeeld op doelgroep, type, situering, vormgeving, speelwaarde, onderhoudsstaat en externe invloeden (Gemeente Oosterhout, 2016b). De speelplekken scoorden met name minder op vormgeving en toegankelijkheid, met enkele verouderde plekken die verbetering behoeven. Er zijn weinig voorzieningen in speeltuinen voor kinderen met een beperking, zoals aangepaste speeltoestellen en verharde ondergronden (Stobbe, 2016). Het bijbehorende participatietraject betrok intensief bewoners en belanghebbenden via een online enquête, wijkwandelingen met kinderen, en gesprekken met ketenpartners. Dit leidde tot aanbevelingen zoals het creëren van uitdagende en toegankelijke speelplekken voor kinderen met een beperking in elke wijk met actieve bewonersbetrokkenheid (Gemeente Oosterhout, 2016b).

Het derde deel vertaalt de analyse naar een visie voor het spelen in de gemeente, waarbij nieuwe trends en randvoorwaarden worden behandeld. Voor de implementatie van deze visie worden verschillende scenario's overwogen: taakstellend budget, minimale invulling, handhaving van het bestaande areaal, en ambitieuze scenario's met minder of behoud en uitdagendere speelvoorzieningen (Stobbe, 2016). De aanbeveling is om te kiezen voor het scenario met minder maar uitdagendere speelvoorzieningen om ambities en verbeteringen te realiseren (Gemeente Oosterhout, 2016b).

Concluderend heeft Oosterhout over het algemeen goede openbare speelruimte, maar er zijn ongelijkheden in kwaliteit en spreiding. Er is behoefte aan meer uitdagende en diverse speelvoorzieningen, vooral voor oudere kinderen en kinderen met beperkingen. Extra investeringen zijn nodig, inclusief een structurele verhoging van het vervangingsbudget, om de ambities uit de beleidsnota te realiseren. De nota adviseert te investeren in de omvorming van bestaande speelplekken en nieuwe initiatieven, zodat elk kind kan spelen, ongeacht leeftijd of beperking (Stobbe, 2016). De implementatie van de adviezen is bijvoorbeeld zichtbaar in de opening van de speeltuin in het Slotpark, waar rekening is gehouden met kinderen met een beperking (Gemeente Oosterhout, 2022).

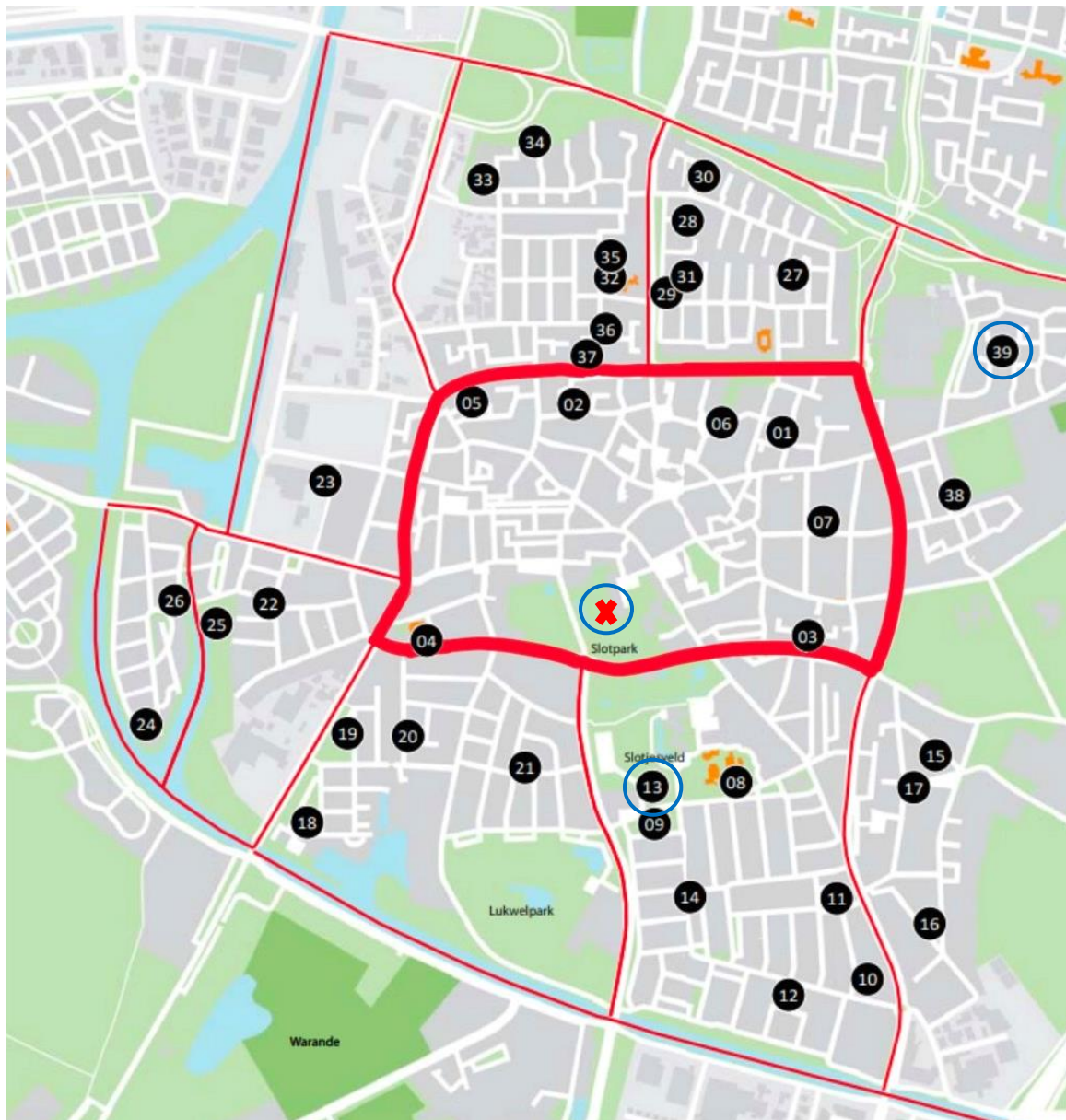
De implementatie is ook zichtbaar in de herstructurering van de verouderde speeltuin in de Potgieterstraat (Gemeente Oosterhout, 2021). De speeltuin werd op 1 maart 2024 geopend als eerste volledig inclusieve speeltuin in de gemeente. Voor de ontwikkeling zijn adviezen van de Speeltuinbende geraadpleegd, die overheden voorlicht over het creëren van inclusieve speeltuinen met hoge speelwaarde (Buitenhuis, 2021). Ze hanteren de 100-70-50 regel: 100 procent van de kinderen is welkom, 70 procent van de speeltoestellen is toegankelijk voor iedereen, en 50 procent van de speeltoestellen is bespeelbaar voor iedereen (SamenSpeelNetwerk, 2021). De speeltuin aan de Potgieterstraat is vernieuwd volgens deze regel. Wegens de recente opening is deze speeltuin niet opgenomen in het huidige onderzoek.

3.4 Gebiedsbeschrijving

Dit onderzoek richt zich op de stad Oosterhout, met uitzondering van de kerkdorpen Oosteind, Den Hout en Dorst. Allereerst wegens hun kleine aanbod aan formele speelplekken, respectievelijk tien in totaal. Verder hebben ze lage bevolkingsaantallen, namelijk slechts 5000 gecombineerd (Gemeente Oosterhout, 2016a). De stad Oosterhout telt 51.467 inwoners, waarvan 7792 kinderen in de leeftijd van 0 tot 14 jaar, wat ongeveer 15 procent van de bevolking vertegenwoordigt (Gemeente Oosterhout, 2023a). Gezien de wetten die de gegevens van kinderen met een beperking beschermen, zijn er geen cijfers over het aantal kinderen in Oosterhout met een beperking. Daarbij constateerde SGK (2022b) dat het überhaupt lastig is om data over het aantal kinderen met een beperking op te stellen.

De stad bestaat uit acht verschillende wijken. Verspreid over deze wijken zijn er 126 formele speellocaties te vinden, waarvan er in dit onderzoek 10 zijn bezocht. Aanvullend is er één informele speellocatie bezocht. In het fotoboek met fotomateriaal van alle speelplekken in Oosterhout, behorend bij de beleidsnota uit 2016 zijn de 5 wijken in het centrum samengevoegd en benoemd als Oosterhout-Midden (Gemeente Oosterhout, 2016a). In dit onderzoek wordt die samenvoeging overgenomen. Er zijn speelplekken bezocht in 3 verschillende wijken en deze zijn omcirkelt op de bijgevoegde kaarten. Daarnaast volgen er foto's die door de onderzoeker zijn gemaakt.

In Oosterhout-Midden zijn 39 formele speelplekken gelegen, verdeeld over 10 buurten. Allereerst is speelplek nummer 13 bezocht, wat een skatepark met aangrenzend een Cruyffcourt op het Slotjesveld betreft. Vervolgens is speeltuin nummer 39 in de Wiekslag bezocht. Aanvullend is de recent geopende speeltuin in het Slotpark bezocht. Op onderstaande kaart uit 2016 is deze speeltuin niet weergegeven, omdat deze pas in 2022 is gerealiseerd (Gemeente Oosterhout, 2022). Deze speeltuin wordt in figuur 3.1 aangegeven met een rood kruis. Oosterhout-Midden kenmerkt zich door een bevolking bestaande uit 18 procent kinderen. Het daadwerkelijke centrum heeft het laagste percentage kinderen, namelijk 12 procent. Op onderstaande kaart is deze wijk dikker omlijnd. Bovendien is de groep in de leeftijd 15-19 het sterkst vertegenwoordigd onder de kinderen in dit gebied (Gemeente Oosterhout, 2016a).

Figuur 3.1: Speelplekken in Oosterhout-Midden (Gemeente Oosterhout, 2016a)

Figuur 3.2: Sfeerimpressie bezochte speelplekken in Oosterhout-Midden (L. Verduijn, 2024)

In de wijk Oosterheide zijn 17 formele speelplekken gelegen, verdeeld over 5 buurten. Deze speelplekken zijn weergegeven in figuur 3.3. Allereerst is speeltuin nummer 2 bezocht aan de Gladiolenstraat. Daarnaast is nummer 4 bezocht. Dit betreft een voetbalveld gelegen aan de Ranonkelstraat. Oosterheide kenmerkt zich door een bevolking bestaande uit 23 procent kinderen en de groep in de leeftijd 10-14 is het sterkst vertegenwoordigd onder de kinderen in dit gebied (Gemeente Oosterhout, 2016a).

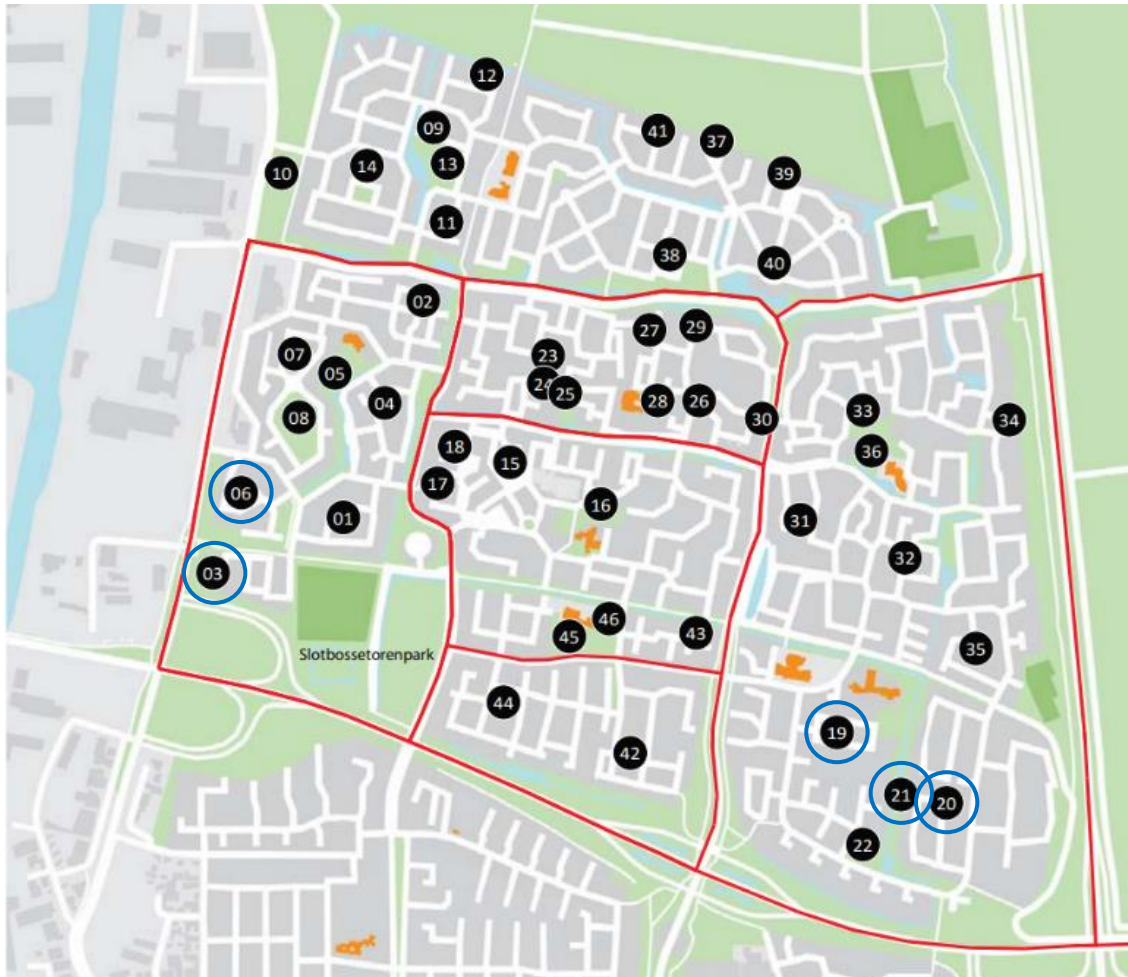

Figuur 3.3: Speelplekken in Oosterheide (Gemeente Oosterhout, 2016a)

Figuur 3.4: Sfeerimpressie bezochte speelplekken in Oosterheide (L. Verduijn, 2024)

In de wijk Dommelbergen zijn 46 formele speelplekken gelegen, verspreid over 6 buurten. Deze speelplekken zijn weergegeven in figuur 3.5. Er zijn 5 formele speeltuinen bezocht. De nummers 3 en 6, respectievelijk gelegen aan de Klaverbeemd en Rietbeemd en de nummers 19, 20 en 21, gelegen aan de Basielhof, Tijmhof en Venkelhof zijn bezocht. Aanvullend is er één informele speelplek bezocht. Deze is gelegen aan de Basielhof en vlak naast Boulesbaan Basielhof. Deze bestaat uit bebossing, waar geregeld hutten in worden gebouwd. Dommelbergen heeft een bevolking waarvan 23 procent uit kinderen bestaat, waarbij de leeftijdsgroep van 10-14 jaar het grootst is onder de kinderen in dit gebied (Gemeente Oosterhout, 2016a).

Figuur 3.5: Speelplekken in Dommelbergen (Gemeente Oosterhout, 2016a)

Figuur 3.6: Sfeerimpressie bezochte speelplekken in Dommelbergen (L. Verduijn, 2024)

Dit onderzoek richt zich niet op één specifieke buurt waar de ervaringen van kinderen met een beperking en hun gezinnen worden onderzocht. Het is juist opgezet om kinderen te laten reflecteren op de speelervaringen binnen hun eigen leefomgeving. Zo biedt de ene buurt wellicht meer mogelijkheden tot inclusief spel dan de andere (Lambert et al., 2019). Vandaar dat er verschillende buurten zijn bezocht.

4. Methodologie

Hier wordt de methodologische aanpak van het onderzoek beschreven. Eerst wordt de empirische benadering toegelicht die is gekozen op basis van de probleemstelling. Daarna worden de datamethode en de selectie van respondenten behandeld en wordt daarop gereflecteerd. Vervolgens wordt uitgelegd hoe de data is geanalyseerd. Tot slot worden de ethische overwegingen en de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek behandeld.

4.1 Onderzoeksopzet

Op empirische wijze worden de speelervaringen van kinderen met een beperking en hun ouders uit Oosterhout onderzocht. Hun visie op de inclusie en beleving van de speelmogelijkheden in hun buurt staan daarbij centraal. De probleemstelling bepaalt de te hanteren onderzoeksmethode en deze luidt:

Hoe ervaren kinderen met een beperking en hun ouders uit Oosterhout de inclusiviteit van de buitenspeelmogelijkheden bij hen in de buurt?

Kwalitatieve onderzoeksmethoden

Om een antwoord te vinden op de probleemstelling is er gekozen voor kwalitatieve onderzoeksmethoden. Hay (2016) beschrijft dat een belangrijk aspect van kwalitatief onderzoek het vermogen is om gemeenschappen te betrekken bij onderzoek over hun leefwereld. Hierdoor kan de visie op hun omgeving niet alleen in beeld worden gebracht, ook worden er pogingen gedaan om te begrijpen waardoor deze visies worden gevormd, veranderd en doorgegeven (Clifford et al., 2016). In dit onderzoek komen de ervaringen met de speelmogelijkheden in Oosterhout van kinderen met een beperking en hun ouders aan bod. De wensen, behoeften en ervaringen zijn uniek en persoonlijk en behoeven uitleg om te begrijpen wat ze betekenen voor de respondent (Scheepers et al., 2016).

Aanvullend krijgen respondenten de gelegenheid om uitgebreider uit te wijden over specifieke gevoelens en belevenissen, waardoor er diepgaander inzicht wordt verkregen in de onderliggende verklaringen hiervoor (Hennink et al., 2020). Op deze wijze worden verbanden tussen de concepten binnen het onderzoek ontdekt en worden thema's verder uitgeweid (Hay, 2016). Lowhorn (2007) vult aan dat kwalitatief onderzoek vaak plaatsvindt in een natuurlijke en realistische setting. Hierdoor kan er inzicht verkregen worden in de contextafhankelijke factoren die de behoeften en handelingen van de onderzoeksgroep vormen (Denzin & Lincoln, 2008). In dit onderzoek zal er aandacht worden gegeven aan de fysieke, sociale, ouderlijke en maatschappelijke context.

Een restrictie van kwalitatief onderzoek is de beperkte generaliseerbaarheid. De ervaringen en behoeften van de deelnemers vertegenwoordigen niet alle kinderen met een beperking en hun ouders (Scheepers et al., 2016). Elke beperking is uniek, wat betekent dat elk kind eigen capaciteiten heeft. Deze variaties zijn echter juist van belang voor dit onderzoek, omdat ze laten zien dat kinderen uiteenlopende ervaringen en behoeften hebben. Het zijn juist de unieke ervaringen die de complexiteit van inclusief buitenspelen belichten (Wilson & Campaign, 2014). Daarnaast is kwalitatief onderzoek contextafhankelijk, wat betekent dat verschillende omstandigheden de resultaten kunnen beïnvloeden (Hay, 2016). Hoewel dit effect niet volledig te vermijden is, moet de onderzoeker zich bewust zijn van de omstandigheden van het onderzoek (Bryman, 2016).

Kindgerichte onderzoeksmethoden

Voorheen richtte onderzoek naar kinderen zich hoofdzakelijk op volwassenen als participanten, waarbij kinderen eerder onderwerpen dan actieve deelnemers waren (Sorin, 2009). Tegenwoordig worden kinderen meer gezien als actieve actoren met eigen rechten (Tiefenbacher, 2023). Ze hebben recht op zelfexpressie en hun betrokkenheid bij onderzoek is een manier om dit te waarborgen (Jenkin et al., 2015). Stafford (2017) bevestigt verschillende voordelen voor kinderen die deelnemen aan onderzoek, zoals een toename van zelfvertrouwen en een gevoel van trots over hun bijdrage aan het

onderzoeksproces. Specifiek voor kwetsbare kinderen, zoals kinderen met een beperking, is het essentieel dat ze hun leefwereld kunnen representeren en hun stem laten horen (Burke, 2005).

Om kinderen een centrale rol te geven in onderzoek, is het cruciaal om kindgerichte onderzoeksmethoden te gebruiken (Saraçer & Şenol, 2020). Kindgerichte onderzoeksmethoden leggen de regie bij het kind zelf, waarbij het van belang is dat de methoden voor kinderen vertrouwd en plezierig zijn (Loebach & Gililand, 2010). Deze benadering helpt onderzoekers om de omgeving, ervaringen en voorkeuren van kinderen beter te begrijpen en wijst de veronderstelling af dat kinderen per definitie kwetsbaar zijn en beperkte mogelijkheden hebben om hun inzichten te delen (Brown et al., 2009). Echter, in dit onderzoek wordt aanvullend erkend dat kinderen met een beperking mogelijk moeite hebben om zich volledig te uiten. Daarom wordt een combinatie van onderzoek met de kinderen zelf en hun ouders als proxy gebruikt (Jokovic et al., 2004). Ouders spreken hierbij deels namens het kind, maar hebben ook de gelegenheid om hun eigen ervaringen te delen (Darbyshire et al., 2005).

Voor de onderzoeker is het essentieel om zich bewust te zijn van haar eigen *out of placeness*. Hoewel volwassenen vaker aanwezig zijn op speelplekken, gebeurt dit nu in een onderzoekssituatie (Holt, 2004). Kinderen met een beperking zijn mogelijk niet gewend om met een onbekende volwassene te spelen (Abbott, 2013). Daarom moet de onderzoeker vanaf het begin een open en niet-bedreigende houding aannemen en herkenbaar contact maken met de kinderen (Holt, 2004). Daarmee verminderen ook de bestaande machtsverhoudingen tussen de onderzoeker en de deelnemende kinderen (Abbott, 2013).

Inclusieve onderzoeksmethoden

Ondanks het belang van het betrekken van kinderen met een beperking bij onderzoek, zijn ouders en andere volwassenen vaak terughoudend vanwege zorgen over de geschiktheid van het kind (Jenkin et al., 2015). Echter, als deze kinderen wel deelnemen, zijn ouders vaak verrast door hun capaciteiten (Gray & Winter, 2011). Dit kan leiden tot een groter respect voor de vaardigheden van deze kinderen (Mitchell et al., 2009). Dit benadrukt waarom het essentieel is om methoden te gebruiken die geschikt zijn voor deze kinderen, waardoor zij en hun ouders meer vertrouwen krijgen in het onderzoeksproces. Deze methoden kunnen worden omschreven als inclusieve onderzoeksmethoden.

In inclusief onderzoek worden kinderen met een beperking als actieve participanten gezien. De hier gebruikte methoden vallen dan ook onder participatief onderzoek (Clifford et al., 2016). Dit geeft hun meer invloed bij het definiëren van hun situatie en ideeën (O’Kane, 2008; Sorin, 2009). Hierbij is het belangrijk dat kinderen met uiteenlopende beperkingen toegankelijkheid ervaren voor de deelname aan het onderzoek (Wilson & Campaign, 2014). Daarbij worden de deelnemers gezien als experts van hun eigen ervaringen en behoeften (Barnes, 2003; O’Kane, 2008). Hierdoor wordt er een bepaalde mate van controle over het ontwerp en de uitvoering van de dataverzameling geboden aan de experts (Hodge & Runswick-Cole, 2013).

In de praktijk zijn aanpassingen in dataverzameling nodig. Kinderen met een beperking zijn geen homogene groep, waardoor elk interview op passende manier moet plaatsvinden (Wedgwood, 2011). Het is belangrijk om kinderen de ruimte te bieden om op hun eigen manier, tempo en naar gelang hun eigen capaciteiten deel te nemen. Een manier om dit te doen is het bieden van extra tijd en gemakkelijke taal (Jenkin et al., 2015). Flexibiliteit van de onderzoeker is hierbij essentieel. Verder staat respectvolle interactie met aandacht voor welzijn en emoties centraal (Mitchell et al., 2009).

4.2 Go-along interviews

Er zijn verschillende manieren om kwalitatief inclusief onderzoek uit te voeren met kinderen met een beperking, zoals het houden van een *go-along* interview (Kusenbach 2003). Met deze methode volgt de onderzoeker deelnemers in hun eigen omgeving (Jenkin et al., 2015). Tijdens een door de deelnemers zelf geleide wandeling stelt de onderzoeker interviewvragen (Garcia et al., 2012). Hoewel deze methode onder verschillende namen bekend staat, zoals *walk-along* of *wheel-along*, wordt in dit onderzoek

gekozen voor de overkoepelende term *go-along* om aan te sluiten bij de diverse capaciteiten van de onderzochte kinderen (Carpiano, 2009). Of een kind zich nu voortbeweegt in een rolstoel of wandelend deelneemt aan het interview, de term *go-along* zorgt voor inclusie binnen de methodologie, waardoor elke deelnemer gelijkwaardig kan deelnemen (Clark et al., 2003).

Een voordeel van interviews in een vertrouwde omgeving is dat deelnemers zich meer op hun gemak voelen, wat resulteert in een spontaner gesprek over de elementen die ze onderweg tegenkomen (Pawlowski et al., 2016). Bovendien vinden kinderen het gemakkelijker om over herinneringen, ervaringen en gevoelens te praten wanneer ze zich op de onderzoekslocatie bevinden (Koller & Juan, 2014). Daarom wordt in dit onderzoek daadwerkelijk met het kind naar een herkenbare plek gegaan. De wandeling start bij het huis van de deelnemers en verplaatst zich vervolgens naar een nabijgelegen speelplek waar de deelnemer graag speelt of zou willen spelen. Eenmaal op de speelplek aangekomen is het kind vrij om te spelen. De deelnemer kan bijvoorbeeld laten zien waar hij graag speelt, of welke toestellen niet toegankelijk worden ervaren. Op deze manier voelt het voor het kind als een leuk speelmoment (Koller & Juan, 2014). Integratie van activiteiten met gesprekken faciliteert niet alleen het behoud van de aandacht van het kind, maar draagt tevens bij aan het verkrijgen van diepgaandere informatie (Saraçer & Şenol, 2020).

Er zijn drie hoofdvormen van interviews: gestructureerd, semi-gestructureerd en open. De *go-alongs* in dit onderzoek zijn semi-gestructureerd van aard (Garcia et al., 2012). Bij een semi-gestructureerd interview zijn er vooraf bepaalde vragen, maar blijft het interview flexibel doordat de volgorde van onderwerpen kan worden aangepast en er kan worden doorgevraagd op gegeven antwoorden (Clifford et al., 2016). De volgorde van onderwerpen wordt bepaald door het verloop van de route en de gekozen speelplek, waardoor bepaalde thema's meer nadruk kunnen krijgen in het ene interview dan in het andere (Hay, 2016). Het semi-gestructureerde karakter is gekozen vanwege variërende capaciteiten van kinderen om uit zichzelf te spreken over speelervaringen (Pawlowski et al., 2016). Door de vragen enigszins te structureren wordt het voor de kinderen begrijpelijk en makkelijker om hun ervaringen te delen, wat tevens ouders helpt om de ervaringen van hun kinderen verder te verdiepen en ondersteunen (Stafford, 2017). Verder worden de interviews in dit onderzoek worden aangeduid als diepte-interviews. De vragen pogen om diepgaandere inzichten en meningen van de respondenten te achterhalen. Als gevolg kunnen belangrijke onderdelen van de identiteit van de deelnemers naar voren komen, wat meer duiding geeft aan zijn uitspraken (Hennink et al., 2020).

4.3 Selectie van de respondenten

Om voldoende respondenten te vinden is er van verschillende wervingsmethoden gebruik gemaakt. Voor het selecteren van de deelnemers is er gewerkt met een doelgerichte steekproef (*purposive sampling*). Dit is een steekproefmethode waarbij de onderzoeker deelnemers selecteert op basis van bepaalde eigenschappen of kenmerken die zij bezitten (Hay, 2016). Om een brede variatie aan respondenten te verkrijgen en diverse ervaringen te omvatten, is hoofdzakelijk geselecteerd op basis van één criterium: het hebben van een beperking. Kinderen met verschillende soorten beperkingen hebben uiteenlopende wensen en behoeften, waardoor er geen specifieke eis is gesteld aan het type beperking (Patton, 2014; Wenger et al., 2020). De deelnemende kinderen zijn tussen de vier en twaalf jaar oud, aangezien jongere kinderen vaak niet in staat zijn om adequaat over hun ervaringen te communiceren, terwijl oudere kinderen minder buiten spelen.

Bij de respondentenwerving is er rekening mee gehouden dat het een lastig te bereiken doelgroep is. Vandaar dat er verschillende manieren zijn ingezet om een toereikend aantal deelnemers te vinden (Patton, 2014). Initieel is er een uitnodigingsbrief opgesteld, gericht op de ouders van het beoogde kind met een beperking. Aanvullend is er een flyer opgesteld met meer informatie. De brief is gericht op hen, omdat zij toestemming moeten geven voor de deelname van hun kind. Daarnaast is het mogelijk dat kinderen met een beperking de brief wellicht niet goed begrijpen. Deze brief is via verschillende kanalen

verspreid en meerdere keren aangepast naar de behoeften van potentiële betrokken organisaties. De originele brief en flyer zijn na te lezen in bijlagen I en II.

De brief is verzonden naar negen basisscholen voor speciaal onderwijs in Oosterhout en Breda. Breda is meegenomen in de werving vanwege de nabijheid en het grotere aanbod aan speciaal onderwijs ten opzichte van Oosterhout. Op basis van informatie van de gemeente is bekend bij de onderzoeker dat kinderen uit Oosterhout met een beperking vaak onderwijs volgen in Breda. De focus is gelegd op het basisonderwijs vanwege de leeftijd waarop kinderen voornamelijk buitenspelen. Daarnaast zijn tien gespecialiseerde organisaties in de omgeving benaderd en bezocht, die diensten aanbieden voor kinderen met een beperking. Verder is de brief gestuurd naar vijf nabijgelegen sportverenigingen die bekend staan om hun werk met kinderen met een beperking.

Uiteindelijk hebben vijf organisaties zich ingespannen om het onderzoek onder de aandacht te brengen bij ouders binnen hun netwerk. Twee basisscholen voor speciaal onderwijs hebben de brief via een digitaal ouderportaal verspreid. Twee gespecialiseerde organisaties hebben de brief opgehangen en doorgestuurd naar ouders, waarbij één zich richtte op kinderen met het Syndroom van Down en de andere op neurodiverse kinderen. Een deelnemende sportvereniging heeft de brief na de lessen uitgedeeld aan ouders van kinderen met een beperking.

Daarnaast is de brief verspreid via het netwerk van het overkoepelende project van *Samen Spelen??*. Zes gezinnen zijn rechtstreeks benaderd via Eline Bolster, die eerder al had deelgenomen aan onderzoek binnen het project. De brief is ook opnieuw verstuurd naar een van de basisscholen voor speciaal onderwijs en een revalidatiecentrum. Verder is de brief verspreid via sociale mediakanalen van het project (WhatsApp en LinkedIn). Daarnaast is hij gedeeld via de sociale mediakanalen van de gemeente. Het bericht is geplaatst op de Facebookpagina van *Moove* (het sportbedrijf van de gemeente) en op de pagina van de gemeente. Verschillende gezinnen zijn rechtstreeks benaderd via het netwerk van de gemeente Oosterhout. Bovendien heeft de onderzoeker enkele gezinnen met kinderen met een beperking uit haar eigen netwerk rechtstreeks benaderd. Tot slot heeft de onderzoeker de brief gedeeld via haar sociale mediakanalen (Facebook en LinkedIn).

Naast de eerder beschreven wervingsmethoden is ook gebruikgemaakt van *snowball sampling*, waarbij het netwerk van reeds geïnterviewde respondenten werd ingezet (Hay, 2016). Hierbij vroeg de onderzoeker aan de deelnemers of zij andere kinderen met een beperking in hun eigen netwerk kenden. *Snowball sampling* biedt voordelen, zoals een verhoogde bereidheid van contacten uit het persoonlijke netwerk om deel te nemen (Hay, 2016). Deze methode kan echter ook leiden tot een homogeenere respondentengroep, omdat mensen uit het netwerk vaak op elkaar lijken (Hay, 2016). In dit onderzoek was dat niet het geval, aangezien slechts één kind via deze methode werd betrokken en zij een andere beperking had dan de deelnemer die haar aanraadde.

Er werd gestreefd om minstens tien kinderen met een beperking en hun ouders te interviewen. Uiteindelijk zijn er zeven interviews gehouden, waarbij sommige interviews werden afgenomen met meerdere kinderen tegelijk. Dit resulteerde in totaal twaalf geïnterviewde kinderen en zeven ouders. Het werven en interviewen van kinderen ging door totdat theoretische saturatie werd bereikt, wat betekent dat verdere interviews geen nieuwe inzichten meer zouden opleveren voor het onderzoek (Scheepers et al., 2016; Hay, 2016). Tabel 4.1 biedt een overzicht van de deelnemers en enkele eigenschappen.

Tabel 4.1: Deelnemende kinderen met een beperking en ouder

<i>Respondent*</i>	<i>Geslacht</i>	<i>Leeftijd</i>	<i>Beperking en onderwijs</i>	<i>Ouder/ verzorger*</i>	<i>Buurt speelplek</i>	<i>Type speelplek</i>
Tim	Jongen	7 jaar	Autisme en ADHD Speciaal onderwijs	Charlotte Samenwonend Fulltime baan	Basielhof Tijmhof Venkelhof Bebossing bij de Basielhof	Speeltuin (3x) Informele speelplek
Maarten	Jongen	4 jaar	Communicatieve beperking Speciaal onderwijs	Charlotte Samenwonend Fulltime baan	Basielhof Tijmhof Venkelhof Bebossing bij de Basielhof	Speeltuin (3x) Informele speelplek
Dax	Jongen	8 jaar	Autisme, ADHD en ODD (oppositieel, opstandige gedragsstoornis) Speciaal onderwijs	Jasmine Alleen wonend Niet werkend	Gladiolenstraat Ranonkelstraat	Speeltuin Voetbalveld
Senna	Jongen	8 jaar	ADHD Speciaal onderwijs	Jasmine Alleen wonend Niet werkend	Gladiolenstraat Ranonkelstraat	Speeltuin Voetbalveld
Daan	Jongen	8 jaar	Autisme, ADHD en ODD Speciaal onderwijs	Jasmine Alleen wonend Niet werkend	Gladiolenstraat Ranonkelstraat	Speeltuin Voetbalveld
Sophie	Meisje	8 jaar	ADHD Regulier onderwijs	Anne Samenwonend Niet werkend	Wiekslag	Speeltuin
Saskia	Meisje	10 jaar	Ehlers-Danlos Regulier onderwijs	Mieke Samenwonend Parttime baan	Slotpark	Speeltuin
Bas	Jongen	8 jaar	Autisme Speciaal onderwijs	Eric Samenwonend Fulltime baan	Slotjesveld	Skatebaan
Wesley	Jongen	11 jaar	ADHD Speciaal onderwijs	Eric Samenwonend Fulltime baan	Slotjesveld	Skatebaan
Beau	Jongen	4 jaar	Autisme Speciaal onderwijs	Julia Alleen wonend Fulltime baan	Slotpark	Speeltuin
Kiki	Meisje	7 jaar	ADHD Regulier onderwijs	Julia Alleen wonend Fulltime baan	Slotpark	Speeltuin
Luca	Jongen	8 jaar	Ziekte van Duchenne Regulier onderwijs	Anouk Samenwonend Parttime baan	Klaverbeemd Rietbeemd	Speeltuin (2x)

* Pseudoniemnamen

4.4 Operationalisering

Op basis van de theorie zijn vijf essentiële concepten geïdentificeerd die aansluiten bij de deelvragen. De interviewvragen zijn gegroepeerd onder deze hoofdconcepten, met aanvullende vragen over de rol van de gemeente Oosterhout bij het bevorderen van inclusief buitenspelen. Voor de deelnemende kinderen zijn de vragen eenvoudiger geformuleerd dan voor deelnemende ouders, om aan te sluiten bij hun denkvermogen en worden indien nodig verder aangepast aan hun beperking. De concepten die belangrijk worden geacht zijn geoperationaliseerd naar interviewvragen. Het overzicht van de operationalisatie staat in bijlage III.

Om de interviews via een semigestructureerde wijze te laten verlopen is er een topic-list opgesteld (bijlage IV) (Clifford et al., 2016). Het interview begint met algemene, eenvoudig te beantwoorden

vragen en gaat vervolgens over op specifiekere, meer abstracte vragen, waardoor een trechterstructuur ontstaat (Hennink et al., 2020). Deze structuur helpt de deelnemers zich op hun gemak te voelen en vertrouwen op te bouwen gedurende het interview (Hay, 2016).

4.5 Reflectie interviews

Voorafgaand aan de *go-alongs* werd een kennismakingsessie gehouden met de deelnemers om vertrouwd te raken met het gezin en eventuele specifieke vereisten door de beperking (Abbott, 2013; Stafford, 2017). Vertrouwen opbouwen is essentieel, omdat deze kinderen vaak te maken hebben met onderwaardering of discriminatie (Bessell, 2009). Tijdens deze sessies gaven alle ouders bijvoorbeeld aan dat ze liever met ‘je’ dan met ‘u’ werden aangesproken. Sommige ouders stelden vragen over de onderzoeker, haar opleiding en haar relatie met de gemeente Oosterhout, die eerlijk werden beantwoord.

De *go-alongs* zijn uitgevoerd in kleine groepen of individueel, om de persoonlijke ervaringen van elk kind naar voren te laten komen (Carpiano, 2009). Soms lukte het ouders niet om de broers of zussen van de deelnemende kinderen zonder beperking niet aanwezig te laten zijn bij het onderzoeksmoment. Voor deze groep is er gekozen voor *go-alongs* van maximaal vijf kinderen, waarvan de kinderen zonder beperking niet werden opgenomen in de eigenlijke dataverzameling. Een voordeel was dat de kinderen zonder beperking inzicht toonden in hun samenspel met de deelnemende kinderen (Stafford, 2017).

In totaal zijn er zeven interviews gehouden met twaalf kinderen. Het werven van voldoende deelnemers bleek erg lastig te zijn. Verschillende organisaties en scholen zijn benaderd, evenals ouders direct via het netwerk van het *Samen Spelen??* project en vanuit de gemeente Oosterhout. Ondanks het aanvullende gebruik van het eigen netwerk van de onderzoeker, was de respons beperkt. De onderzoeker had nog aanvullende wervingsmethoden kunnen overwegen, maar vanwege de korte onderzoeksperiode was dit lastig. Hoewel de gebruikte methode een beperktere diversiteit aan respondenten opleverde, met slechts twee kinderen met een fysieke beperking en de overige met ontwikkelingsbeperkingen, leverde dit voldoende rijke data op over speelervaringen en -behoeften van de kinderen.

Er is gepoogd interviews te houden die begonnen bij de woningen van de deelnemers, zodat ook de route naar de speelplek werd meegenomen. Echter bleek dat dit niet voor alle interviews haalbaar, waardoor twee interviews direct op de speelplek begonnen. Er werd wel gesproken over de route die werd afgelegd. De opzet van de interviews was flexibel. Sommige kinderen beantwoordden vragen op de speelplek of tijdens de route ernaartoe, terwijl anderen het interview liever thuis deden en daarna lieten zien waar ze over hadden verteld. Deze variatie had geen grote invloed op de resultaten, maar zorgde wel voor diversiteit in de aanpak.

Hoewel er vooraf een topic-list was opgesteld, werd deze tijdens de interviews flexibel gehanteerd. Na het eerste interview bleek dat sommige vragen te moeilijk of te gesloten waren voor de kinderen. In latere interviews werden de vragen op een meer open manier gesteld, terwijl de onderwerpen consistent bleven. Dit zorgde ervoor dat de deelnemers minder gestuurd werden en meer ruimte hadden om hun eigen ervaringen te delen. Sommige onderwerpen kwamen in het ene interview minder aan bod dan in het andere. Dit was afhankelijk van de rol die deze in namen voor de deelnemers

Tot slot is er gestreefd om van elke ouder en elk kind minimaal één citaat uit de interviews te gebruiken, maar dit was niet altijd mogelijk. Sommige kinderen spraken door hun beperking zeer weinig tijdens de interviews, waardoor er geen bruikbare citaten van hen beschikbaar zijn. Deze kinderen communiceerden wel non-verbaal door dingen aan de onderzoeker te tonen, die hier goed op lette. Daarbij kwam hun non-verbale communicatie overeen met wat hun ouders vertelden. Omdat hun ouders wel hun ervaringen deelden, zijn deze kinderen toch vertegenwoordigd in de resultaten. Over het algemeen zijn er meer citaten van ouders gebruikt, omdat zij dieper op de gestelde vragen konden ingaan dan de kinderen. Dit betekent niet dat de visie van de kinderen onvoldoende aan bod is gekomen, want vaak ondersteunden de ouders de antwoorden van hun kinderen.

4.6 Data-analyse

De verzamelde gegevens uit de interviews moeten worden geordend en geanalyseerd zodat ze bruikbaar zijn voor het onderzoek. Tijdens de interviews zijn met toestemming geluidsopnamen gemaakt, die later zijn getranscribeerd. Het transcriberen is zo snel mogelijk na elk interview uitgevoerd, waardoor eventuele ontbrekende informatie kon worden verzameld tijdens het volgende interview. De gegevens zijn op drie verschillende niveaus gecodeerd om betekenissen, patronen en concepten te ontdekken (Hay, 2016). Via open coderen zijn de eerste concepten gevonden in de individuele interviews, waarbij het eerste afgenomen interview als basis diende. Vervolgens zijn thema's aan de gegevens toegekend en gecategoriseerd door axiaal coderen. Als laatste zijn connecties en relaties gevonden tussen de bedachte thema's met selectief coderen (Scheepers et al., 2016). Het codeerprogramma NVivo is gebruikt om het codeerproces te structureren. Met elk getranscribeerd interview zijn waar nodig nieuwe codes ontstaan, bestaande codes aangepast en samengevoegd binnen overkoepelende categorieën. Dit maakt coderen een iteratief proces (Hay, 2016). De codes zijn ondergebracht in een codeboom die de rode draad van de verzamelde data vormt (bijlage VIII). De data zijn via een thematische analyse geanalyseerd. Hierbij analyseert de onderzoeker de datagegevens nauwkeurig om gemeenschappelijke of overkoepelende thema's, ideeën en patronen te identificeren (Clifford et al., 2016).

4.7 Ethische verantwoording

Kwalitatief onderzoek is onlosmakelijk verbonden met ethiek. Voor dit onderzoek zijn dan ook de Nederlandse gedragscodes voor wetenschappelijke integriteit gewaarborgd. Deze gedragscodes berusten op vijf belangrijke principes: eerlijkheid, zorgvuldigheid, transparantie, onafhankelijkheid en verantwoordelijkheid (VSNU, 2018). De ethische overwegingen in dit onderzoek worden gemaakt aan de hand van deze principes. Aanvullend dient de onderzoeker rekening te houden met de ethische richtlijnen die rekening houden met de speciale behoeften van kwetsbare groepen (Parsons et al., 2001). Volgens Valentine (1999) zijn er vijf belangrijke ethische kwesties bij het onderzoeken van kinderen: toestemming, transparantie en belangenbehartiging, privacy en vertrouwelijkheid, juiste methodologieën en kwesties van macht.

Het is van essentieel belang om te werken met geïnformeerde toestemming. Dit betekent dat deelnemers op basis van toereikende informatie over de dataverzameling toestemming geven om deel te nemen aan het onderzoek (Jason et al., 2001). Wanneer kinderen in staat zijn om hun eigen rechten te begrijpen en te vertegenwoordigen, mogen ze zelf toestemming geven. Echter, in dit geval zijn de kinderen hiertoe niet in staat wegens hun leeftijd en eventueel hun beperking (Spriggs, 2010). Daarom wordt de toestemming voor deelname gegeven door de deelnemende ouders. Niettemin is het belangrijk dat kinderen zelf instemmen met het onderzoek (Dockett & Perry, 2011). Voorafgaand aan de dataverzameling heeft de deelnemende ouder nogmaals een informatiebrief gelezen en vervolgens een *informed consent* formulier ondertekend, waarmee schriftelijke toestemming is gegeven (Spriggs, 2010). De betreffende brief en het formulier zijn gebaseerd op de toestemmingsformulieren van het *Samen Spelen??* project (Bloemen et al., 2021). Ze zijn na te lezen in bijlage V en VI.

Om de samenwerking met de respondenten transparant te laten verlopen zijn verschillende maatregelen genomen (Hay, 2016). Voorafgaand aan elk interview is aan alle deelnemende verantwoordelijken uitgelegd voor welke doeleinden de informatie wordt gebruikt waarom het onderzoek wordt uitgevoerd (Jenkin et al., 2015). Verder is benadrukt dat zowel kind als ouder niet verplicht zijn om vragen te beantwoorden en dat ze op elk moment kunnen stoppen met het interview. Daarnaast is aan elke deelnemer toestemming gevraagd om het interview op te nemen, waarbij is uitgelegd dat de geluidsopnames alleen beschikbaar zijn voor de onderzoeker en na afloop van het onderzoek zullen worden verwijderd (Hay, 2016).

Er is tijdens de interviews herhaaldelijk teruggekoppeld met de respondenten door de onderzoeker. Zo werd er gevraagd of de onderzoeker op basis van de gegeven antwoorden bepaalde conclusies mocht

trekken en of zij de respondent goed begreep. Hiermee is geprobeerd om de ervaringen van de respondenten zo waarheidsgetrouw mogelijk te omschrijven. Het is namelijk belangrijk dat alle respondenten zich kunnen herkennen in de resultaten die worden geschetst. Verder is er geen gebruik gemaakt van thema's die respondenten potentiële schade kunnen toebrengen (Sorin, 2009).

De deelnemers zijn geïnformeerd dat de data geanonimiseerd zou worden met pseudoniemen. Ook alle genoemde namen in de interviews zijn via pseudoniemen geanonimiseerd om de onderzoeksresultaten niet te herleiden naar de respondenten. De onderzoeker heeft enkele foto's gemaakt ter ondersteuning van de interviews, waarop de kinderen onherkenbaar zijn. Deze foto's zijn vooraf ter goedkeuring naar de deelnemende verantwoordelijken gestuurd. Daarnaast is benadrukt dat hoewel dit onderzoek in samenwerking met de gemeente Oosterhout plaatsvindt, de onderzoeker geen gerichte belangen heeft om specifieke resultaten te behalen voor de gemeente. Elke ouder kreeg bovendien de mogelijkheid om inzage te hebben in de transcripten. Hiermee neemt de onderzoeker verantwoordelijkheid voor mogelijke externe belangen die het onderzoek kan opwekken.

Tot slot is het van cruciaal belang om te allen tijde de veiligheid van het kind en ouder te waarborgen. Dit betekent dat de onderzoeker voortdurend aandacht moet hebben voor eventuele zorgen van de deelnemers gedurende het onderzoek (Farrell, 2005). Het delen van ervaringen kan negatieve gevoelens oproepen daarom is het de verantwoordelijkheid van de onderzoekers om dergelijke emotionele nood te minimaliseren (Sorin, 2009). Bovendien wordt er voortdurend gereflecteerd op de situatie en zal het onderzoek worden gestaakt als er sprake is van een onveilige situatie (Dockett & Perry, 2011). Het onderzoek vindt ten slotte plaats met de beste bedoelingen voor de deelnemers (Bushin, 2007).

4.8 Betrouwbaarheid en validiteit

Om de betrouwbaarheid van kwalitatief onderzoek te waarborgen, is een nauwkeurige beschrijving, verantwoording en toepassing van de onderzoeksmethode van essentieel belang. Ook moet er inzichtelijkheid zijn in het onderzoeksproces (Bryman, 2016). Op deze manier wordt de haalbaarheid van het onderzoek verhoogd (Scheepers et al., 2016). Verder is door het gebruik van een topic-list de betrouwbaarheid van dataverzameling verhoogd, omdat werd voorkomen dat bepaalde onderwerpen over het hoofd werden gezien.

In de topic-list is een gedeelte gewijd aan de ouders en aan de kinderen. Het gedeelte voor deelnemende ouders is getest met een bekende volwassene in de omgeving van de onderzoeker voorgaand aan de interviews. Hierdoor konden onduidelijkheden, fouten en andere tekortkomingen worden opgespoord en aangepast (Scheepers et al., 2016). De topic-list is vooraf ook getest met een bekend kind. Echter, gezien de uiteenlopende capaciteiten van de deelnemende kinderen, kon de geschiktheid van de topic-list variëren. Daarom werd de topic-list indien nodig kort doorgenomen met elke ouder, zodat zij konden inschatten in hoeverre hun kind in staat zou zijn om de vragen te beantwoorden. Eventuele problemen werden aangepast voordat het interview begon. Deze controle vooraf zorgde ervoor dat er vanaf het eerste interview consistent gewerkt werd en de onderzoeker duidelijk inzicht had in de mogelijkheden.

De betrouwbaarheid van het onderzoek is verder gewaarborgd door kritische reflectie op de dataverzamelingmethoden en de positionaliteit van de onderzoeker, bekend als kritische reflexiviteit (Hay, 2016). Hierbij heeft de onderzoeker rekening gehouden met haar positie als volwassene zonder beperking. Doordat de deelnemers kinderen zijn mét beperking en hun betrokken ouders is er sprake van een ongelijke verhouding tussen de onderzoeker en deelnemers (Holt, 2004). Wanneer de onderzoeker de nadruk zou leggen op deze kenmerken, zou dit kunnen leiden tot terughoudendheid bij de deelnemers (Clifford et al., 2016). Daarom is de onderzoeker respectvol omgegaan met de beperkingen van de kinderen en heeft met hen gecommuniceerd op hun eigen niveau (Stafford, 2017). Niet-relevante persoonlijke kenmerken van de onderzoeker zijn bewust niet gedeeld met de deelnemers. Door deze neutrale presentatie ontstond er een gevoel van vertrouwen, wat heeft bijgedragen aan het verzamelen van betrouwbare data (Hennink et al., 2020; Holt, 2004).

Voor de validiteit van het onderzoek is het essentieel dat de onderzoeker de data op een correcte manier interpreteert. Ten eerste moet het onderzoek intern valide zijn, wat betekent dat de gebruikte instrumenten daadwerkelijk meten wat de onderzoeker beoogt te meten. Een goede interne validiteit draagt bij aan de geloofwaardigheid van het onderzoek (Bryman, 2016). Om dit te bereiken, zijn de belangrijkste theoretische concepten operationeel gemaakt voor de beantwoording van de onderzoeksvraag. Verder is alle verzamelde data gedocumenteerd door de transcripten op te nemen in het onderzoek. Zelfs als verschillende deelnemers vergelijkbare conclusies trokken tijdens de interviews, zijn alle transcripten volledig getranscribeerd.

Daarnaast moet het onderzoek extern valide zijn. Doordat kwalitatief onderzoek beperkt generaliseerbaar is externe validiteit meer op de overdraagbaarheid van het onderzoek gericht (Bryman, 2016; Patton, 2014). Het is daarom belangrijk dat de methoden van het onderzoek uitgebreid en duidelijk worden beschreven, zodat een andere onderzoeker het onderzoek kan repliceren. Hoewel de uitkomst dan anders kan zijn, is het van belang dat dezelfde methodologische stappen kunnen worden gevolgd (Clifford et al., 2016; Hay, 2016). Om dit te waarborgen is uitgelegd hoe belangrijke concepten zijn geoperationaliseerd naar vragen voor de interviews en op welke manier de data is geanalyseerd.

5. Resultaten

Dit hoofdstuk behandelt de verzamelde *go-along* data, geanalyseerd om antwoorden te vinden op de gestelde deelvragen. Het keuzegedrag van kinderen met een beperking en hun ouders wordt eerst toegelicht, gevolgd door de invloed van fysieke en sociale contexten op de speelervaringen van de deelnemende kinderen. Vervolgens wordt ingegaan op de houdingen van deelnemende ouders en wordt de maatschappelijke context van het buitenspelen behandeld. Na elke thematische paragraaf worden de resultaten kort samengevat en in verband gebracht met relevante theorieën.

5.1 Keuzegedrag van kinderen met een beperking

Kinderen met een beperking hebben vaak andere speelbehoeften dan leeftijdsgenoten zonder beperking. Ze ervaren belemmeringen die het moeilijk kunnen maken om aan hun behoeften te voldoen, daarom selecteren ze zorgvuldig een geschikte speelplek.

Speelbehoeften op speelplekken

De deelnemende kinderen legden uit dat zij verschillende behoeften hebben bij het buitenspelen.

Ondersteuning van anderen

Voor sommige kinderen is de aanwezigheid van een volwassene vereist, zoals voor Luca. Hij is door zijn spierziekte niet in staat om alleen naar een speelplek te komen die niet direct voor zijn huis gelegen is. Bovendien hebben de twee speeltuinen in zijn buurt een zandondergrond, wat het voor hem moeilijk maakt om zelfstandig door de speeltuin te navigeren. Hij gaf aan dat het essentieel is dat er iemand aanwezig is om hem te helpen tijdens het buitenspelen. Zo kan hij bijvoorbeeld niet zelfstandig op een glijbaan klimmen, waarbij zijn vrienden of ouders hem normaliter helpen:

“Ja, bij die andere moeten wij mee, want daar staat een glijbaan super hoog, dus daar kan hij niet alleen de trap op, dus dan helpen wij hè?” (Anouk)

“Ja en als ik daar met vriendjes ben, dan gaan ze met mij op de trap om mij te helpen.” (Luca)

Saskia heeft ook behoefte aan een aanwezige ouder tijdens het buitenspelen. Hoewel ze zelfstandig buiten kan spelen op school, is na school de aanwezigheid van een volwassene noodzakelijk. Saskia heeft Ehlers-Danlos, waardoor ze gedeeltelijk afhankelijk is van een rolstoel voor langere afstanden, zoals de route naar de speeltuin in het Slotpark. Tijdens het spelen zelf kan ze uit de rolstoel komen, als ze een goede dag heeft. Na het spelen is ze echter vaak te moe om zichzelf nog in de rolstoel voort te bewegen, wat op de heenweg meestal nog wel lukt. Daarom is het voor haar belangrijk om een iemand bij zich te hebben die haar kan duwen wanneer ze vermoeid is. Maarten heeft behoefte aan een aanwezige volwassene vanwege zijn communicatieve beperking, waardoor andere kinderen hem soms moeilijk kunnen begrijpen.

Gevoel van veiligheid

Andere deelnemende kinderen spelen ook graag onder toezicht van een volwassene, hoewel dit niet hun grootste behoefte is. Voor hen staat het gevoel van veiligheid centraal tijdens het buitenspelen. Hoewel ze benadrukken dat dit gevoel vaak gekoppeld is aan de aanwezigheid van een volwassene, kan dit gevoel ook op andere manieren worden bevorderd. Zo vermijdt Tim alleen buiten te spelen, na vervelende ervaringen met andere kinderen. Een veilig gevoel wordt door hem vaak gecreëerd door onder toezicht van een volwassene spelen. Maar Tim speelt ook weleens zelfstandig buiten met zijn broertje Maarten of zijn beste vriend. Hij vindt dit dan ook het leukst om te doen:

“Met Maarten en met vriendjes vind ik leuk.” (Tim)

Luca
Ziekte van Duchenne

Dax

Autisme, ADHD, ODD

Wanneer hij met een van deze kinderen speelt, durft Tim verder van huis te gaan zonder ouderlijke begeleiding, omdat hij dit als een veilige situatie beschouwt. Dax ervaart een vergelijkbaar belang van veiligheid. Hij voelt onrust wanneer er te veel kinderen aanwezig zijn bij de speelactiviteit. Daarom geeft hij de voorkeur aan één-op-één activiteiten met iemand die hem begrijpt. Zo beschrijft zijn moeder dat hij graag fietst met zijn ouders of met een ander kind samen. Wanneer hij toch met meerdere kinderen speelt, heeft hij strategieën ontwikkeld om zoveel mogelijk veiligheid voor zichzelf te creëren:

“Je ziet dat, kijk hij wil erbij zijn, maar wel alleen. Hij moet een veilige situatie hebben. Zodat hij gewoon weg kan gaan, weg kan vluchten. Hij is nu daarom ook met de fiets... Hij wil dus wel graag buitenspelen, maar ja een beetje onder zijn voorwaarden. Anders lukt het voor hem niet.” (Jasmine)

Overzicht en rust

Voor sommigen, zoals Luca en Saskia met fysieke beperkingen, is de aanwezigheid van rustplekken zoals bankjes in een speeltuin essentieel. Andere deelnemende kinderen hebben bijvoorbeeld autisme en zijn gevoelig voor overprikkeling. Ze hebben daarom behoefte aan een speelomgeving die rust en overzicht biedt. Beau gaf tijdens het interview aan dat hij moeite had met de aanwezigheid van oudere, drukke kinderen in de speeltuin van het Slotpark. Aangezien deze speeltuin meer ingericht is voor oudere kinderen, kan dit voor Beau overweldigend zijn. Halverwege het interview vertrokken de oudere kinderen uit de speeltuin, wat ervoor zorgde dat hij de speelplek als overzichtelijker en rustiger ervaarde:

“Ja, nu zijn er alleen maar kleine kindjes... Ik vind het wel fijn” (Beau)

Zijn moeder benadrukte dat een overzichtelijke en prikkelarme speelplek goed aansluit bij Beau's behoeften:

“Ja, misschien als er een speeltuin is die wat meer overzicht heeft, dat je dan een uurtje aan het begin of einde van de dag dat het wat prikkelarder is, dus dat er dan tot een bepaalde leeftijd maar kindjes zijn. Want ze worden natuurlijk ook drukker en luidruchtiger naarmate ze ouder worden... En dat schrikt hem vaak wel af bij hem.” (Julia)

Keuze voor speellocatie in de buurt

De speelbehoeften van de deelnemers vormen de eerste overweging bij hun keuze voor een speelplek. Niet alle speelbehoeften kunnen echter momenteel worden vervuld door het huidige speelaanbod in de buurt van de deelnemers. Voor Beau blijkt bijvoorbeeld een prikkelarme speeltuin eerder een wens dan een beschikbare optie op dit moment. Om die reden worden de uiteindelijke keuzes voor speelplekken gebaseerd op andere overwegingen.

Nabijheid

Een korte afstand tot hun woning blijkt cruciaal bij de keuze van kinderen met een beperking. Hoewel dit voor alle kinderen belangrijk is, heeft het voor sommige kinderen met een beperking extra betekenis. Ze vinden het prettig om dicht bij hun ouders te kunnen spelen, zelfs als hun ouders niet direct aanwezig zijn tijdens het buitenspelen. Zo speelt Tim bijvoorbeeld wel eens op het grasveld voor zijn huis, zodat zijn ouders hem vanuit het raam kunnen zien. Charlotte en Anne waarderen ook het overzicht dat ze hebben wanneer hun kinderen dichtbij huis spelen. Anne staat Sophie niet toe om verder weg te spelen, vanwege haar ADHD. Sophie kan impulsief gedrag vertonen, waardoor haar moeder haar in verder gelegen speelomgevingen onvoldoende vertrouwd.

Sophie
ADHD

Wesley en Bas vinden het vervelend dat het skatepark op het Slotjesveld in de toekomst naar het Lukwelpark wordt verplaatst, omdat dit voor hen verder weg is. Ze geven aan dat hoewel ze sommige andere speeltuinen in Oosterhout leuk vinden, ze er zelden naartoe gaan vanwege de afstand. Hun vader Eric merkt op dat ze het spannend vinden om naar nieuwe en verder gelegen plekken te gaan vanwege de onbekende route. Anouk voegt daaraan toe dat kinderen graag in hun eigen buurt spelen, omdat ze

daar kunnen spelen met bekende kinderen. Waarbij ze benadrukt wellicht meer toegankelijke, maar verdere speeltuinen minder interessant zijn voor Luca:

“Daar ga je niet naartoe, nee. En het is leuk ook als je met vrienden uit je buurt iets kan doen.” (Anouk)

Toegankelijkheid

Opvallend is dat weinig respondenten de toegankelijkheid als een belangrijke factor noemden bij hun keuze voor een speelplek. Dit kan komen door de lagere mate van fysieke belemmeringen die zij ervaren tijdens het buitenspelen. Voor kinderen met ontwikkelingsbeperkingen zoals autisme of ADHD speelt vooral de sociale context een belangrijke rol. Deze kinderen kiezen vooral voor een veilige en vertrouwde omgeving, vaak dicht bij huis. De sociale toegankelijkheid speelt een minder directe rol, omdat negatieve houdingen op verschillende locaties kunnen voorkomen. Enkel Wesley en Bas vermeden een specifieke locatie vanwege negatieve sociale ervaringen. Voor andere kinderen leiden negatieve sociale ervaringen eerder tot het vermijden van spelen met andere kinderen dan tot het mijden van een bepaalde plek.

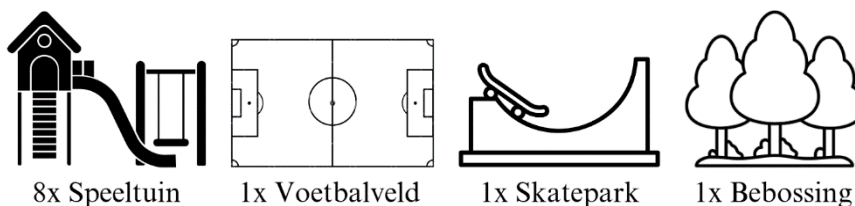
Saskia
Ehlers-Danlos

Voor de twee deelnemende kinderen met een fysieke beperking is toegankelijkheid ook niet de belangrijkste factor bij de keuze van hun speelplek. Ze geven de voorkeur aan speeltuinen die aan andere speelbehoeften voldoen, zoals uitdaging of de aanwezigheid van vrienden. Mieke legt uit waarom zij ervoor kiest om met Saskia in het Slotpark te spelen, ondanks dat de zandondergrond de speeltuin minder toegankelijk maakt voor Saskia:

“Nou ja beide eigenlijk wel, omdat het dichtbij is. Ze vinden het leuke speeltuinen sowieso ook. Ik heb niet het idee dat er een speeltuin is in Oosterhout die echt toegankelijk is voor haar... Daarom kiezen we toch wel vaak voor het in de buurt.” (Mieke)

De speelervaring van Luca sluit hierbij aan. Hoewel de twee speelplekken in zijn buurt niet volledig toegankelijk zijn voor hem, kiest hij er toch voor om daar te spelen. Verder weggelegen speeltuinen zijn voor hem namelijk niet haalbaar, waardoor hij gebonden is aan zijn eigen buurt om buiten te spelen. Daarnaast zijn vrienden van Luca vaak te vinden in de speeltuinen dicht bij zijn huis. Luca speelt liever met zijn vrienden dan dat hij alleen naar een verder gelegen, meer toegankelijke speeltuin zou gaan. Toegankelijkheid heeft daarmee wel invloed op zijn speelervaringen, maar bepaalt niet direct waar hij speelt. Als er toegankelijke speelplekken in zijn buurt zouden zijn, zoals een pannaveld dat hij noemt, zou hij daar graag spelen. Echter, de nabijheid van zijn woning en de aanwezigheid van zijn vrienden zijn voor hem de belangrijkste factoren bij de keuze voor een speeltuin.

Bezochte speellocaties

Figuur 5.1: Overzicht bezochte speelplekken

In totaal zijn tien formele speelplekken en één informele speelplek bezocht. Daarnaast zijn speelplekken besproken die de deelnemers wel eens bezoeken maar niet zijn bezocht tijdens de interviews, zoals het Lukwelpark en buurthuis Bunthoef, waar Senna, Dax en Daan regelmatig spelen. Informele speelplekken werden zelden gekozen door de deelnemende kinderen. Voor Tim en Maarten sloot spelen op een groene informele speelplek aan bij hun behoefte aan rust. In tegenstelling hiermee vonden kinderen zoals Sophie en Kiki het leuker om met anderen te spelen en contact te leggen met onbekenden. Formele speelplekken kunnen fungeren als ontmoetingsplekken, wat verklaart waarom deze plekken de voorkeur hebben (Wenger et al., 2022).

Conclusie

De kinderen in dit onderzoek geven de voorkeur aan formele speelplekken, zoals speeltuinen, boven informele speelplekken. Toch blijkt dat speeltuinen in hun buurt niet altijd voldoen aan hun specifieke behoeften, zoals rust, veiligheid of een toegankelijk ontwerp. Hoewel fysieke toegankelijkheid minder belangrijk is voor sommigen, speelt de sociale context een cruciale rol, vooral voor kinderen met ontwikkelingsbeperkingen zoals autisme of ADHD. Daarom baseren kinderen hun keuze voor een speelplek vaak op de nabijheid tot hun woning en het gevoel van veiligheid dat die biedt, zowel voor henzelf als voor hun ouders (Prellwitz & Skär, 2007). Bovendien waarderen veel kinderen de mogelijkheid om met vrienden in hun vertrouwde buurt te spelen (Hayes, 2017). De ervaringen die kinderen hebben op de bezochte speelplekken worden beïnvloed door verschillende factoren.

5.2 De fysieke speelomgeving

De meest zichtbare manier hoe de speelplek op een positieve of negatieve manier kan bijdragen aan speelervaringen wordt gevormd door de fysieke omgeving. De invloed van de fysieke omgeving begint al voordat de kinderen de speeltuin betreden met de eigenschappen van de buurt.

Fysieke buurtkenmerken

Zoals beschreven bezoeken de kinderen graag speelplekken bij hen in de buurt. Dit maakt het voor kinderen met een beperking overzichtelijker en haalbaarder om gebruik te maken van een speelplek. De mate waarin een buurt is ingericht op kinderen speelt daarbij een belangrijke rol

Kindvriendelijkheid van de buurt

De interviews vonden plaats in verschillende buurten, waarbij verschillen in kindvriendelijkheid werden opgemerkt. Julia woont met haar kinderen Kiki en Beau in het centrum van Oosterhout, in een drukke straat met veel winkels en horecagelegenheden. Hoewel de straat autovrij is, ervaren ze deze omgeving als onoverzichtelijk. Ze spelen vaak in de speeltuin in het Slotpark, een rustigere omgeving. Echter, om daar te komen, moeten ze door de drukke winkelstraat navigeren. Ook ligt het park aan een drukke weg zonder afscheiding, wat niet als kindvriendelijk wordt ervaren:

“Nee, hier vind ik het ook echt niet prettig. Ten eerste omdat het een hele drukke weg is, maar je weet ook niet wat voor mensen er voorbijrijden.” (Julia)

Julia merkt een verschil in speelgedrag bij haar kinderen Beau en Kiki wanneer ze bij hun vader zijn, die in een woonwijk woont. In die omgeving kan Kiki, ondanks haar ADHD, zelfstandig spelen, wat niet mogelijk is in het drukke centrum. Opvallend is dat Saskia, die dezelfde speelplek bezoekt, niet dezelfde obstakels ervaart. Dit verschil kan liggen aan dat Saskia in een rustigere buurt woont, wat haar ervaring onderweg naar de speelplek veiliger maakt.

Dit sluit aan op de overige respondenten. Zij wonen in typische woonwijken verspreid door de stad. Hoewel niet in elke woonwijk evenveel kinderen wonen, is zichtbaar dat deze wel meer ingericht zijn voor de doelgroep dan het centrum. Zo woont Charlotte samen Tim en Maarten in een zeer kindvriendelijke wijk. Opvallend tijdens het interview was de aanwezigheid van verkeersdrempels, veel openbaar groen dat kan dienen als informele speelplekken en verschillende speeltuinen. Charlotte onderschrijft de positieve kenmerken van de buurt:

“Ja, dat is ook wel een van de redenen dat we hier zijn gaan wonen, omdat ik het gewoon echt wel een fijne wijk vind voor de kids om op te groeien.” (Charlotte)

Een kindvriendelijke buurt bevordert zo positieve speelervaringen door meer speelgelegenheden en veiligheid te bieden.

Route naar de speelplek

Volgens de beleidsnota *'Buiten spelen in Oosterhout'* hebben speelplekken een bereikbaarheid van 300 meter, wat gelijkstaat aan drie minuten wandelen (Stobbe, 2016). De speelplekken moeten daarvoor wel goed bereikbaar zijn, waarbij verkeersveiligheid en drukte belangrijke factoren zijn. Daarnaast moet de route toegankelijk zijn voor kinderen met verschillende capaciteiten. Verschillende kinderen, zoals Dax, Senna, Daan, Wesley en Bas, kunnen zonder veel moeite de speelplekken bereiken:

“Ja alleen maar rechtdoor en dan zijn we er al. Ja, ook wel stukjes zonder stoep maar...” (Wesley)

Eric beaamt de overzichtelijke route van Wesley en Bas:

“Nee één weg maar oversteken, die soms wel wat drukker kan zijn maar voor de rest is het goed te doen. Ze zijn hier zo. En ze gaan gewoon via de stoep, zeker als ze samen zijn is het geen probleem” (Eric)

Voor Luca en Saskia levert de route naar de speelplekken meer obstakels op. Beide kinderen gebruiken een rolstoel, afgewisseld met momenten waarin ze zonder rolstoel kunnen lopen, spelen en sporten. Ze erkennen dat een deel van de problemen onderweg door hun beperking komt, zoals vermoeidheid door het voortbewegen in de rolstoel. Daarom is er altijd een ouder of begeleider nodig om hen te helpen. Maar de route zelf is ook beperkend. Luca moet bijvoorbeeld een drukke weg oversteken en een helling op, en verderop ontbreekt een helling bij de stoep waar hij op moet. Hierdoor kan hij zelfstandig niet bij de speeltuin komen. Saskia ondervindt vergelijkbare obstakels, zoals schuine stoepen en opstaande randen, wat haar zelfstandig bewegen naar de speeltuin moeilijk maakt:

“Als je zeg maar die kant op gaat, die stoepen zijn echt heel smal en dat is dan heel lastig, daar zijn ook geen hellinkjes naar beneden.... Soms is het wat lastiger voor haar omdat de stoep dan te schuin afloopt.” (Mieke)

“Dan als ik even loslaat per ongeluk dan ga ik gelijk die kant op, omdat die stoep schuin is gemaakt.” (Saskia)

Figuur 5.2 toont dat Saskia de speeltuin bereikt via een stoep. Ze rijdt over een helling omdat de stoep langs de weg schuin afloopt. Het kost haar meer kracht om tegen de schuine stoep in te bewegen dan om over de helling te gaan, hoewel ook dat voor haar zwaar is.

Speeltuinentwerp

Het speeltuinentwerp kan zowel toegankelijk als ontoegankelijk worden ervaren. De deelnemers identificeren vier eigenschappen van het fysieke ontwerp die de toegankelijkheid beïnvloeden.

1. Voorzieningen

Een belangrijk aspect van de toegankelijkheid van een speeltuin zijn de voorzieningen. Ouders benadrukten dat deze niet alleen voor hun kinderen, maar ook voor henzelf belangrijk zijn, met name de aanwezigheid van bankjes. Sommige speeltuinen, zoals die in het Slotpark en aan de Gladiolenstraat, hebben voldoende goed onderhouden bankjes op strategische plaatsen. Charlotte merkte op dat de speeltuin aan de Basielhof helemaal geen bankjes heeft, waardoor ze gedwongen is op de grond of een reling te zitten. Ze vermoedt dat angst voor hangjongeren de reden is, maar vindt dit onhandig. Anne en Anouk benadrukten het belang van fatsoenlijke bankjes. In de speeltuin aan de Klaverbeemd is het bankje te laag en te schuin voor Luca, waardoor hij in zijn rolstoel moet blijven zitten om te rusten. Anne benadrukte dat een goed bankje essentieel is vanwege haar eigen fysieke beperking, waarmee het huidige ongemakkelijke bankje haar belemmert om met Sophie mee te gaan naar de speeltuin:

Figuur 5.2: Saskia onderweg naar het Slotpark (L. Verduijn, 2024)

“Want ik heb een kunstheup en die zit niet goed dus goed zitten is voor mij echt een go zeg maar. Omdat ik eigenlijk gewoon niet lang kan staan.” (Anne)

Julia ervaart het gebrek aan openbare toiletten als ontoereikend. Ze geeft aan dat Beau het moeilijk vindt om controle te houden over zijn toiletgang. Het komt wel eens voor zij net in de speeltuin aan komen en dat Beau naar het toilet moet. Zij zijn dan gedwongen om weg te gaan uit de speeltuin. Uit nood laat Julia Beau soms in de bosjes plassen, hoewel ze weet dat dit niet de bedoeling is:

“Dan moeten we echt naar huis ja. En heel soms wil ik nog wel eens zeggen, ga maar even in de bosjes, dat mag natuurlijk niet, maar ik heb het ook heel vaak, dan komen we net aan en dan zou ik alweer naar huis toe moeten om dat hij dan niet meer kan ophouden.” (Julia)

2. Speeltoestellen en indeling

Het ontwerp van een speelplek wordt sterk bepaald door de indeling en toegankelijkheid van de speeltoestellen. Kinderen zoals Daan, Dax en Tim hebben af en toe behoefte aan rust en een plek om zich terug te trekken, vanwege hun autisme. Deze jongens gebruikten daarvoor de natuurlijke omgeving rondom of aan de rand van de speeltuin, ook wel *‘in-between spaces’* genoemd (Wenger et al., 2023). Ze hadden een hut in de bosjes waar ze zich konden terugtrekken. Jason, een neef van Daan zonder beperking die bij het speelmoment aanwezig was, beschreef dat Daan na een woede-uitbarsting behoefte heeft om zich terug te trekken in zijn boomhut en alleen te zijn. Jasmine beaamt dit:

“Hij legt het eigenlijk heel goed uit. Want dan heeft hij een woede-uitbarsting. En dan moet hij even weg. En dan komt hij terug, eigenlijk heel blij en alsof er niks aan de hand is.” (Jasmine)

Kinderen erkennen dat de speeltoestellen zelf bijdragen aan een positieve of negatieve speelervaring. Maarten, Wesley, Bas, en Kiki konden leuke en uitdagende toestellen zoals draaischijven, schommels, skatehellingen en klimrekken identificeren. Deze toestellen zorgden voor plezier tijdens het spel. Sommige kinderen misten bepaalde toestellen, zoals Sophie die een waterpomp miste in haar speeltuin en Beau en Luca die graag een ligschommel zouden willen hebben. Hierdoor waardeerden sommigen de speelplekken bij vrienden of op hun schoolplein meer dan die in hun eigen buurt:

“Bij mijn vriendin Nova hebben ze echt een hele grote steile glijbaan en zo’n wip waar je met twee personen moet buigen... dat vind ik pas echt leuk.” (Sophie)

Sommige kinderen ervoeren dat de aanwezige speeltoestellen niet aan hun wensen of behoeften voldeden. Saskia en Luca merkten op dat er geen speeltoestellen zijn waar zij met hun rolstoel op kunnen. Hoewel ze op goede dagen zonder rolstoel kunnen spelen, zijn de mogelijkheden beperkt als dat niet kan. In het Slotpark is één toestel (figuur 5.3) waar Saskia met de rolstoel op kan, maar dit is bedoeld voor jongere kinderen en moeilijk bereikbaar door zand op de helling, aldus Saskia.

Beau en Luca vinden dat de speeltoestellen in de speeltuinen niet geschikt zijn voor hun leeftijd. Zo vindt Beau de speeltoestellen voor alleen voor oudere kinderen geschikt, terwijl Luca vindt dat zijn speeltuin meer past bij kleine kinderen:

“Nee, want het is ook echt voor baby's. Het is geen leuke stoere speeltuin en die andere daar ook niet.” (Anouk)

Figuur 5.3: ‘Toegankelijk’ speeltoestel in het Slotpark (L. Verduijn, 2024)

Vanwege het gebrek aan toegankelijke speeltoestellen deden sommige deelnemers suggesties voor verbeteringen. Deze aanbevelingen richten zich op de aanpassingen die de gemeente Oosterhout moet doen in het ontwerp van de speelplekken in de stad. Deze suggesties zijn te vinden in bijlage VII.

3. Ondergrond

Een cruciaal aspect van het speelplekontwerp is de ondergrond, die bepalend kan zijn voor de beweeglijkheid van kinderen in de speeltuin. De meeste bezochte speeltuinen hadden een zandondergrond, wat door geen enkele deelnemer als positief bijdragend voor hun speelervaring werd ervaren. Voor Luca en Saskia is spelen in een zandspeeltuin niet mogelijk met hun rolstoel. Soms staken wortels van omliggende bomen door het zand, wat voor nog meer obstakels zorgden. Ook kinderen zonder fysieke beperking gaven aan dat ze zand niet prettig vinden. Beau en zijn moeder beschreven dat zand voor hem geen fijne ondergrond is:

“Ja, hij vindt het alleen niet fijn om zand aan zijn voeten te hebben, dus hij gaat liever naar een speeltuin, waar gewoon van die speeltegels liggen. Daar is hij vrijer in zijn dingen dan hier.” (Julia)

“Ja. Want zand is niet fijn. Nee hè mama” (Beau)

Hoewel zand leuk is om mee te spelen, zoals bevestigd door onder andere Sophie en Luca, zouden zij liever een zandbak hebben dan een volledige zandondergrond. Op die manier kunnen ze genieten van het spelen met zand zonder de nadelen van een volledige zandige ondergrond. Charlotte was positief over een speelplek waar stoeptegels recentelijk zijn vervangen door kunstgras en speeltegels. De voordelen van speeltegels of (kunst)gras werden beaamd door andere deelnemers die negatief zijn over een zandondergrond. Mieke erkende echter dat voor Saskia verbeteringen zowel aangepaste toestellen als een toegankelijke ondergrond moeten omvatten:

“Ik denk voor haar alleen maar op het moment dat ze ook met de rolstoel, zeg maar op het toestel gedeeltelijk kan, want anders heb je het alleen maar over een klein stuk, als ze dan toch niet met de rolstoel ook erop kan, maakt het niet veel verschil, behalve dat het [zand] ook wel wat zwaarder is om in te lopen.” (Mieke)

4. Uitdaging

Een ander aspect dat van invloed is op de speelervaring van kinderen, is de mate waarin het ontwerp van de speeltuin uitdaging biedt. Voor sommige kinderen dragen de speeltoestellen bij aan hun gevoel van uitdaging. Zo genieten Daan en Senna van het spelen van competitieve spellen op het voetbalveld. Bas en Wesley ervaren dat het skatepark hen ook uitdaagt, en dit is voor hen de belangrijkste reden om daar vaak te spelen. Op basis van de ondervonden uitdaging beoordelen de jongens het skatepark met een 9,5. Ze willen graag alle banen kunnen uitvoeren met hun step:

“Uitdaging en vooral, hier zit alles om je eigen gewoon lekker te vermaken.” (Wesley)

“Ja en om te leren om alles te kunnen wat hier zit.” (Bas)

Bij de speelplek aan de Venkelhof ligt water, waardoor de kinderen een brug moeten oversteken om er te komen (figuur 5.4). Charlotte benadrukt dat dit voor Maarten een leuke toevoeging is aan de speeltuin, omdat de brug mogelijkheden biedt om met een fiets of skelter erop te racen. Bovendien speelt hij veel bij het water door over het dammetje te lopen en met schepnetjes te vissen. Zo kunnen natuurlijke ruimtes rondom speelplekken uitdaging bieden (Wenger et al., 2023).

Figuur 5.4: Natuurlijke omgeving rondom de Venkelhof (L. Verduijn, 2024)

Het gebrek aan uitdaging werd als negatief ervaren in de speelervaring. Luca merkte op dat de speeltuin voor zijn huis gericht is op kleine kinderen, waardoor hij niet voldoende wordt uitgedaagd. Sophie deelt deze ervaring. Ze vindt de speeltoestellen in de Wiekslag niet uitdagend en raakt snel verveeld omdat er geen andere speellocaties in de buurt zijn om mee af te wisselen. Haar moeder voegt toe dat de speeltoestellen ook niet uitnodigen tot sociaal contact, wat bijdraagt aan het gebrek aan uitdaging:

“Ja op een gegeven moment als je hier langer en vaker speelt, dan ja, omdat het zo beperkt is... Zij moet wel haar soort van stimulans kunnen krijgen.” (Anne)

“Ja soms verveel ik me wel.” (Sophie)

Fysieke staat van de speelplek

Een belangrijk onderdeel van de fysieke omgeving van een speelplek is de gesteldheid van de plek. Niet elke speeltuin is even goed onderhouden of is verouderd volgens de deelnemers. Andere deelnemers erkenden problemen met hygiëne en de daaruit volgende veiligheid in de speeltuin.

Onderhoud

Verschillende ouders noemden het gebrek aan onderhoud op de speelplekken. Charlotte merkte op dat de speeltuin in de Tijmhof eigenlijk niet meer bruikbaar is door scheve speeltegels, verroeste speeltoestellen en graffiti. Ze beschreef de speeltuin als verpauperd. Voor Luca is het onderhoud van de speeltuin in de Rietbeemd ook belangrijk. Het gras rondom de speeltuin is vaak te hoog, waardoor hij er moeilijk doorheen komt, zelfs zonder rolstoel. Daarnaast absorbeert de zandondergrond regenwater slecht. Anouk liet een foto zien (figuur 5.5), waarop de speeltuin een week voor het interview onder water stond, wat regelmatig gebeurt volgens haar. Hierdoor is de speeltuin volledig ontoegankelijk. Tijdens het interview was ook zichtbaar dat Luca niet bij de speelplek kon komen; zijn rolstoel zakte weg in de natte modder.

Figuur 5.5: Hoog gras en wateroverlast in de speeltuin aan de Rietbeemd (Anouk, 2024)

Anne uit ook haar ongenoegen over de staat van de speeltuin in de Wiekslag:

“Zeker, als je ziet er zit al mos en zoi op de speeltuin. De schommeltjes die zijn gewoon echt verouderd... Ja ik heb echt wel zoiets van, het mag wel is een opknopbeurt. Het hoeft niet per se helemaal nieuw maar op zijn minst een keer een poetslap er overheen. Er zijn ook al schommels aan het roesten” (Anne)

Hoewel de skatebaan vol met graffiti zit, wordt dit door Eric niet als negatief ervaren. Zijn zoons Wesley en Bas vinden het juist wel stoer en karakteriserend voor de speelplek.

Afval en hygiëne

Zoals eerder behandeld, vormt een zandondergrond een belemmering voor de fysieke toegankelijkheid. Daarnaast erkennen Anne, Anouk en Charlotte dat het zand ook als onprettig wordt ervaren vanwege de viezigheid die ermee gepaard gaat. Ze constateren alle drie dat buurtkatten het zand in de speeltuin gebruiken als kattenbak, wat regelmatig leidt tot vervuiling met uitwerpselen:

“Ja er zitten echt heel veel katten hier. Maar dat hoor je ook 's nachts wel hoor dat het hier een grolse bedoeling is. Maar het is hier gewoon eenmaal een verzamelplaats. Het is gewoon een grote kattenbak. En daar zitten die kinderen dan in” (Anne)

“Mama kijk, echt overal ligt poep... Overal ligt het... bah” (Sophie)

Tijdens de interviews heeft de onderzoeker zelf ook veel uitwerpselen opgemerkt. Anouk uitte haar zorgen over deze hygiëneproblemen voor Luca, die een sonde heeft die via zijn buik in zijn lichaam loopt. Voor hem is het belangrijk dat de hygiëne in een speeltuin goed wordt gehandhaafd, omdat een infectie zeer gevaarlijk kan zijn via zijn sonde.

Verder merkten deze drie ouders op dat er vaak ook afval in de speeltuin terecht komt, zoals glas. In een bijzonder geval was er chemisch afval gedumpt in de speeltuin aan de Tijnhof, waardoor de omliggende struiken volledig waren weggebrand. Als gevolg mochten Tim en Maarten daar een tijdlang niet spelen van Charlotte.

Invloed op speelervaringen

De fysieke context van de speelplek en zijn omgeving heeft dus een significant effect op de speelervaring van de kinderen. Opvallend is dat kinderen die weinig fysieke obstakels ervaren, de bezochte speelplekken positiever beoordelen. Zij hebben dan ook geen specifieke wensen ter verbetering van de speelplek. Zo geven Bas en Wesley bijvoorbeeld aan dat zij graag een vergelijkbare skatebaan terugzien wanneer de huidige skatebaan bij het Slotjesveld verdwijnt.

Kinderen die meer fysieke obstakels ervaren, beoordelen de bezochte speelplekken negatiever. Zij en hun ouders zien mogelijkheden voor verbetering in de fysieke omgeving, zoals het vervangen van speeltoestellen of het toevoegen van toegankelijke toestellen. Daarnaast erkennen sommige ouders het gebrek aan voldoende speelplekken. Julia zou graag meer speelplekken in het centrum zien en ervaart de aanwezigheid van slechts één bereikbare speeltuin als een negatief aspect van haar buurt. Verder vindt ze dat de huidige speeltoestellen niet goed aansluiten bij de wensen en behoeften van hun kinderen, wat zij graag verbeterd zou zien:

“Ja, dat het wel iets voor de kleintjes meer is. Want hier is het best onoverzichtelijk. Er is maar heel weinig wat hij in zijn eentje kan doen. En ik heb ook niet altijd zin om heel de speeltuin in te klimmen en te klauteren.” (Julia)

De ervaren obstakels en lagere beoordeling van sommige speelplekken sluiten aan bij negatievere speelervaringen. Voor Luca heeft ontoegankelijkheid een impact op zijn gemoedstoestand. Zijn moeder legt uit dat hij verdrietig wordt wanneer hij iets tegenkomt dat hij niet kan doen:

“En er zijn ook heel veel momenten dat je hier huilend naar binnen kwam, omdat je niet mee kan doen. Het is dan denk ik vooral de nadruk op van: ik kan dit niet. En je hebt natuurlijk al in je leven zoveel beperkingen waar ze tegenaan lopen. En dan is het iets heel simpels zoals buitenspelen met je vrienden, wordt dan ook al beperkt.” (Anouk)

Beperkingen in de fysieke omgeving veroorzaken soms negatieve gevoelens bij Saskia. Haar moeder beaamt dat het lastig is om positief te blijven over haar eigen beperking in ontoegankelijke situaties. Hierdoor voelt Saskia zich soms onprettig tijdens het buitenspelen:

“Ik vind het soms wel stom, omdat dan denk ik een beetje van waarom kan ik dat niet doen?” (Saskia)

Conclusie

Op basis van de fysieke kenmerken van de speelplekken en de omgeving kunnen verschillende conclusies worden getrokken. Allereerst blijkt de context van de buurt waarin de speeltuin zich bevindt belangrijk voor het wel of niet bereiken van de speelplek. Kinderen die obstakels tegenkomen onderweg naar de speeltuin hebben een minder positieve ervaring, omdat zij de hulp van hun ouders of anderen nodig hebben om er te komen (Moore & Lynch, 2015).

Op de speeltuin zelf zijn diverse factoren geïdentificeerd die bijdragen aan de speelervaringen van kinderen. Het ontwerp van de speeltuin blijkt cruciaal te zijn, zoals Wenger et al. (2023) aangeven, waarbij een ontwerp met variëteit en variabiliteit de speelwaarde bevordert. De aanwezigheid van diverse zones in de speeltuin draagt positief bij aan de speelwaarde voor kinderen, evenals de

aanwezigheid van uitdagende speeltoestellen en natuurlijke elementen. Aan de andere kant blijkt dat het ontbreken van toegankelijke speeltoestellen, een ontoegankelijke ondergrond en slecht onderhoud van de speeltuin leiden tot negatieve ervaringen en een verminderde speelwaarde (Perry et al., 2018). Een speeltuin die van zichzelf al niet voldoende toegankelijk is, wordt nog minder toegankelijk wanneer deze niet adequaat wordt onderhouden. Ook het ontbreken van adequate voorzieningen, zoals bankjes en toiletten levert voor sommigen negatieve ervaringen (Horton, 2017).

5.3 De sociale speelomgeving

Naast fysieke kenmerken van een speelplek, speelt ook de sfeer die er hangt een belangrijke rol in de speelervaringen van kinderen met een beperking. Daarnaast kan de mate van contact met andere kinderen soms nog belangrijker zijn.

Sfeer in de buurt

De buurt waar de speeltuin zich bevindt is van invloed op de speelervaring van kinderen. Anne beschrijft dat zij en Sophie zich onveilig voelden in hun vorige woonwijk vanwege de sfeer die daar hing. Anne benadrukt dat de sociale kenmerken van een buurt aanzienlijk bijdragen aan een positieve speelervaring. In hun huidige buurt, waar de bevolking voornamelijk uit oudere mensen bestaat, merkt Anne een duidelijk verschil. Ondanks de beperkte speelmogelijkheden in de buurt voelt de omgeving veiliger:

“Bij ons in het pad vond ik de drugszakjes en stonden ze te plassen bij ons tegen de muren aan. ... Ja dat vond ik niet meer veilig dus toen zijn wij echt daarvoor gewoon echt moeten verhuizen. Maar hier er wonen hier heel veel oude mensen en als er iets is ga dan gewoon gillen er is echt wel iemand die naar buiten komt.” (Anne)

Anne's ervaring kan worden gelinkt aan de mate van sociale controle en het sociale netwerk in de wijk. Ze beschrijft dat iedereen in de buurt elkaar goed kent en op elkaars kinderen let, wat haar een gevoel van veiligheid geeft. Charlotte ziet ook voordelen in haar kindvriendelijke buurt door oplettende buurtbewoners en een actieve buurtvereniging. Deze vereniging organiseert inclusieve activiteiten, zoals een buitenspeeldag, voor alle kinderen, inclusief die met een beperking. Anouk ervaart eveneens de voordelen van een sociaal netwerk in de buurt. De kinderen spelen graag samen buiten en zijn bekend bij de ouders, wat zorgt voor een veilige en zelfstandige speelomgeving:

“Ja, de sociale controle is hier heel groot, want ze kunnen bij iedereen naar binnen, bij iedereen plassen en dan kom ik naar buiten met drinken en dan komt die met een snoepje en dan die met een ijsje. ... Dus dat maakt het ook wel iets makkelijker om hem los te laten. Anders zou ik dat niet doen.” (Anouk)

Acceptatie van anderen

Voor kinderen met een beperking is het belangrijk dat zij acceptatie ervaren bij het buitenspelen, zowel van leeftijdsgenoten als volwassenen. Eric en Jasmine benadrukken dat de directe omgeving van hun kinderen accepterend is. Bas, Dax en Daan hebben moeite om hun emoties onder controle te houden, maar hun vrienden weten hier goed mee om te gaan. Zij hebben alle drie autisme en Daan en Dax hebben aanvullend ADHD en ODD. Tijdens het interview met Daan werd duidelijk dat zijn neef Jason (zonder beperking) goed weet hoe hij moet omgaan met Daans woede-uitbarstingen en agressief gedrag. Soms moet je hem gewoon even laten, aldus Jason. Eric erkent dat Bas het soms moeilijk vindt om aansluiting te vinden bij nieuwe kinderen. Bas is sociaal, maar hij vindt het lastig om zijn eigen emoties te beheersen, evenals die van anderen. Daarom hecht hij veel waarde aan vrienden die hem wel begrijpen:

“Nee, de meeste kinderen waarmee hij omgaan weten van hoe of wat. Die weten ook gewoon hoe hij is. Dus dat scheelt wel.” (Eric)

Charlotte en Julia hebben ook kinderen met onzichtbare beperkingen. Omdat deze beperkingen niet zichtbaar zijn aan het uiterlijk van hun kinderen, ervaren ze vaak een gebrek aan kennis en daarmee acceptatie bij anderen. Julia geeft aan dat zij regelmatig meemaakt dat andere kinderen of ouders

schrikken van de reactie van Beau in speelsituaties. Hij kan heftig reageren om kleine dingen, maar wanneer Julia uitlegt dat dit door zijn autisme komt, ervaart zij meer begrip. Ze zou graag zien dat er een speciale keykoord bestaat die (inter)nationaal erkend wordt, zodat iedereen in zijn omgeving direct begrijpt wat er aan de hand is:

“Ja, dat er een algemeen iets is dat je dat kan laten zien dat zij kinderen met een beperking zijn. Dat zou wel wat zijn inderdaad. Dat je dan niet de hele tijd het gevoel hebt dat je moet verantwoorden in zo’n speeltuin. Ik zou dat wel fijn vinden.” (Julia)

Contact met andere kinderen

De mate van acceptatie die de kinderen ervaren is de basis voor het sociale contact dat zij leggen. Volgens de contacthypothese kan positief contact tussen individuen van verschillende sociale groepen, ook wel de *encounter with difference*, negatieve attitudes verminderen (Visser et al., 2023). De deelnemende kinderen hebben verschillende ervaringen met het contact met leeftijdsgenoten.

Kiki
ADHD

Sophie, Saskia, Kiki en Luca ervaren weinig problemen met het leggen van contact met anderen. Zij vinden het dan ook leuk om met andere kinderen te spelen en hebben weinig negatieve sociale ervaringen in speeltuinen. Voor hen vormt de aanwezigheid van andere kinderen zelfs een belangrijk aspect bij hun keuze voor een speelplek. Kiki bijvoorbeeld speelt graag samen met andere kinderen. Tijdens het onderzoek had ze meermaals contact met vreemde meisjes die ze diezelfde ochtend had ontmoet tijdens een sportdag. Julia benadrukt dat Kiki, vanwege haar ADHD, sociaal is en graag nieuwe contacten legt.

“Ja van de speeltuin en van sportdag. Ja nu zijn we vriendinnen” (Kiki)

Sophie, met ook ADHD, laat ook haar spelkeuze mede bepalen door de aanwezigheid van andere kinderen. Ze speelt graag samen met de kinderen uit de buurt:

“Ja hier op het hoekje wonen kinderen en daar speelt ze met drie eigenlijk wel regelmatig mee buiten. En ja eigenlijk met alles wat hier in de speeltuin komt. Ze is wel van het samen spelen” (Anne)

Voor deze vier kinderen lijkt sociaal contact bij te dragen aan hun gevoel van inclusie. Ze voelen zich niet alleen onderdeel van hun eigen groep, maar lijken ook aansluiting te vinden bij kinderen die buiten hun directe kring vallen. Luca benadrukt dan ook het belang van vriendschap in zijn leven:

“En eigenlijk als ik minder vrienden had... dan was het minder leuk. Want gisteren op school gingen we nieuws kijken en toen mochten we een cijfer geven van 0 tot en met 10 van mijn leven. En ik zei 10 op 10, omdat ik zo veel goede vrienden heb en omdat het heel fijn is met mijn vrienden altijd.” (Luca)

Pesten en buitensluiten

Senna
ADHD

Andere kinderen hebben minder positieve ervaringen met het leggen van contact met leeftijdsgenoten. Julia benadrukt dat Beau alleen bereid is om te spelen met kinderen die hij als veilig beschouwt. Verder vinden Dax en Tim het moeilijk om contact te maken met kinderen die ze niet kennen, vanwege hun autisme. Dax en Senna ervaren daarnaast specifieke situaties van pesten en buitensluiten. Dax belandde voorheen vaker in conflicten, omdat hij snel reageert op vervelend gedrag van anderen. Hoewel Dax nu probeert ruzies te vermijden, zorgen deze negatieve ervaringen ervoor dat hij bijna nooit meer buiten speelt. Aan de andere kant laat Senna zich makkelijker domineren door andere kinderen, wat ook kan leiden tot negatieve situaties:

“Ja. Ja, over Senna kun je heen walsen met zijn ADHD. En hij accepteert het gewoon. Want je ziet, Daan scheldt hem de hele tijd uit.” (Jasmine)

Tim heeft ook moeite met het leggen van contact. Hoewel hij vroeger wel bij andere kinderen aansloot, is dit door vervelende ervaringen nu niet meer het geval:

“Hij heeft een paar keer kindjes aangesproken. Van goh, kan ik meespelen? Of wat zijn jullie aan het doen? En dat ze hem dan begonnen te duwen en dat hij weg moest gaan. Of hem voor de gek ging houden. Dat soort dingetjes.” (Charlotte)

Charlotte vertelt dat andere kinderen Tim soms als vreemd zien en daarom niet met hem willen spelen. Deze situaties zijn moeilijk voor Tim en hebben ertoe geleid dat hij alleen nog buiten wil spelen als er een ouder bij is of met een vertrouwde vriend. Er is ook een vriend van Tim die alleen met hem wil spelen als ze alleen zijn, maar als er andere kinderen bij zijn, keert hij zich tegen Tim. Het lijkt erop dat deze vriend niet wil dat andere kinderen een negatieve mening over hem hebben, omdat hij met Tim speelt. Charlotte benoemt nog een voorbeeld waarbij Tim met een groep buurtkinderen aan het spelen was. Later verzamelden ze zich allemaal bij een jongen uit de groep, maar Tim werd niet binnengelaten, omdat de moeder van die jongen Tim niet in huis wilde hebben. Dit voorval benadrukt dat ouders van andere kinderen ook een significante rol kunnen spelen in het marginaliseren en uitsluiten van kinderen met een beperking.

Tim
Autisme

Aanwezigheid oudere kinderen

Op sommige speelplekken zijn oudere kinderen aanwezig wanneer de kinderen willen spelen. In het Slotpark spelen vaak oudere kinderen, wat Beau intimiderend vindt. Luca vertelt dat er eerder hangjongeren in de speeltuin bij zijn huis waren, die 's avonds voor geluidsoverlast zorgden. Er was zelfs een incident waarbij speelgoed van buurtkinderen in brand werd gestoken, vermoedelijk door deze jongeren. Hoewel de overlast nu lijkt te zijn verminderd, heeft dit een blijvende indruk op hem achtergelaten. Bas en Wesley ervaren overlast van oudere kinderen naast het skatepark op het Slotjesveld. Aangrenzend aan het skatepark ligt een Cruyffcourt waar vaak voetbal wordt gespeeld door jongeren. Bas en Wesley vermijden het voetbalveld, ondanks dat ze voetballen leuk vinden, vanwege de aanwezigheid van deze oudere kinderen:

“Er is heel veel ruzie, dan gaan ze allemaal lopen schelden tegen ons. We hadden een keer niets gedaan en opeens gooiden ze allemaal ballen naar ons toe en toen was het klaar. Dat was echt niet leuk” (Wesley)

“Een keer waren er twee Marokkanen en die hadden Wesley vol tegen de hekken aangeduwd en toen heel zijn oog was helemaal blauw. En toen gingen we niet meer zo vaak er naartoe. En toen kwam mama en gingen ze mama ook allemaal uitschelden.” (Bas)

Bas
Autisme

Wesley
ADHD

Hoewel problemen met jongeren op meerdere speelplekken in Oosterhout voorkomen, ervaren deze kinderen en hun ouders dit als vervelend en als een ongewenste situatie op hun speelplekken:

“Ik vind niet nodig dat er rond het pannacourt gedeald wordt, dat er scooters aan komen rijden, dat er motors aan komen rijden. Dat er Mercedes en BMW daar in de buurt blijven staan waarbij een hele groep jeugd omheen hangt met een bepaalde sfeer. Daar wil ik mijn kinderen niet aan blootstellen.” (Eric)

Inclusie

Toch ervaart een deel van de kinderen wel inclusie en laten trots aan de onderzoeker zien wat zij kunnen in de speeltuin en met wie ze spelen. Bijna alle kinderen noemen namen van vrienden waarmee ze graag buitenspelen. Sommige vrienden kennen ze via school, terwijl anderen afkomstig zijn uit buitenschoolse activiteiten of de buurt. Julia benadrukt dat Beau, ondanks de obstakels die hij ervaart bij het contact met andere kinderen, heel graag met anderen wil spelen. Hij vindt dat het leukste onderdeel van de speeltuin het samenspelen is, zowel met zijn zus Kiki als met andere kinderen. Hij beschrijft zijn gevoelens bij het samenspelen als:

“Blij en trots.” (Beau)

Beau's gevoelens benadrukken hoe essentieel sociaal contact en samenspelen zijn voor positieve speelervaringen en inclusie voor kinderen met een beperking. Aanvullend kan Luca niet aan elke spelactiviteit meedoen, maar maakt wel duidelijk deel uit van een sociale groep. Hij beschrijft zijn liefde voor voetbal en basketbal en vertelt dat hij graag op een aangepaste manier met zijn vrienden deze spellen speelt. Dit toont aan dat, ondanks fysieke beperkingen, Luca zich toch geaccepteerd en geïntegreerd voelt:

“Maar ze kunnen al niet meedoen... Want ook kijken is leuk. Want ze zijn dan ook vaak een scheidsrechter. En dan gaan ze met een fluitje en de gele en rode kaarten pad samen.” (Anouk)

“Ja. En dat was ik vandaag op school, aanvoerder van het team, bij basketbal.” (Luca)

Het voorbeeld van Luca laat zien dat de fysieke context van een speeltuin niet noodzakelijkerwijs zo aangepast moet worden dat elk kind op dezelfde manier gebruik kan maken van de speeltoestellen. Wel belangrijk is een sociale context die samenspel faciliteert. Zij voelen zich dan thuis op de speelplek en binnen hun sociale kringen. Dat kinderen met een beperking op hun eigen manier kunnen meedoen, draagt bij aan een inclusieve speelervaring:

“Ja en ik snap dat niet alle speeltuinen in Oosterhout toegankelijk kunnen zijn. Maar een beetje meer toegankelijk dat ze erbij horen. En dat ze samen kunnen zijn, in plaats van dat er eentje aan de kant zit en de rest lekker met z'n allen bij elkaar. Dat moet eigenlijk hetgeen zijn ja... het samen zijn. Ze vinden echt hun eigen weg wel met spelen.” (Anouk)

Persoonlijke factoren

Naast de sociale context van andere kinderen en volwassenen worden de deelnemers ook beïnvloed door hun eigen eigenschappen. Een deel van de ontoegankelijkheid die Luca en Saskia ervaren, komt door een ontoegankelijke omgeving, maar een deel van die ontoegankelijk is ook te wijten aan hun eigen beperkingen. Zo zitten zij soms in een rolstoel of moeten tijdens het spel veel rust nemen. Dit levert voor hen belemmeringen op bij het buitenspelen met andere kinderen die minder rust nodig hebben. Mieke geeft dan ook aan dat Saskia na school niet altijd buiten speelt vanwege haar behoefte aan rust. Hierdoor speelt Saskia minder buiten dan zij eigenlijk zou willen:

“Of het altijd lukt is een tweede. Ook vooral omdat als zij al een heel drukke dag heeft gehad dan is het niet handig om daarna nog inderdaad buiten te gaan rennen, omdat ze dan vervolgens pijn heeft in de nacht.” (Mieke)

Opvallend is dat Saskia wel een overwegend positieve houding heeft ten opzichte van haar beperking. Ze ziet het niet zo zeer als een belemmering voor haar leven, wat ertoe leidt dat zij meer acceptatie voor haar situatie ervaart dan sommige andere kinderen:

“Want ik heb het al sinds mijn geboorte en ja. Ik kan er verder ook niks aan doen dat ik het heb” (Saskia)

Voor kinderen met een andere houding vormt hun eigen beperking een grotere uitdaging bij het buitenspelen. Zo kunnen Beau en Bas moeite met hun eigen emoties en kunnen zij gedrag vertonen dat door anderen niet wordt geaccepteerd of begrepen, zoals snel boos of verdrietig worden:

“Ja, maar... hij wil niet altijd spelen dan samen. Want dan zeg ik kom spelen Beau en dan zegt hij nee nee nee. Soms is hij boos en dan weet ik niet hoe dat komt” (Kiki)

Boosheid is ook een probleem voor andere kinderen, zoals Dax en Daan, die beide ODD hebben. Dax probeert vaak confrontaties te vermijden, maar kan ook agressief worden. Daan zoekt daarentegen sneller de confrontatie op. Tijdens het interview met Daan vielen er veel scheldwoorden, en hij zocht continu fysieke confrontatie met zijn neven. Een daadwerkelijk gesprek voeren met Daan lukte daarom niet. Zijn tante legt uit dat Daan vaak het gevoel heeft dat andere kinderen en volwassenen hem de

schuld geven of hem ongelijk behandelen. Hierdoor ontstaat bij hem enorme frustratie die hij uit door verbaal en fysiek geweld:

*“Het is voor hem alleen maar een tong uitsteken en dat is voor hem gelijk k*nker dit en k*nker dat. Dus hij schiet gelijk heel heftig. Dan kan hij gelijk schelden met alles en nog wat... En Daan is eigenlijk van het slaan en dingen gooien. Dus het is maar dat nu niks hier ligt, maar normaal grijpt hij dingen, smijt hij dingen kapot.”* (Jasmine)

Daan
Autisme, ADHD, ODD

Het gedrag van Daan maakt het voor andere kinderen lastig om met hem om te gaan. Kinderen met ADHD, zoals Kiki en Sophie, ondervinden soms ook obstakels door hun eigen drukke gedrag. Hoewel zij sociaal zijn aangelegd, vinden andere kinderen het soms moeilijk om hiermee om te gaan. Sophie ervaart regelmatig confrontaties met even mondige kinderen, aldus Anne. Ondanks Senna zijn ADHD, kan hij ook moeite hebben met de drukte van anderen. Net als Dax zoekt hij dan een uitweg, bijvoorbeeld door zijn oren dicht te doen. Maarten, die een communicatiestoornis heeft, vindt contact met andere kinderen ook lastig. Tijdens het interview kwam dan ook Maarten amper aan het woord vanwege zijn beperkte communicatievaardigheden.

Invloed op speelervaringen

De sociale context van de speelplek en de omringende omgeving heeft een aanzienlijke invloed op de speelervaring van kinderen. Opvallend is dat kinderen die weinig sociale obstakels ervaren, buitenspelen als positiever beoordelen. Zo ondervinden Saskia en Luca in hun directe omgeving vooral acceptatie en leuk samenspel, waardoor ze buitenspelen als leuk beschouwen en zo vaak mogelijk buitenspelen, zolang hun beperking het toelaat. Kiki en Sophie ervaren eveneens weinig sociale belemmeringen tijdens hun buitenspel. Ondanks dat Sophie haar speeltuin niet uitdagend vindt, zorgt leuk sociaal contact ervoor dat zij dagelijks buiten speelt. Wesley en Bas spelen ook dagelijks buiten, maar vermijden wel actief het voetbalveld na negatieve sociale ervaringen.

Daarentegen is buitenspelen voor kinderen die meer sociale belemmeringen ondervinden een minder leuke activiteit, zoals voor Tim en Dax. Dax vindt buitenspelen geen favoriete activiteit, zeker niet in groepsverband. Hij speelt liever op zijn telefoon binnen, beschrijft zijn broer Senna:

“Nee. Hij is bijna altijd op zijn telefoon Roblox aan het spelen.” (Senna)

Voor Dax is dit deels te wijten aan zijn eigen beperking. Door zijn autisme vindt hij sociaal contact lastig en ervaart hij sociale situaties snel als onveilig. Hij vermijdt actief problemen en agressief gedrag door rust op te zoeken. Het gedrag van zijn neef Daan, die vaak agressief reageert, maakt groepsspel voor Dax nog minder aantrekkelijk:

“Mama ik wil echt naar huis. Daan doet hele tijd schelden. Ja ik vind het niet leuk. Ik ga even fietsen.” (Dax)

“Ja. Dus hij zegt ook mama, ik wil niet buitenspelen. Want daar komen altijd problemen. Dus ik zit liever binnen. Dus dan zit hij aan het gamen of op zijn telefoontje. Hij zoekt meer de rust.” (Jasmine)

Dit benadrukt het belang van een ondersteunende en begripvolle omgeving voor positieve speelervaring van kinderen met beperkingen

Conclusie

Op basis van de sociale kenmerken van de speelomgeving kunnen verschillende conclusies worden getrokken. Niet alleen de sociale context op de speelplek zelf blijkt belangrijk, maar ook die van de omliggende buurt. Een veilige en ondersteunende sfeer kan aanzienlijk bijdragen aan de speelervaringen van kinderen (Hayes, 2017). Daarnaast blijkt dat de mate van acceptatie door andere kinderen een cruciale rol speelt. Kinderen die zich meer geaccepteerd voelen, ervaren dan ook een hoger niveau van samenspel (Hayes, 2017). Het contact tussen kinderen varieert echter sterk: terwijl sommige kinderen te maken krijgen met pesten en buitensluiting, ervaren anderen juist meer positieve interacties. Sommige

kinderen worden als ‘anders’ bestempeld, wat hen kan hinderen in hun deelname aan sociale activiteiten tijdens het buitenspelen (Ryan, 2005). Ouders van andere kinderen spelen ook een rol in dit proces (Lynch et al., 2019). Soms zijn negatieve ervaringen in de sociale omgeving zo ingrijpend dat kinderen zelfs als ze hun speelomgeving als leuk en uitdagend ervaren, liever niet buitenspelen.

Opvallend is ook dat persoonlijke factoren het sociale contact tussen kinderen kunnen bemoeilijken. Sommige kinderen vertonen afwijkend gedrag, zoals agressie, waardoor zij andere kinderen afschrikken (Hacking, 2007). Het is essentieel om meer begrip en kennis te ontwikkelen bij andere kinderen over kinderen met een beperking, omdat dit de basis vormt voor hun gevoel van verbondenheid in een speelomgeving (Yantzi et al., 2010). Zoals beschreven door Wenger et al. (2023), kan een sterke *sense of belonging* leiden tot een inclusievere speelervaring voor alle kinderen.

5.4 De ouderlijke invloed

De invloed van ouders op de speelervaringen van de deelnemende kinderen bleek duidelijk aanwezig. Opvallend was dat alle ouders buitenspelen als belangrijk achten, onder andere voor de gezondheid, sociale ontwikkeling en het ontmoedigen van schermgebruik. Wel stimuleerden ouders het buitenspelen op een andere manier. Zo luisteren Jasmine en Mieke meer naar de behoeften van hun kinderen in plaats van buitenspelen echt te stimuleren. Zo geeft Jasmine aan dat zij Dax binnen laat spelen als hij dat wil:

“Ik laat hem dan ook. Want als ik hem te veel dwangmatig hier houdt, dan raakt hij gefrustreerd. Maar je ziet het al. Het is voor hem al klaar.” (Jasmine)

Anne probeert Sophie wel meer te stimuleren in het buitenspelen, ook al spreekt zij soms over verveling in de speeltuin in hun buurt:

“Ja op een gegeven moment zeggen ze ook mama ik vind het hier niet meer leuk. Nee ja ik begrijp het meid maar ga toch maar.” (Anne)

Percepties en tijd

Naast de waarde die ouders hechten aan buitenspelen, ervaren zij ook bepaalde gevoelens over buitenspelen. Zo omschrijven ouders vrij duidelijk wat hun kinderen wel en niet mogen met het buitenspelen. Sommigen vinden het niet verstandig dat hun kinderen verder spelen dan hun eigen buurtomgeving. Soms is dit te wijten aan hun beperking, maar vaak ook aan de omgeving. Zo vindt Julia de centrumomgeving te druk en onoverzichtelijk voor Kiki en Beau om zelfstandig naar de speeltuin te gaan. Verder mogen Bas en Wesley bijvoorbeeld 's avonds niet naar het skatepark van hun ouders, omdat zij weten dat daar hangjongeren komen. Anderzijds wensen ouders om toezicht te kunnen houden op het spel van hun kinderen, zoals Charlotte en Anne, waardoor hun kinderen beperkt worden in hun beweegruimte. Vaak komen dergelijke regels voort uit angstgevoelens van de ouders. Soms beperkt dat kinderen ook met wie zij kunnen buitenspelen:

“Ik moet zeggen dat ik daar zelf een beetje terughoudend in ben, omdat ik weet natuurlijk hoe hij reageert op dingen en hoe ik dan weer op hem moet reageren...Maar anderen weten dat niet. Dus ik vind het altijd een beetje spannend. Dus ik ben daar wat meer terughoudend in.” (Julia)

Sommige kinderen worden beperkt in hun buitenspelactiviteiten vanwege praktische overwegingen. Terwijl sommige kinderen zelfstandig buiten kunnen spelen, zijn anderen afhankelijk van de beschikbaarheid van hun ouders om buiten te kunnen spelen. Beau en Kiki kunnen alleen onder toezicht van een volwassene buitenspelen in hun buurt. Julia, als alleenstaande ouder met een fulltimebaan, kan haar kinderen daardoor voornamelijk alleen in het weekend buiten laten spelen, hoewel ze graag zou willen dat dit vaker zou kunnen gebeuren.

Ondersteuning van buitenspeelmogelijkheden

Er zijn verschillende dingen die de deelnemende ouders doen om de speelervaringen van hun kinderen zo goed mogelijk te ondersteunen. Allereerst schaffen sommigen buitenspeelgoed aan waar de kinderen mee kunnen spelen. Zo koopt Eric elk jaar nieuwe steppen voor Wesley en Bas zodat ze naar het skatepark kunnen gaan. Ook door Charlotte, Anne en Anouk is er specifiek speelgoed aangeschaft om de speelplekken in hun buurt leuker te maken.

Verder bieden sommige ouders ondersteuning op het gebied van zelfstandigheid. Zo is er voor Tim een trackinghorloge aangeschaft waardoor hij alleen kan buitenspelen. Hoewel hij er nog niet veel gebruik van maakt, is de mogelijkheid er wel. Voor Saskia wordt er ook ondersteuning geboden voor meer zelfstandigheid, onder andere in de vorm van vaardigheidstraining. Er is door Mieke een andere rolstoel aangeschaft waar Saskia zelf in voort kan bewegen:

“Nou ja wat we vooral wel doen voor haar, is eigenlijk het stukje zelfstandigheid in de rolstoel, en dat heeft natuurlijk ook wel met het spelen te maken. Zij heeft nu sinds kort ook een andere rolstoel want die eerste rolstoel die zij had kon zij echt alleen maar in geduwd worden, kon ze helemaal niks zelf.” (Mieke)

Tot slot kan het meegaan met de kinderen tijdens het buitenspelen ook worden gezien als een ondersteuning van hun buitenspeelervaringen. Zeker voor kinderen die niet zelfstandig kunnen buitenspelen, zoals Saskia en Beau. Aanvullend voor kinderen die niet alleen buiten willen spelen, zoals Dax en Tim biedt de aanwezigheid van een ouder ook ondersteuning:

“Ja, ik ga altijd mee. Met Maarten sowieso ga ik mee. En Tim mag in principe altijd alleen buiten spelen. Maar hij heeft liever dat wij meegaan, dus dat doet hij eigenlijk nooit, dat heeft hij liever niet.” (Charlotte)

Inclusief samenspel

Wat verder van invloed is op speelervaringen is de waarde die ouders hechten aan inclusief samenspel. Voor de kinderen kan dit namelijk bepalen of in aanraking komen met kinderen zonder beperking. Zo sport Luca samen met kinderen die geen beperking hebben. Zijn moeder onderschrijft dan ook het belang van het contact tussen kinderen met en zonder beperking:

“Ja, ik vind wel dat integreren heel erg belangrijk. En ook voor de toekomst, als je kijkt naar banen, dat mensen begrijpen dat er ook mensen met een handicap meedraaien in de maatschappij.” (Anouk)

Ook Eric onderschrijft het belang dat zijn kinderen leren om met andere kinderen om te gaan:

“Ik vind dat moet je stimuleren. Ik vind het zeker goed dat ze leren dat niet iedereen hetzelfde is. Ook al is iemand anders, of iemand nou een beperking heeft of een andere afkomst dat maakt helemaal niets uit maar zorg er wel gewoon voor dat je met respect met elkaar omgaat. Ik vind dat zeker en zeker heel erg belangrijk.” (Eric)

Andere ouders vonden dit een moeilijker kwestie. Zij willen wel een fijne sociale omgeving voor hun kinderen, waarin zij geaccepteerd worden, maar zien belemmeringen. Zo geeft Julia aan dat zij moeilijk voor zich kan zien dat Beau zelfstandig met kinderen kan spelen die geen beperking hebben:

“Ik denk dat dat niet echt haalbaar is. Maar ja, tot een zekere hoogte kan het en als zij [Kiki] erbij is dan vaak wel, omdat zij ook wel weet tot hoever die kan gaan. Ja. Maar in zijn eentje denk ik niet dat dat haalbaar is hoor.” (Julia)

Ouders die meer waarde hechten aan het contact tussen hun kinderen en kinderen zonder beperking zullen hier wellicht ook meer tijd en moeite in investeren dan anderen. Dit zou kunnen resulteren in meer inclusieve speelervaringen.

Conclusie

De ouderlijke invloed speelt een cruciale rol in de speelervaringen van kinderen met een beperking. Ouders hechten over het algemeen veel belang aan buitenspelen, hoewel hun mate van stimulering varieert. Ouders leggen vaak beperkingen op aan het buitenspelen vanwege veiligheidszorgen en praktische overwegingen, wat de speelervaringen van hun kinderen verder kan beperken (Couper, 2011). Voor ouders die waarde hechten aan inclusief samenspel is het bevorderen van interactie tussen kinderen met en zonder beperking van groot belang (Jeanes & Magee, 2012). Het stimuleren van inclusief samenspel en het bieden van ondersteuning op diverse vlakken kan dan ook bijdragen aan positievere buitenspeelervaringen voor kinderen met een beperking (Sterman et al., 2016).

5.5 De maatschappelijke context

Sommige deelnemers erkennen dat er in de maatschappij denkbeelden en structuren heersen die buitenspelen voor kinderen met een beperking moeilijk maken. Zo omschreven meerdere ouders het gebrek aan kennis over de beperking van hun kinderen en hoe daarmee om te gaan. Ouders deelden tijdens de interviews verder hun waarnemingen over hoe maatschappelijke context in de gemeente Oosterhout doorwerkt. Hun meningen werden aangevuld met adviezen voor de gemeente, die zijn samengevat in een factsheet (bijlage VII).

Kennis en begrip

Sommige kinderen, zoals Luca en Saskia, ervaren steun en begrip van hun klasgenoten en vrienden in de buurt, die hen graag helpen tijdens het buitenspelen wanneer ze tegen obstakels aanlopen. Ze hebben geen negatieve reacties ervaren van hun directe omgeving, maar soms krijgen ze vervelende blikken of opmerkingen van onbekende volwassenen. Deze reacties komen voort uit onbegrip over de beperking van de kinderen:

“Iemand een keer toen we naar een restaurant gingen, en de rolstoel was mee, toen ging ik eruit en toen keek iemand me heel raar aan van huh? ... Nee dat vind ik echt niet fijn.” (Saskia)

Luca en zijn moeder geven ook aan dat dergelijke situaties een grote impact kunnen hebben:

“Ja. Dat ik dan echt heel graag weg wil. Want anders word ik heel erg boos. En dat wil ik gewoon niet.” (Luca)

“Nee, maar dat kan nog wel zo zijn dat het eigenlijk onze dag verpest. En dat we gewoon maar naar huis gaan.” (Anouk)

Jasmine erkent daarnaast dat er veel misconcepties bestaan over kinderen met een beperking. Ze merkt op dat mensen vaak alle kinderen met ADHD of autisme over één kam scheren, waardoor ze moeite hebben om adequaat om te gaan met elk kind afzonderlijk. Veel van de negatieve ervaringen die de kinderen mee maken tijdens het buitenspelen komen voort uit onvoldoende maatschappelijke kennis over kinderen met een beperking, aldus deze ouders.

Gescheiden onderwijs en voorzieningen

De inadequate kennis kan voortkomen uit de verdeling tussen reguliere en speciale basisscholen. Van de twaalf deelnemende kinderen gaan er vier naar regulier onderwijs en de rest naar speciaal onderwijs. Opvallend is dat de twee kinderen met een fysieke beperking beide naar regulier onderwijs gaan en dat zij weinig te maken hebben met negatieve reacties van andere kinderen. Saskia geeft aan dat zij de enige is op haar school die in een rolstoel zit, maar dat haar klasgenoten haar situatie begrijpen mede, omdat zij haar spreekbeurt heeft gehouden over haar ziekte:

“Dit jaar hebben ze het niet meer gevraagd, omdat ik vorig jaar mijn spreekbeurt heb gedaan over EDS. En dat dat ook te maken heeft met mijn rolstoel, want ik heb die door mijn ziekte en dat is EDS. En daar heb ik dus mijn spreekbeurt over gedaan” (Saskia)

Hieruit blijkt dat kennis en begrip voor kinderen met een beperking een eerste stap vormt richting acceptatie. Meer acceptatie kan vervolgens ook leiden tot positievere speelervaringen. Zo onderschrijft de ouder van Saskia dat haar klasgenoten haar niet alleen accepteren, maar ook willen bijdragen om de speelervaring voor Saskia zo fijn mogelijk te maken:

“Ik was toen bij haar spreekbeurt. En nou, dat was echt heel hartverwarmend, want het eerste wat ze vroegen was, goh, kunnen wij iets doen om jou te helpen? Dat was vaak een eerste reactie, want niemand heeft ooit vervelend gedaan in haar klas” (Mieke)

Luca heeft een vergelijkbare ervaring als Saskia op school. Ook hij ervaart op school weinig negatieve ervaringen, omdat hij naar eigen zeggen altijd heel open en eerlijk is geweest over zijn beperking. Anouk vult aan dat zijn klasgenoten klaar staan om hem te helpen, bijvoorbeeld bij de gym of bij het spelen op het schoolplein.

Dax gaat daarentegen naar speciaal onderwijs, wat leidt tot dagelijkse segregatie van kinderen zonder beperking. Door zijn autisme, ADHD en ODD-diagnose heeft hij moeite met sociale contacten. Op school communiceert hij voornamelijk met docenten en krijgt hij hulp om met medeleerlingen om te gaan. Buiten school wil hij aansluiting vinden bij buurtkinderen, maar dit lukt vaak niet vanwege onzekerheid over hoe hij contact moet leggen en onbegrip over zijn gedrag, zoals woede-uitbarstingen.

Dit contrast in sociale integratie tussen Dax enerzijds en kinderen zoals Saskia en Luca anderzijds wordt deels veroorzaakt door hun verschillende beperkingen, maar de segregatie in het onderwijssysteem draagt hier ook aan bij. Zo kan de scheiding van de soorten onderwijs bijdragen aan gebrekkige kennis tussen kinderen onderling over hoe met elkaar om te gaan (Finnvold et al., 2018).

Aanvullend vonden Currie en Kahn (2012) dat gefragmenteerde dienstverlening contact tussen kinderen met en zonder beperking verder beperkt. Zo gaan sommige kinderen uit het onderzoek naar gespecialiseerde buitenschoolse activiteiten, zoals Tim en Dax die naar therapie gaan voor neurodiverse kinderen. Verder volgt Saskia bijvoorbeeld zwemles en rolstoeltraining speciaal voor kinderen met een beperking. Hierdoor komen ze buiten school om minder in contact met kinderen zonder beperking. Luca gaat daarentegen naar een atletiekvereniging waar zowel kinderen met als zonder beperking komen. Hoewel Luca een aangepaste vorm van atletiek doet, namelijk *framerunnen*, komt hij wel in contact met kinderen zonder beperking:

“Wat ik supergoed vind daar is dat er op dezelfde tijd traint er het reguliere clubje, zeg maar. Dus allemaal jongens en meiden van hun leeftijd. Dat ze dan samendoen, zeg maar. Dus ze verbinden elkaar wel. Dus dat is wel echt heel fijn. Dus het is ook weer niet dat hokjesgedoe.” (Anouk)

Doordat kinderen zonder beperking op verschillende vlakken met kinderen met een beperking in aanraking komen, wordt het door hen sneller erkent als normaal. Dit kan een eerste stap vormen in de integratie van kinderen met een beperking in activiteiten als sport en spel.

Conclusie

De maatschappelijke context speelt een cruciale rol in de mogelijkheden voor buitenspelen voor kinderen met een beperking en hun gezinnen. Allereerst zijn de dominante denkbeelden in de maatschappij, significant van invloed zijn op de speelervaringen van deze kinderen. Zo blijkt het gebrek aan kennis en begrip voor kinderen met een beperking een belemmering voor volledige acceptatie en integratie (Woolley et al., 2005). De scheiding tussen regulier en speciaal onderwijs, evenals andere voorzieningen draagt bij aan deze segregatie, wat ook invloed heeft op buitenspelen (Wenger, 2020; Dunn & Moore, 2005). Als gevolg zullen de kinderen met een beperking minder contact hebben met leeftijdsgenoten en missen ze de cruciale ondersteuning die voor hen buitenspelen mogelijk maakt (Wenger, 2023).

6. Conclusie

In dit onderzoek is onderzocht wat de buiten speelervaringen zijn van kinderen met een beperking in hun buurt in Oosterhout. De volgende probleemstelling stond centraal: “*Hoe ervaren kinderen met een beperking en hun ouders uit Oosterhout de inclusiviteit van de buitenspeelmogelijkheden bij hen in de buurt?*”. Voor de beantwoording van deze vraag werden verschillende concepten relevant geacht.

Kinderen met een beperking geven de voorkeur aan formele speelplekken zoals speeltuinen, waarbij met name veiligheid, ondersteuning en overzicht tijdens het spelen cruciale overwegingen zijn (Milteer et al., 2012; Lynch et al., 2018). Nabijheid tot hun woning speelt ook een belangrijke rol, aangezien verder gelegen speeltuinen minder toegankelijk zijn voor deze kinderen (Wenger et al., 2023). Opvallend is dat bovenstaande overwegingen belangrijker zijn dan de toegankelijkheid van een speelplek in hun keuze. Sommige deelnemers ervaren vooral problemen met sociale toegankelijkheid, die zij op allerlei speelplekken kunnen tegenkomen. Anderen ervaren wel fysieke ontoegankelijkheid, maar geven de voorkeur aan spelen in een speeltuin dicht bij huis waar ze bekende kinderen kunnen ontmoeten, ondanks lagere toegankelijkheid. Hierdoor blijkt toegankelijkheid niet de belangrijkste overweging te zijn.

De fysieke omgeving van de formele speelplekken had aanzienlijke invloed op de deelnemers met een fysieke beperking. Voor hen begon de fysieke ontoegankelijkheid al voor ze de speeltuin bereikten, vanwege obstakels zoals schuine stoepen of ontbrekende hellingen bij de stoepen op de route (Stephens et al., 2017). Binnen de speeltuinen identificeerden de meesten fysieke hindernissen, zoals speeltoestellen die niet aansloten op hun behoeften of ontoegankelijk bleken. Bovendien ontbraken in veel speelplaatsen inclusieve speelelementen, zoals sensorische elementen (Bloemen et al., 2015). Daarnaast ervoeren alle deelnemers problemen met zandondergronden, vanwege ontoegankelijkheid of hygiënische kwesties zoals afval en uitwerpselen (Moore & Lynch, 2018). Sommige deelnemers merkten ook een gebrek aan onderhoud op, samen met verouderde speeltoestellen en ontoereikende faciliteiten zoals toiletten en rustplekken, wat de bruikbaarheid van de speelplekken verminderde (Horton, 2017). Desondanks vond een deel van de deelnemers dat de fysieke omgeving juist positief bijdroeg aan hun speelervaring. Zij waardeerden de voordelen van natuurlijke omgevingen, tussenruimten waar ze zich terug konden trekken en de aanwezigheid van uitdagende elementen (Wenger et al., 2023).

Sommige deelnemers ervoeren dat de sociale omgeving van speeltuinen positief bijdroeg aan hun speelervaring, ondanks dat zij fysieke obstakels tegenkwamen. Ze voelden zich verbonden met hun omgeving en kregen ondersteuning van vrienden tijdens het buitenspelen, wat hen een *sense of belonging* gaf (Yantzi et al., 2010). Ongeveer de helft van de deelnemers had positief contact met andere kinderen en benoemde dit als de belangrijkste reden waarom ze graag buiten speelden (Morgenthaler et al., 2023). De andere helft van de kinderen ervoerde meer sociale obstakels. Ze werden buitengesloten en gepest door andere kinderen en ouders vanwege hun ‘anders’ zijn, wat een vorm van *othering* in gang zette (Ryan, 2005). Het gebrek aan sociale acceptatie en de negatieve attitudes zorgden ervoor dat sommige kinderen met beperkingen zich terugtrokken uit speelruimtes om negatieve ervaringen te vermijden, of alleen nog speelden onder begeleiding van een ouder (Visser et al., 2023). Voor een klein deel van de deelnemers vormde hun eigen beperking een obstakel voor inclusieve speelervaringen. Zij hebben onder andere moeite met hun eigen emoties en die van anderen, wat zich kan uiten in afwijkend gedrag, zoals agressie. Voor andere kinderen maakt dit het contact met hen moeilijk (Besio & Carnesecchi, 2014).

Ook de betrokkenheid van ouders speelde een cruciale rol in de speelervaringen van kinderen. Sommige ouders voelden angstgevoelens, wat de speelmogelijkheden van hun kinderen beperkte (Couper, 2011). Daarnaast hadden sommigen beperkte tijd om mee te gaan, waardoor de mogelijkheden voor kinderen die extra ondersteuning nodig hadden werden beperkt (Woolley et al., 2005). Aan de andere kant

stimuleerden sommige ouders actief de buitenspeelervaringen van hun kinderen door speelgoed aan te schaffen en hen te begeleiden tijdens het buitenspelen (Jeanes & Magee, 2012).

De structuren in de maatschappij bleken verder van invloed op de speelervaringen van de deelnemers. Vooral de segregatie in het onderwijs en andere dagelijkse activiteiten was de belangrijkste reden voor negatieve speelervaringen (Currie & Kahn, 2012). Het gebrek aan sociale acceptatie ontstond dan ook vaak doordat kinderen zonder beperkingen en hun ouders niet bekend waren met kinderen met beperkingen (Campbell, 2008). Kinderen die op reguliere scholen zaten of deelnamen aan gemixte buitenschoolse activiteiten ervoeren over het algemeen meer inclusie.

Er kan geconcludeerd worden dat hoewel de gemeente Oosterhout zich inzet om haar speelvoorzieningen te verbeteren, kinderen met een beperking nog onvoldoende inclusiviteit ervaren op buitenspeelplekken (Stobbe, 2016). De bevindingen tonen aan dat fysieke kenmerken van de speelplekken en de *sense of belonging* die de kinderen ervaren met name cruciaal zijn. Samenspelen of in de buurt van andere kinderen spelen kan het gevoel van inclusie bevorderen (Moore et al., 2019). Ook ouders spelen hierbij een cruciale rol, omdat hun betrokkenheid positieve speelervaringen kan bevorderen of beperken. De maatschappelijke omgeving draagt met name bij aan sociale obstakels, doordat kinderen zonder beperking niet leren omgaan met kinderen met beperkingen. Hoewel de meerderheid van de kinderen buitenspelen wel als leuk bestempelen zijn er op het gebied van inclusiviteit nog kansen te behalen. Dit sluit aan bij de koers die de gemeente Oosterhout reeds is ingeslagen met de initiatieven om speelervaringen inclusiever te maken (Gemeente Oosterhout, 2023b). Het huidige onderzoek kan deze initiatieven verder ondersteunen door meer inzicht te bieden in de specifieke obstakels waar kinderen met een beperking tegenaan lopen.

Het onderzoek draagt bij aan het maatschappelijk debat over het bevorderen van inclusieve speelervaringen voor kinderen met een beperking. Het onderzoek heeft meer inzicht verschaft de diverse factoren die de speelervaringen van kinderen beïnvloeden, onder meer bredere maatschappelijke structuren (Yantzi et al., 2010). Dit benadrukt de noodzaak om na te denken over methoden om meer inclusieve speelervaringen te bevorderen, los van het aanpassen van de fysieke speelplekken in steden. Op deze manier kan een basis worden gelegd waar kinderen met en zonder beperking elkaar kunnen ontmoeten en gezamenlijk buiten kunnen spelen.

Wetenschappelijk gezien biedt dit onderzoek een waardevolle aanvulling op bestaande literatuur. Het richt zich specifiek op kinderen met uiteenlopende beperkingen, die zijn ondervraagd via *go-along* interviews. Eerder onderzoek was vaak statisch of zonder actieve participatie van deze kinderen (Van Engelen et al., 2021; Sorin, 2009). Door participatieve, kwalitatieve methoden te gebruiken, biedt dit onderzoek diepgaandere inzichten in de speelervaringen van kinderen met een beperking. Verder is in voorgaand onderzoek veelal gefocust op kinderen op regulier onderwijs of speciaal onderwijs, maar niet beide zoals in dit onderzoek (Finnvold, 2018; Holt, 2004). Daarnaast draagt het bij aan de kennis over de invloed van de ruimtelijke context om de speelplekken heen op de speelervaringen van kinderen (Prellwitz & Skär, 2007). Dit onderzoek benadrukt de rol van een ondersteunende buurtomgeving in het inclusiever maken van speelervaringen voor kinderen met een beperking.

6.1 Discussie

De uitkomsten van het onderzoek komen voor verschillende concepten in meer of mindere mate overeen met de beschreven literatuur. Hiervoor zijn verschillende redenen gevonden.

Zowel de theoretische beschouwing als de verzamelde data tonen aan dat de fysieke en sociale context van invloed zijn op de speelervaringen van kinderen met een beperking (Barron et al., 2017; Moore & Cosco, 2007). Wenger et al. (2023) suggereren dat een goed beoordeelde fysieke omgeving kan bijdragen aan meer inclusie voor alle kinderen door middel van het door hen opgestelde model dat speelwaarde verbindt met inclusie. Speelwaarde, de betekenis die kinderen aan hun speelervaringen ontleen, wordt beïnvloed door de variëteit en veranderingen in de fysieke omgeving van een speelplek.

Een gevarieerde fysieke omgeving verhoogt de speelwaarde en kan inclusie bevorderen doordat kinderen de omgeving kunnen beïnvloeden, uitdagingen aangaan en samen met anderen spelen. Aan de andere kant vermindert een gebrek aan variëteit de speelwaarde en daarmee het gevoel van inclusie (Lynch et al., 2019; Fernelius & Christensen, 2017). Hieruit kan worden afgeleid dat kinderen die hun fysieke speelplek positiever beoordelen en minder fysieke obstakels ervaren, meer sociale inclusie kunnen ervaren.

Dit onderzoek vond echter geen directe relatie tussen de fysieke omgeving en de ervaren inclusie. Sommige kinderen die hun speelplek niet positief beoordeelden, ervoeren toch inclusie, terwijl andere kinderen die de fysieke omgeving positief beoordeelden, niet altijd inclusie voelden. Dit kan worden verklaard doordat het merendeel van de deelnemers geen fysieke beperking heeft en juist sociale obstakels ervaart, ongeacht de eigenschappen van de fysieke omgeving. Aanvullend bleek dat kinderen die de fysieke omgeving minder positief beoordeelden, wel inclusie ervaren in hun dagelijks leven, bijvoorbeeld door hun deelname aan regulier basisonderwijs.

Het viel verder op dat voor niet elke deelnemer sociale obstakels zwaarder wogen dan fysieke obstakels. Hoewel sommige auteurs sociale belemmeringen beschrijven als de belangrijkste hindernis voor de participatie van kinderen met een beperking, werd dit in dit onderzoek slechts gedeeltelijk bevestigd (Prellwitz & Skär, 2007; Barron et al., 2017). Kinderen met autisme bijvoorbeeld ervoeren buitenspelen als negatiever door moeite met sociaal contact en negatieve houdingen van anderen. Voor kinderen met een fysieke beperking wogen de fysieke obstakels echter zwaarder dan obstakels in sociaal contact. Dit onderzoek biedt dus een nuance: de impact van de ervaren obstakels op de speelervaring hangt mogelijk af van de aard van de beperking en de houding van het kind. Wel komt overeen met de literatuur dat ervaren inclusie tijdens het buitenspelen de belangrijkste waarde is voor kinderen met een beperking. Kinderen die een sterke *sense of belonging* ervaren, zelfs als ze niet op dezelfde manier kunnen meespelen als kinderen zonder beperking, hadden de meest positieve speelervaringen (Dalpra, 2022).

Op basis van de ervaren inclusie van de kinderen op dagelijkse basis, kan worden opgemerkt dat de deelname aan regulier basisonderwijs en gemengde sportvoorzieningen bij kan dragen aan meer inclusie tijdens buitenspelen. Kinderen die deelnemen aan regulier basisonderwijs en gemengde sportactiviteiten bleken over het algemeen meer inclusie te ervaren dan kinderen die dat niet doen. Uit de literatuur bleek dat de scheiding tussen speciaal en regulier onderwijs, evenals de scheiding van andere diensten, een rol speelt in de segregatie van kinderen met en zonder beperking (Wenger, 2020; Currie & Kahn, 2012). Het lijkt erop dat de bevindingen daarmee deels aansluiten aan bij de contacthypothese, die suggereert dat een gebrek aan interactie tussen groepen leidt tot verminderde sociale acceptatie (Visser et al., 2023; MacMillan et al., 2014). Verder onderzoek is echter nodig om te bepalen in hoeverre het gebrek aan contact buiten buitenspelen om daadwerkelijk invloed heeft op inclusie tijdens het buitenspelen.

Een opvallende conclusie van dit onderzoek is dat niet alle geïdentificeerde obstakels kunnen worden toegeschreven aan kinderen met beperkingen. Problemen zoals onderhouds- en veiligheidskwesties op speelplekken kunnen ook door kinderen zonder beperkingen worden ervaren (Perry et al., 2018; Parent et al., 2021). Vervolgonderzoek zou kunnen onderzoeken welke algemene obstakels er worden ervaren op speelplekken door kinderen van beide groepen (Moore et al., 2020). Niettemin kan op basis van dit onderzoek worden gesteld dat het aanpakken van de geconstateerde obstakels ook een positieve verbetering zal betekenen voor kinderen zonder beperking. Dit biedt aanknopingspunten voor beleidsmaatregelen die inclusieve speelervaringen voor alle kinderen willen bevorderen.

Beperkingen van het onderzoek

Het huidige onderzoek heeft enkele tekortkomingen. Ten eerste bleek uit de methodologie dat er een beperkte variatie was onder de deelnemers. Ondanks de benadering van verschillende instanties bleek het uitdagend om voldoende respondenten te werven. De deelnemers aan dit onderzoek vertegenwoordigen mogelijk groepen die minder obstakels ervaren dan kinderen met andere of

ernstigere beperkingen (Besio & Carnesecchi, 2014). Hierdoor zijn de bevindingen mogelijk niet herkenbaar voor kinderen met andere soorten beperkingen. Een andere wervingsmethode had kunnen helpen om meer diversiteit onder de respondenten te bereiken, wat een veelzijdiger beeld had kunnen geven. Bijvoorbeeld door meer instanties te benaderen die zich richten op de nu niet vertegenwoordigde groepen beperkingen, of door het onderzoek uit te breiden naar meer gemeenten. Dit zou hebben geleid tot een grotere en meer diverse groep potentiële respondenten. Desondanks biedt het onderzoek waardevolle inzichten door de diverse speelervaringen die door de deelnemers zijn gedeeld.

Verder kan er gesteld worden dat er een beperkt aantal interviews zijn gehouden. Hoewel saturatie werd bereikt na zeven interviews met twaalf kinderen, blijft dit een gelimiteerd aantal. Hoewel het doel van dit onderzoek niet is om dergelijke generaliseerbare data op te leveren, kan het wel interessant zijn om een grootschaliger onderzoek met meer tijd en middelen uit te voeren. Dit zal namelijk wel resultaten opleveren die een groter deel van de kinderen met een beperking vertegenwoordigen.

Tot slot was het onderzoek beperkt tot de gemeente Oosterhout, een van de proeftuinen van het *Samen Spelen??* project. Deze focus impliceert mogelijk dat Oosterhout meer aandacht besteedt aan inclusieve speelervaringen dan andere gemeenten. Resultaten kunnen daarom verschillen in andere gemeenten. Voor bredere maatschappelijke relevantie is meer onderzoek nodig in verschillende gemeenten die mogelijk op andere manieren werken aan inclusieve speelervaringen.

6.2 Aanbevelingen

Op basis van de uitkomsten van het onderzoek kunnen er twee typen aanbevelingen worden gedaan. Voor vervolgonderzoek en gemeentelijke aanbevelingen die toegepast kunnen worden in bredere maatschappelijke discussies.

Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Vervolgonderzoek zou zich kunnen richten op een andere groep kinderen. In dit onderzoek deden voornamelijk kinderen met een ontwikkelingsbeperking en enkele met een fysieke beperking mee. Het is belangrijk op te merken dat eerdere studies zich vaak op kinderen met fysieke beperkingen hebben gericht, waardoor veel aanpassingen van speelplekken juist op deze groep zijn gericht (Bloemen et al., 2015; Van Engelen et al., 2021). Hoewel de resultaten inzicht bieden in de sociale context die tot nu toe onderbelicht is gebleven, zou een andere groep deelnemers aanvullende resultaten kunnen opleveren. Toekomstig onderzoek zou zich kunnen richten op kinderen met een psychische, zintuiglijke of verstandelijke beperking. Of op kinderen met een ernstige (meervoudige) beperkingen. Deze groepen waren namelijk niet vertegenwoordigd in dit onderzoek. Dit zou meer inzicht bieden in de speelervaringen en behoeften bij het buitenspelen van een brede groep kinderen met een beperking.

Hoewel kinderen met een beperking momenteel nog vaak onvoldoende worden ondersteund en gescheiden worden van kinderen zonder beperking, is er een verschuiving in de maatschappij merkbaar. Er groeit een toenemend besef dat kinderen met een beperking volwaardig deel moeten uitmaken van buiten speelactiviteiten, wat ook tot uiting komt in versterkte inspanningen van overheden op dit gebied. Desalniettemin blijkt uit de obstakels waarmee kinderen met een beperking worden geconfronteerd dat de huidige situatie nog tekortschiet. Toekomstig onderzoek kan nagaan in hoeverre maatschappelijke denkwijzen daadwerkelijk zijn veranderd over een paar jaar. Dit kan belangrijke inzichten bieden in de nog benodigde maatregelen om de speelervaringen van kinderen met een beperking verder te verbeteren.

Dit onderzoek biedt verder mogelijkheden voor vervolgonderzoek naar de inclusiviteit van buitenspeelmogelijkheden in Oosterhout. In dit onderzoek werden slechts 10 van de 126 formele speelplekken in Oosterhout bezocht, wat een beperkte steekproef vertegenwoordigt. Vervolgonderzoek zou een groter aantal formele speelplekken in Oosterhout kunnen bestrijken of zich kunnen richten op andere speelplekken. Bovendien werd slechts één informele speelplek onderzocht, terwijl er meer in de gemeente te vinden zijn. Verder onderzoek zou kunnen verkennen hoe kinderen met een beperking deze

plekken ervaren, inclusief hun behoeften en eventuele obstakels. Dit kan bijdragen aan verbeteringen in het informele speelaanbod in de gemeente.

Daarnaast is op 1 maart 2024 de eerste inclusieve speeltuin in de gemeente geopend, waarvan veel deelnemers aan dit onderzoek nog niet op de hoogte waren. Toekomstig onderzoek zou kunnen onderzoeken hoe kinderen met een beperking deze inclusieve speeltuin ervaren. Dit onderzoek kon dit namelijk nog niet aantonen wegens de recente opening. Indien de speeltuin inderdaad inclusief blijkt te zijn, kunnen de gebruikservaringen met deze speelplek worden meegenomen in het toekomstige gemeentelijk beleid.

Het huidige speelbeleid van de gemeente geldt tot 2026 (Stobbe, 2016). Het zou interessant zijn richting 2026 een vergelijkbaar onderzoek uit te voeren, gericht op speelplekken die volgens het beleid zijn verbeterd, om te evalueren of het huidige beleid effectief is geïmplementeerd en voldoende bijdraagt aan een inclusieve speelervaring voor kinderen met een beperking. De resultaten van dit onderzoek kunnen tevens worden gebruikt bij het opstellen van nieuw speelbeleid.

Gemeentelijke aanbevelingen

Hoewel het speelbeleid van de gemeente Oosterhout zich richt op de verbetering van speelplekken in de gemeente, blijkt dat kinderen met een beperking nog niet voldoende inclusieve speelervaringen hebben. Hier volgen enkele aanbevelingen voor de gemeente.

Het is essentieel dat de initiatieven van de gemeente voor inclusief spelen meer bekendheid krijgen, bijvoorbeeld via de gemeentelijke website, scholen, en sociale mediakanalen. Momenteel ervaren sommige inwoners onvoldoende informatie beschikbaar over waar inclusieve speelplekken te vinden zijn en welke activiteiten worden georganiseerd om kinderen met en zonder beperking samen te brengen. Ook kan de huidige plattegrond van speelplekken op de gemeentelijke website worden uitgebreid om aan te geven welke speeltuinen inclusief spelen faciliteren. Verder kunnen meer integrale projecten worden opgezet door samenwerking met andere gemeenten, scholen, en organisaties, zoals een algemene inclusiecampagne waarin spelen een onderdeel is.

Daarnaast kan de gemeente overwegen of het wenselijk is om de scheiding tussen speciaal en regulier basisonderwijs volledig te handhaven, evenals de scheiding tussen andere voorzieningen zoals buitenschoolse opvang en sportverenigingen. Hoewel verenigingen zoals de Warande al mogelijkheden bieden voor kinderen met een beperking, blijven kinderen met en zonder beperking vaak gescheiden. De gemeente zou kunnen investeren in sport- en scoutingactiviteiten waar deze kinderen daadwerkelijk samen sporten en spelen. Bovendien kan het speciaal en regulier basisonderwijs meer worden geïntegreerd, bijvoorbeeld door gezamenlijke gymlessen of een gedeeld schoolplein. Dit zou kunnen bijdragen aan meer contact en bekendheid tussen beide groepen.

Aanvullend moet er meer kennis worden vergaard over de behoeften van kinderen met een beperking tijdens het buitenspelen. Hiervoor is het cruciaal om kinderen met een beperking actief te betrekken bij de ontwikkelingen rondom inclusief spelen. De bestaande participatietrajecten die omwonende kinderen van potentiële ontwikkelingsplekken betrekken, kunnen verder worden uitgebreid door meer kinderen met een beperking te includeren. Het luisteren naar de perspectieven van zowel kinderen met als zonder beperkingen is essentieel voor het begrijpen van inclusie op speelplaatsen.

Verder deelden participerende ouders verschillende aanbevelingen voor het speeltuinontwerp en onderhoud, zoals een ondergrond van speeltegels in plaats van zand. Alle gemeentelijke aanbevelingen gedeeld door deelnemende ouders zijn weergegeven in bijlage VII.

Tot slot is er behoefte aan uitgebreidere wet- en regelgeving omtrent inclusief spelen. Hoewel er speelbeleid aanwezig is in de gemeente, is de nadruk op inclusieve speelervaringen momenteel nog beperkt. Het speelbeleid kan verder worden verruimd door andere beleidsdomeinen hierin te integreren.

Aangezien het huidige speelbeleid afloopt in 2026, biedt dit een kans voor de gemeente om in het nieuwe beleid een grotere nadruk te leggen op het bevorderen van inclusief spel.

De aanbevelingen in dit onderzoek zijn gebaseerd op de ervaringen van kinderen met een beperking en hun ouders in Oosterhout. Deze bevindingen zijn echter ook relevant voor andere gemeenten die streven naar inclusieve speelomgevingen. Deze gemeenten kunnen waardevolle lessen trekken uit dit onderzoek en de bovengenoemde aanbevelingen integreren in hun eigen beleid en ontwikkelingen.

7. Literatuurlijst

- Abbott, D. (2013). Who Says What, Where, Why and How? Doing Real-World Research with Disabled Children, Young People and Family Members. *Disabled Children's Childhood Studies*, 39–56. https://doi.org/10.1057/9781137008220_6
- Aminpour, F., Bishop, K. & Corkery, L. (2020). The hidden value of in-between spaces for children's self-directed play within outdoor school environments. *Landscape And Urban Planning*, 194, 103683. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2019.103683>
- Armstrong, F. & Gaul, D. (2023). Review of the international play policies and their contribution to supporting a child's right to play. *Children & Society*, 37(6), 2179–2195. <https://doi.org/10.1111/chso.12773>
- Armstrong, M., Morris, C., Abraham, C., Ukoumunne, O. C. & Tarrant, M. (2015). Children's contact with people with disabilities and their attitudes towards disability: a cross-sectional study. *Disability And Rehabilitation*, 38(9), 879–888. <https://doi.org/10.3109/09638288.2015.1074727>
- Barnes, C. (2003). What a Difference a Decade Makes: Reflections on doing 'emancipatory' disability research. *Disability & Society*, 18(1), 3–17. <https://doi.org/10.1080/713662197>
- Barron, C., Beckett, A., Coussens, M., Desoete, A., Jones, N. C., Lynch, H., ... Salkeld, D. F. (2017). *Barriers to Play and Recreation for Children and Young People with Disabilities*. <https://doi.org/10.1515/9783110526042>
- Baumeister, R. F. & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497–529. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.497>
- Berinstein, S. & Magalhaes, L. (2009). A study of the essence of play experience to children living in Zanzibar, Tanzania. *Occupational Therapy International*, 16(2), 89–106. <https://doi.org/10.1002/oti.270>
- Besio, S. & Carnesecchi, M. (2014). The Challenge of a Research Network on Play for Children with Disabilities. *Procedia: Social & Behavioral Sciences*, 146, 9–14. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.08.079>
- Besio, S. (2018). Supporting play for the sake of play in children with disabilities. *Play and Children with Disabilities*, 47, 7-18.
- Bessell, S. (2009). Research with Children: Thinking about Method and Methodology. *Involving Children in Research*, 17–23. Sydney: ARACY and the NSW Commission for Children.
- Bloemen, M. A., Verschuren, O., Mechelen, C. van, Borst, H. E., Leeuw, A. J. de, Hoef, M. van der & Groot, J. F. de. (2015). Personal and environmental factors to consider when aiming to improve participation in physical activity in children with Spina Bifida: a qualitative study. *BMC Neurology*, 15(1). <https://doi.org/10.1186/s12883-015-0265-9>
- Bloemen, M., van der Lugt, R., Bolster, E., Verhoeven, F. & Wittink, H. (2021). *Samen Spelen?? Ontwikkeling van twee toolkits voor kindertherapeuten om inclusief buiten spelen te faciliteren*. Utrecht: Hogeschool Utrecht
- Botha, M., Hanlon, J. & Williams, G. L. (2021). Does Language Matter? Identity-First Versus Person-First Language Use in Autism Research: A Response to Vivanti. *Journal Of Autism And Developmental Disorders*, 53(2), 870–878. <https://doi.org/10.1007/s10803-020-04858-w>
- Bredewold, F., Tonkens, E. & Trappenburg, M. (2016). Solidarity and Reciprocity Between People With and Without Disabilities. *Journal Of Community & Applied Social Psychology*, 26(6), 534–550. <https://doi.org/10.1002/casp.2279>

- Brown, J., Collits, P. & Scholfield, K. (2009). Involving Young People in Research: Lessons from the 10MM Project in South Western Victoria. In *Involving Children and Young People in Research* (pp. 38-51). Australian Research Alliance for Children & Youth.
- Brussoni, M., Gibbons, R., Gray, C., Ishikawa, T., Sandseter, E. B. H., Bienenstock, A., ... Tremblay, M. S. (2015). What is the Relationship between Risky Outdoor Play and Health in Children? A Systematic Review. *International Journal Of Environmental Research And Public Health/International Journal Of Environmental Research And Public Health*, 12(6), 6423–6454. <https://doi.org/10.3390/ijerph120606423>
- Bryman, A. (2016). *Social research methods* (vijfde druk). Oxford University Press.
- Buitenhuis, R. (2021, 3 juni). ‘100 procent welkom: waarom is dat zo moeilijk?’. Verkregen van <https://www.stad-en-groen.nl/article/36356/100-procent-welkom-waarom-is-dat-zo-moeilijk>
- Bulgarelli, D. & Bianquin, N. (2017). 3 conceptual review of play. *Play development in children with disabilities*, 58-70.
- Burke, J. (2013). Just for the fun of it: making playgrounds accessible to all children. *World Leisure Journal*, 55(1), 83–95. <https://doi.org/10.1080/04419057.2012.759144>
- Bury, S. M., Jellett, R., Spoor, J. R. & Hedley, D. (2020). “It Defines Who I Am” or “It’s Something I Have”: What Language Do [Autistic] Australian Adults [on the Autism Spectrum] Prefer? *Journal Of Autism And Developmental Disorders*, 53(2), 677–687. <https://doi.org/10.1007/s10803-020-04425-3>
- Bushin, N. (2007). Interviewing with Children in their Homes: Putting Ethical Principles into Practice and Developing Flexible Techniques. *Children’s Geographies*, 5(3), 235–251. <https://doi.org/10.1080/14733280701445796>
- Campbell, F. K. (2008). Refusing Able(ness): A Preliminary Conversation about Ableism. *M/C*, 11(3), 1–15. <https://doi.org/10.5204/mcj.46>
- Carpiano, R. M. (2009). Come take a walk with me: The “Go-Along” interview as a novel method for studying the implications of place for health and well-being. *Health And Place/Health & Place (Online)*, 15(1), 263–272. <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2008.05.003>
- Centraal Bureau van de Statistiek [CBS]. (2020). Meting IVRPH-indicatoren 2020 [Dataset]. Verkregen van <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2022/09/meting-ivrph-indicatoren-2020>
- Clark, A., McQuail, S. & Moss, P. (2003). *Exploring the Field of Listening to and Consulting with Young Children*, 445. London: Department for Education and Skills.
- Clifford, N., Cope, M., Gillespie, T. W. & French, S. (2016). *Key Methods in Geography* (derde druk). SAGE Publications Ltd.
- Cole-Hamilton, I., Harrop, A. & Street, C. (2002). The value of children’s play and play provision: A systematic review of the literature. *New Policy Institute*, 1-63.
- Couper, L. (2011). Putting Play Back into the Playground. *Kairaranga*, 12(1), 37–42. <https://doi.org/10.54322/kairaranga.v12i1.151>
- Currie, J. & Kahn, R. (2012). Children with Disabilities: Introducing the Issue. *The Future Of Children*, 22(1), 3–11. <https://doi.org/10.1353/foc.2012.0001>
- Dalpra, M. (2022). Rethinking Play Environments for Social Inclusion in Our Communities. In *Studies in health technology and informatics*. <https://doi.org/10.3233/shti220842>

- Darbyshire, P., MacDougall, C. & Schiller, W. (2005). Multiple methods in qualitative research with children: more insight or just more? *Qualitative Research*, 5(4), 417–436. <https://doi.org/10.1177/1468794105056921>
- De Vries, S. & Veenendaal, W. van (2012). Belang van buitenspelen. Literatuurstudie naar de gezondheidswaarde, de sociale en de economische waarde. *Lichamelijke Opvoeding*, 100(4), 37-39.
- Dockett, S. & Perry, B. (2010). Researching with Young Children: Seeking Assent. *Child Indicators Research*, 4(2), 231–247. <https://doi.org/10.1007/s12187-010-9084-0>
- Duijf, M. (2018). Beantwoording vragen Esther Vergeer Foundation. Verkregen van [https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=9080&m=1535614717&action=file.download#:~:text=Uitgaande%20van%20de%20schatting%20dat,\(0%2D17%20jaar\)](https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=9080&m=1535614717&action=file.download#:~:text=Uitgaande%20van%20de%20schatting%20dat,(0%2D17%20jaar))
- Dunn, K. & Moore, M. (2005). Developing Accessible Play Space in the UK: A Social Model Approach. *Children, Youth And Environments*, 15(1), 332–354. <https://doi.org/10.1353/cye.2005.0046>
- Dyck, I. (2005). Feminist geography, the ‘everyday’, and local-global relations: hidden spaces of place-making. *Canadian Geographer*, 49(3), 233–243. <https://doi.org/10.1111/j.0008-3658.2005.00092.x>
- Edwards, B. M., Cameron, D., King, G. & McPherson, A. C. (2019). Contextual strategies to support social inclusion for children with and without disabilities in recreation. *Disability And Rehabilitation*, 43(11), 1615–1625. <https://doi.org/10.1080/09638288.2019.1668972>
- Encarnação, P., Ray-Kaeser, S. & Bianquin, N. (2018). Guidelines for supporting children with disabilities’ play: Methodologies, Tools, and Contexts. *Sciendo Migration*. <https://doi.org/10.1515/9783110613445>
- Engelen, L. van, Ebbers, M., Boonzaaijer, M., Bolster, E. A. M., Put, E. A. H. van der & Bloemen, M. A. T. (2021). Barriers, facilitators and solutions for active inclusive play for children with a physical disability in the Netherlands: a qualitative study. *BMC Pediatrics*, 21(1). <https://doi.org/10.1186/s12887-021-02827-5>
- Fahy, S., Delicâte, N. & Lynch, H. (2020). Now, being, occupational: Outdoor play and children with autism. *Journal Of Occupational Science*, 28(1), 114–132. <https://doi.org/10.1080/14427591.2020.1816207>
- Farrell, A. (2005). *Ethical research with children*. New York: McGraw-Hill Education.
- Fernelius, N. C. L. & Christensen, N. K. M. (2017). Systematic Review of Evidence-Based Practices for Inclusive Playground Design. *Children, Youth And Environments*, 27(3), 78. <https://doi.org/10.7721/chilyoutenvi.27.3.0078>
- Finnvold, J. E. (2018). Will my child ever go to a university? The link between school segregation practices and Norwegian parents’ expectations for their physically disabled child. *Journal Of Research in Special Educational Needs*, 18(2), 103–113. <https://doi.org/10.1111/1471-3802.12397>
- Freund, P. (2001). Bodies, Disability and Spaces: The social model and disabling spatial organisations. *Disability & Society*, 16(5), 689–706. <https://doi.org/10.1080/09687590120070079>
- Garcia, C. M., Eisenberg, M. E., Frerich, E. A., Lechner, K. E. & Lust, K. (2012). Conducting Go-Along Interviews to Understand Context and Promote Health. *Qualitative Health Research*, 22(10), 1395–1403. <https://doi.org/10.1177/1049732312452936>
- Garvey, C. (1990). *Play* (tweede druk). Cambridge, MA: Harvard University Press
- Gemeente Oosterhout. (2016a). *Fotoboek Oosterhout*. Bijlage verschenen in ‘Buiten spelen in Oosterhout’ Beleidsnota - actualisatie 2016. Verkregen van www.speelplan.nl

- Gemeente Oosterhout. (2016b). *Participatierapport*. Bijlage verschenen in 'Buiten spelen in Oosterhout' Beleidsnota - actualisatie 2016. Verkregen van www.speelplan.nl
- Gemeente Oosterhout. (2021, 5 juli). Welke speeltoestellen wil jij aan de Potgieterstraat? [Persbericht]. Verkregen van https://www.oosterhout.nl/fileadmin/documenten/internet/bewonersbrieven/oosterheide/Potgieterstraat_bewonersbrief_speeltoestellen.pdf
- Gemeente Oosterhout. (2022). Speeltuinen Slotpark. Verkregen van <https://www.beleveninoosterhout.nl/locaties/2991094746/speeltuinen-slotpark>
- Gemeente Oosterhout. (2023a). Kengetallen Oosterhout-Stad - Gemeente Oosterhout. Verkregen van <https://www.oosterhout.nl/over-de-gemeente/feiten-en-cijfers/kengetallen/kengetallen-gemeente/kengetallen-oosterhout-stad>
- Gemeente Oosterhout. (2023b). Spelen - Gemeente Oosterhout. Verkregen van <https://www.oosterhout.nl/jeugd-en-onderwijs/jeugd/speelplekken/spelen>
- Goodley, D. & Runswick-Cole, K. (2010). Emancipating play: dis/abled children, development and deconstruction. *Disability & Society*, 25(4), 499–512. <https://doi.org/10.1080/09687591003755914>
- Graham, N., Nye, C., Mandy, A., Clarke, C. & Morriss-Roberts, C. (2017). The meaning of play for children and young people with physical disabilities: A systematic thematic synthesis. *Child, Care, Health And Development*, 44(2), 173–182. <https://doi.org/10.1111/cch.12509>
- Gray, C. & Winter, E. (2011). Hearing voices: participatory research with preschool children with and without disabilities. *European Early Childhood Education Research Journal*, 19(3), 309–320. <https://doi.org/10.1080/1350293x.2011.597963>
- Guirguis, R. (2018). Should We Let them Play? Three Key Benefits of Play to Improve Early Childhood Programs. *International Journal Of Education And Practice*, 6(1), 43–49. <https://doi.org/10.18488/journal.61.2018.61.43.49>
- Hacking, I. (2007). Kinds of People: Moving Targets. In *British Academy eBooks* (pp. 285–318). <https://doi.org/10.5871/bacad/9780197264249.003.0010>
- Hammarberg, K., Kirkman, M. & De Lacey, S. (2016). Qualitative research methods: when to use them and how to judge them. *Human Reproduction*, 31(3), 498–501. <https://doi.org/10.1093/humrep/dev334>
- Hay, I. (2016). *Qualitative Research Methods in Human Geography* (vierde druk). Oxford University Press.
- Heel, B. F. van, Born, R. J. G. van den & Aarts, M. N. C. (2022). Everyday childhood nature experiences in an era of urbanisation: an analysis of Dutch children's drawings of their favourite place to play outdoors. *Children's Geographies*, 21(3), 378–393. <https://doi.org/10.1080/14733285.2022.2071600>
- Heijden, A., Dool, R. van den, Lindert, C. van & Breedveld, K. (2013). *(On)beperkt sportief. Monitor sport- en beweegdeelname van mensen met een handicap 2013*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Hennink, M., Hutter, I. & Bailey, A. (2020). *Qualitative research methods*. Thousand Oaks: Sage.
- Hodge, N. & Runswick-Cole, K. (2013). 'They never pass me the ball': exposing ableism through the leisure experiences of disabled children, young people and their families. *Children's Geographies*, 11(3), 311–325. <https://doi.org/10.1080/14733285.2013.812275>
- Holt, L. (2004). Children with mind–body differences: performing disability in primary school classrooms. *Children's Geographies*, 2(2), 219–236. <https://doi.org/10.1080/14733280410001720520>

- Hoogsteen, L. & Woodgate, R. L. (2010). Can I Play? A Concept Analysis of Participation in Children with Disabilities. *Physical & Occupational Therapy in Pediatrics*, 30(4), 325–339. <https://doi.org/10.3109/01942638.2010.481661>
- Hyndman, B. & Chancellor, B. (2015). Engaging children in activities beyond the classroom walls: a social–ecological exploration of Australian primary school children’s enjoyment of school play activities. *Journal Of Playwork Practice*, 2(2), 117–141. <https://doi.org/10.1332/205316215x14454218579212>
- Iwarsson, S. & Ståhl, A. (2003). Accessibility, usability and universal design—positioning and definition of concepts describing person–environment relationships. *Disability And Rehabilitation*, 25(2), 57–66. <https://doi.org/10.1080/dre.25.2.57.66>
- James, M. E., Jianopoulos, E., Ross, T., Buliung, R. & Arbour-Nicitopoulos, K. P. (2022). Children’s Usage of Inclusive Playgrounds: A Naturalistic Observation Study of Play. *International Journal Of Environmental Research And Public Health*, 19(20), 13648. <https://doi.org/10.3390/ijerph192013648>
- Janssen, R., Van Puyenbroeck, J. & Smits, D. (2008). Onderzoek naar behoeften op het gebied van vrijetijdsbesteding van de Brusselse jeugd met een handicap. *Brussel: Onderzoekscentrum PRAGODI, HUB, in opdracht van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.*
- Jason, L. A., Pokorny, S. & Katz, R. (2001). Passive versus active consent: A case study in school settings. *Journal of Community Psychology*, 29(1), 53–68. [https://doi.org/10.1002/1520-6629\(200101\)29:1<53::aid-jcop4>3.0.co;2-6](https://doi.org/10.1002/1520-6629(200101)29:1<53::aid-jcop4>3.0.co;2-6)
- Jeanes, R. & Magee, J. (2012). ‘Can we play on the swings and roundabouts?’: creating inclusive play spaces for disabled young people and their families. *Leisure Studies*, 31(2), 193–210. <https://doi.org/10.1080/02614367.2011.589864>
- Jenkin, E., Wilson, E., Murfitt, K., Clarke, M., Campain, R. & Stockman, L. (2015). Inclusive practice for research with children with disability: A guide. *Melbourne: Deakin University.*
- Jokovic, A., Locker, D. & Guyatt, G. (2004). How well do parents know their children? implications for proxy reporting of child health-related quality of life. *Quality Of Life Research*, 13(7), 1297–1307. <https://doi.org/10.1023/b:qure.0000037480.65972.eb>
- Jonge, M. de & Lindert, C van. (2020). *Het sport- en beweggedrag van kinderen met een beperking: Een verkenning.* Utrecht: Mulier Instituut: Sportonderzoek voor beleid en samenleving. Verkregen van <https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=10184&m=1606490047&action=file.download>
- Kaal, M. (2022). *Onderzoek Buitenspelen 2022.* Jantje Beton
- Koller, D. & Juan, V. S. (2014). Play-based interview methods for exploring young children’s perspectives on inclusion. *International Journal Of Qualitative Studies in Education*, 28(5), 610–631. <https://doi.org/10.1080/09518398.2014.916434>
- Kusenbach, M. (2003). Street Phenomenology. *Ethnography*, 4(3), 455–485. <https://doi.org/10.1177/146613810343007>
- Lambert, A., Vlaar, J., Herrington, S. & Brussoni, M. (2019). What Is the Relationship between the Neighbourhood Built Environment and Time Spent in Outdoor Play? A Systematic Review. *International Journal Of Environmental Research And Public Health*, 16(20), 3840. <https://doi.org/10.3390/ijerph16203840>
- Loebach, J. & Gilliland, J. (2010). Child-Led Tours to Uncover Children’s Perceptions and Use of Neighborhood Environments. *Children, Youth And Environments*, 20(1), 52–90. <https://doi.org/10.1353/cye.2010.0034>

- Lynch, H., Moore, A., Edwards, C. & Horgan, L. (2019). Advancing play participation for all: The challenge of addressing play diversity and inclusion in community parks and playgrounds. *British Journal Of Occupational Therapy*, 83(2), 107–117. <https://doi.org/10.1177/0308022619881936>
- Lynch, N. H., Moore, N. A. & Prellwitz, N. M. (2018). From Policy to Play Provision: Universal Design and the Challenges of Inclusive Play. *Children, Youth And Environments*, 28(2), 12. <https://doi.org/10.7721/chilyoutenvi.28.2.0012>
- MacMillan, M., Tarrant, M., Abraham, C. & Morris, C. (2014). The association between children’s contact with people with disabilities and their attitudes towards disability: a systematic review. *Developmental Medicine And Child Neurology*, 56(6), 529–546. <https://doi.org/10.1111/dmcn.12326>
- Melik, R. van & Althuizen, N. (2020). Inclusive play policies: disabled children and their access to Dutch playgrounds. *Tijdschrift Voor Economische en Sociale Geografie*, 113(2), 117–130. <https://doi.org/10.1111/tesg.12457>
- Mertens, D. (2023, 25 januari). Mounir Samuel: ‘Woorden creëren werkelijkheden’. *Vrij Nederland*. Verkregen van <https://www.vn.nl/mounir-samuel-interview/>
- Miller, E. & Kuhaneck, H. (2008). Children’s Perceptions of Play Experiences and Play Preferences: A Qualitative Study. *The American Journal Of Occupational Therapy*, 62(4), 407–415. <https://doi.org/10.5014/ajot.62.4.407>
- Milteer, R. M., Ginsburg, K. R., Mulligan, D. A., Ameenuddin, N., Brown, A., Christakis, D. A., ... Swanson, W. S. (2012). The Importance of Play in Promoting Healthy Child Development and Maintaining Strong Parent-Child Bond: Focus on Children in Poverty. *Pediatrics*, 129(1), e204–e213. <https://doi.org/10.1542/peds.2011-2953>
- Ministerie van Algemene Zaken. (2023, 24 oktober). *VN-verdrag handicap*. Rechten van Mensen met een Beperking. Verkregen van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/rechten-van-mensen-met-een-handicap/positie-mensen-met-een-beperking-verbeteren-vn-verdrag-handicap>
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport [VWS]. (2021). Onbeperkt meedoen!: Eindrapportage 2021. Verkregen van <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-f291c305-566a-48b1-808f-1d2ae5def6ee/pdf>
- Mitchell, W., Franklin, A., Greco, V. & Bell, M. (2009). Working with Children with Learning Disabilities and/or who Communicate Non-verbally: Research Experiences and their Implications for Social Work Education, Increased Participation and Social Inclusion. *Social Work Education*, 28(3), 309–324. <https://doi.org/10.1080/02615470802659530>
- Moore, A. & Lynch, H. (2015). Accessibility and usability of playground environments for children under 12: A scoping review. *Scandinavian Journal Of Occupational Therapy*, 22(5), 331–344. <https://doi.org/10.3109/11038128.2015.1049549>
- Moore, A. & Lynch, H. (2018). Understanding a child’s conceptualisation of well-being through an exploration of happiness: The centrality of play, people and place. *Journal Of Occupational Science*, 25(1), 124–141. <https://doi.org/10.1080/14427591.2017.1377105>
- Moore, A., Lynch, H. & Boyle, B. (2020). Can universal design support outdoor play, social participation, and inclusion in public playgrounds? A scoping review. *Disability And Rehabilitation*, 44(13), 3304–3325. <https://doi.org/10.1080/09638288.2020.1858353>
- Moore, D., Morrissey, A. & Robertson, N. (2019). ‘I feel like I’m getting sad there’: early childhood outdoor playspaces as places for children’s wellbeing. *Early Child Development And Care*, 191(6), 933–951. <https://doi.org/10.1080/03004430.2019.1651306>

- Moore, R. C. & Cosco, N. G. (2007). What makes a park inclusive and universally designed?: a multi-method approach. In *Open space: People space* (pp. 105-130). Taylor & Francis.
- Morgenthaler, T., Schulze, C., Pentland, D. & Lynch, H. (2023). Environmental Qualities That Enhance Outdoor Play in Community Playgrounds from the Perspective of Children with and without Disabilities: A Scoping Review. *International Journal Of Environmental Research And Public Health*, 20(3), 1763. <https://doi.org/10.3390/ijerph20031763>
- Moyles, J. (2001). *Just Playing? The Role and Status of Play in Early Childhood Education*. Berkshire: Open University Press.
- Nijhof, S. L., Vinkers, C. H., Geelen, S. M. van, Duijff, S. N., Achterberg, E. M., Net, J. van der, ... Lesscher, H. M. (2018). Healthy play, better coping: The importance of play for the development of children in health and disease. *Neuroscience And Biobehavioral Reviews*, 95, 421–429. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2018.09.024>
- NOS. (2020, 9 november). ‘Kinderen met handicap leven nog altijd in sociaal isolement’. Verkregen van <https://nos.nl/artikel/2355846-kinderen-met-handicap-leven-nog-altijd-in-sociaal-isolement>
- O’Kane, C. (2008). The Development of Participatory Techniques: Facilitating Children’s Views about Decisions Which Affect Them. In P. Christensen & A. James (Red.), *Research with Children: Perspectives and Practices* (pp. 141–171). London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203964576-13>
- Oliver, M. (2018). Understanding disability: From theory to practice. *Journal Of Sociology And Social Welfare*, 23(3). <https://doi.org/10.15453/0191-5096.2372>
- Parent, N., Guhn, M., Brussoni, M., Almas, A. & Oberle, E. (2020). Social determinants of playing outdoors in the neighbourhood: family characteristics, trust in neighbours and daily outdoor play in early childhood. *Canadian Journal Of Public Health*, 112(1), 120–127. <https://doi.org/10.17269/s41997-020-00355-w>
- Parker, R. & Al-Maiyah, S. (2021). Developing an integrated approach to the evaluation of outdoor play settings: rethinking the position of play value. *Children’s Geographies*, 20(1), 1–23. <https://doi.org/10.1080/14733285.2021.1912294>
- Parsons, J. A., Baum, S., Johnson, T. P. & Hendershot, G. (2004). Inclusion of disabled populations in interview surveys: Review and recommendations. In S. N. Barnartt & B. M. Altman (Red.), *Exploring Theories and Expanding Methodologies: where we are and where we need to go*. (pp. 167–184). UK: Elsevier Science. [http://dx.doi.org/10.1016/S1479-3547\(01\)80025-7](http://dx.doi.org/10.1016/S1479-3547(01)80025-7)
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative Research & Evaluation Methods: Integrating Theory and Practice*. SAGE Publications.
- Pawlowski, C. S., Andersen, H. B., Troelsen, J. & Schipperijn, J. (2016). Children’s Physical Activity Behavior during School Recess: A Pilot Study Using GPS, Accelerometer, Participant Observation, and Go-Along Interview. *PloS One*, 11(2), e0148786. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0148786>
- Pellegrini, A. D. (2011). *The Oxford handbook of the development of play*. Oxford University Press.
- Perry, M. A., Devan, H., Fitzgerald, H., Han, K., Liu, L. & Rouse, J. (2018). Accessibility and usability of parks and playgrounds. *Disability And Health Journal*, 11(2), 221–229. <https://doi.org/10.1016/j.dhjo.2017.08.011>
- Preiser, W. (2011). Toward universal design performance assessments. In W. Preiser & K. Smith, *Universal Design Handbook* (pp.1-38). London: McGraw-Hill.

- Prellwitz, M. & Skär, L. (2007). Usability of playgrounds for children with different abilities. *Occupational Therapy International*, 14(3), 144–155. <https://doi.org/10.1002/oti.230>
- Probyn, E. (2015). Outside belongings. In *Routledge eBooks*. <https://doi.org/10.4324/9781315865805>
- Put, van der, I. (2018). Aan de slag met samen spelen: Het VN-Verdrag Handicap in jouw gemeente. Verkregen van https://vng.nl/sites/default/files/2019-11/vng_pn10649_idm_samen_spelel_digitaal_02.pdf
- Redactie Oosterhout. (2021, 25 november). Gemeente gaat verschillende speeltuinen opknappen - Oosterhout. Verkregen van <https://oosterhout.nieuws.nl/gemeente/20211125/gemeente-gaat-verschillende-speeltuinen-opknappen/>
- Ripat, J. & Becker, P. (2012). Playground usability: What do playground users say? *Occupational Therapy International*, 19(3), 144–153. <https://doi.org/10.1002/oti.1331>
- Ryan, S. (2005). ‘People don’t do odd, do they?’ mothers making sense of the reactions of others towards their learning disabled children in public places. *Children’s Geographies*, 3(3), 291–305. <https://doi.org/10.1080/14733280500352920>
- SamenSpeelNetwerk. (2021). De basis. Inrichting en ontwerp van een samenspeelplek. Verkregen van <https://samenspeelnetwerk.nl/richtlijnen/de-basis-inrichting-en-ontwerp-van-een-samenspeelplek-samen-spelel#:~:text=Samenspeelplekken-.Een%20speelplek%20waar%20kinderen%20met%20en%20zonder%20handicap%20elkaar%20kunne n.van%20ontmoeting%20en%20samen%20spelel>
- Sandseter, E. B. H. (2009). Characteristics of risky play. *Journal Of Adventure Education And Outdoor Learning*, 9(1), 3–21. <https://doi.org/10.1080/14729670802702762>
- Saraçer, G. & Şenol, F. (2020). Child-Centered Methods, Processes, and Developments in Childhood Studies. *Uluslararası Peyzaj Mimarlığı Araştırmaları Dergisi (IJLAR)* 4(1), 64-75.
- Scheepers, P., Tobi, H. & Boeije, H.R. (2016). *Onderzoeksmethoden*. Den Haag: Boom Lemma
- Shikako-Thomas, K., Majnemer, A., Law, M. & Lach, L. (2008). Determinants of Participation in Leisure Activities in Children and Youth with Cerebral Palsy: Systematic Review. *Physical & Occupational Therapy in Pediatrics*, 28(2), 155–169. <https://doi.org/10.1080/01942630802031834>
- Shree, A. & Shukla, P. C. (2016). Intellectual Disability: Definition, classification, causes and characteristics. *Learning Community : An International Journal Of Educational And Social Development*, 7(1), 9. <https://doi.org/10.5958/2231-458x.2016.00002.6>
- Smart, E., Edwards, B., Kingsnorth, S., Sheffe, S., Curran, C. J., Pinto, M., ... King, G. (2016). Creating an inclusive leisure space: strategies used to engage children with and without disabilities in the arts-mediated program Spiral Garden. *Disability And Rehabilitation*, 40(2), 199–207. <https://doi.org/10.1080/09638288.2016.1250122>
- Sorin, R. (2009). Learning from learners-early childhood voices in research. *Australian Research Alliance for Children and Youth (ARACY)*, 131-141.
- Speeltuinbende. (2024, 8 april). De speeltuinbende: Dit doen wij! Verkregen van https://speeltuinbende.nl/?gad_source=1&gclid=Cj0KCQjwpNuyBhCuARIsANJqL9ODuZQjEzpwESzfbNEMnDmTfid-QyIJt4Z59ChJueTLulpxgBp5L5caAo9eEALw_wcB
- Spriggs, M (2010). Understanding consent in research involving children: the ethical issues. A handbook for human research ethics committees and researchers. Melbourne: The Royal Children’s Hospital

- Stafford, L. (2017). 'What about my voice': emancipating the voices of children with disabilities through participant-centred methods. *Children's Geographies*, 15(5), 600–613. <https://doi.org/10.1080/14733285.2017.1295134>
- Stafford, L., Adkins, B. & Franz, J. (2019). Bounded at the driveway's edge: body-space tensions encountered by children with mobility impairments in moving about the neighbourhood street. *Children's Geographies*, 18(3), 298–311. <https://doi.org/10.1080/14733285.2019.1635992>
- Stanton-Chapman, T. L. & Schmidt, E. L. (2017). Creating an Inclusive Playground for Children of All Abilities: West Fork Playground in Cincinnati, Ohio. *Children, Youth And Environments*, 27(3), 124–137. <https://doi.org/10.1353/cye.2017.0018>
- Stephens, L., Spalding, K., Aslam, H., Scott, H., Ruddick, S., Young, N. L. & McKeever, P. (2017). Inaccessible childhoods: evaluating accessibility in homes, schools and neighbourhoods with disabled children. *Children's Geographies*, 15(5), 583–599. <https://doi.org/10.1080/14733285.2017.1295133>
- Sterman, J., Naughton, G., Froude, E., Villeneuve, M., Beetham, K., Wyver, S. & Bundy, A. (2016). Outdoor Play Decisions by Caregivers of Children with Disabilities: a Systematic Review of Qualitative Studies. *Journal Of Developmental And Physical Disabilities*, 28(6), 931–957. <https://doi.org/10.1007/s10882-016-9517-x>
- Stichting het Gehandicapte Kind. (2019). *Ons doel: geen kind zonder vriendjes*. Jaarverslag 2019. Verkregen van https://gehandicaptkind.nl/sites/default/files/assets/files/pdf/jaarverslag_het_gehandicapte_kind_2019.pdf
- Stichting het Gehandicapte Kind. (2022a). *Onderzoek 2022: Hoe ervaren kinderen (met en zonder handicap) hun dagelijkse leven én hoe zien zij hun toekomst?* Verkregen van https://gehandicaptkind.nl/sites/default/files/assets/files/pdf/Onderzoeksrapport_2022_Stichting%20het%20Gehandicapte%20Kind.pdf
- Stichting het Gehandicapte Kind. (2022b). *Vrienden voor het leven*. Jaarverslag 2022. Verkregen van <https://gehandicaptkind.nl/sites/default/files/assets/files/pdf/PDF%20toegankelijk/Stichting%20het%20Gehandicapte%20Kind%20-%20jaarverslag%202022.pdf>
- Stobbe, A. (2016). *Buitenspelen in Oosterhout: Beleidsnota - Actualisatie 2016*. Verkregen van https://www.oosterhout.nl/fileadmin/documenten/internet/beheer%20openbare%20ruimte/Beleidsnota_Buiten_spelen_in_Oosterhout_actualisatie_2016_definitief.pdf
- Sturgess, J. (2003). A model describing play as a child-chosen activity — is this still valid in contemporary Australia? *Australian Occupational Therapy Journal*, 50(2), 104–108. <https://doi.org/10.1046/j.1440-1630.2003.00362.x>
- Tiefenbacher, R. (2023). Designing and making a separate leisure space: exploring the geographies of children with disabilities. *Children's Geographies*, 21(6), 1216–1229. <https://doi.org/10.1080/14733285.2023.2245778>
- Tierolf, B. & Oudenampsen, D. (2013). *Kinderen met een handicap in Tel. Kerngegevens per provincie*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut
- Tranter, P. (2015). Children's Play in their Local Neighborhoods: Rediscovering the Value of Residential Streets. In *Springer eBooks* (pp. 1–26). https://doi.org/10.1007/978-981-4585-96-5_37-1
- Valentine, G. & Sadgrove, J. (2014). Biographical Narratives of Encounter: The Significance of Mobility and Emplacement in Shaping Attitudes towards Difference. *Urban Studies*, 51(9), 1979–1994. <https://doi.org/10.1177/0042098013504142>

- Valentine, G. (1999). Being Seen and Heard? The Ethical Complexities of Working with Children and Young People at Home and at School. *Ethics, Place And Environment*, 2(2), 141–155. <https://doi.org/10.1080/1366879x.1999.11644243>
- Verenigde Naties (1989). *Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)*. Genève: UNICEF.
- Verenigde Naties. (2016). *Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap*. Verkregen van https://wetten.overheid.nl/BWBV0004045/2016-07-14#Verdrag_2
- Vereniging van Universiteiten (VSNU). (2018). *Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit*. <https://www.universiteitenvannederland.nl/files/documenten/Nederlandse%20gedragscode%20wetenschappelijke%20integriteit%202018.pdf>
- Visser, K., Beekhuizen, R., Bloemen, M., Gorter, J., Ramshorst, K. van, Verhoeven, F., ... Bolster, E. (2023). Stimulating inclusive outdoor play: breaking the vicious circle between physical segregation and lack of social acceptance. *Hogeschool Utrecht*, 1–16.
- Webb, R. (2003). Public play provision for children with disabilities. *Sudgradh: Bray, Ireland*.
- Wedgwood, N. (2011). Can anybody play? An introduction to the sociology of sport and disability. *Youth sport in Australia*, 97 (pp. 105–122). <https://doi.org/10.2307/j.ctv1zvc780.11b>
- Wenger, I. (2023). *Inclusive Playgrounds: Insights Into Play and Inclusion From the Perspectives of Users and Providers* (Proefschrift, Luleå University of Technology).
- Wenger, I., Lynch, H., Prellwitz, M. & Schulze, C. (2023). Children's experiences of playground characteristics that contribute to play value and inclusion: Insights from a meta-ethnography. *Journal Of Occupational Science*, 1–28. <https://doi.org/10.1080/14427591.2023.2248135>
- Wenger, I., Prellwitz, M., Lundström, U., Lynch, H. & Schulze, C. (2022). Designing inclusive playgrounds in Switzerland: why is it so complex? *Children's Geographies*, 21(3), 487–501. <https://doi.org/10.1080/14733285.2022.2077093>
- Wenger, I., Schulze, C., Lundström, U. & Prellwitz, M. (2020). Children's perceptions of playing on inclusive playgrounds: A qualitative study. *Scandinavian Journal Of Occupational Therapy*, 28(2), 136–146. <https://doi.org/10.1080/11038128.2020.1810768>
- White, J. (2013). *Playing and learning outdoors: Making provision for high quality experiences in the outdoor environment with children 3–7*. Routledge.
- Whiteford, G. E. & Pereira, R. B. (2012). Occupation, inclusion and participation. *Occupational science: Society, inclusion, participation*, 187–207. <https://doi.org/10.1002/9781118281581>
- Wiesel, I. & Bigby, C. (2016). Mainstream, Inclusionary, and Convivial Places: Locating Encounters Between People with and Without Intellectual Disabilities. *Geographical Review*, 106(2), 201–214. <https://doi.org/10.1111/j.1931-0846.2015.12153.x>
- Wilson, E. & Campain, R. (2014). Inclusive research with people with intellectual disability: Recognising the value of social relationships as a process of inclusive research. In A. Taket, B. Crisp, M. Graham, L. Hanna, S. Goldingay & L. Wilson. (Eds.), *Practising Social Inclusion* (pp. 219–230). London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203766798-29>
- With, H. W., Armitage, M., Bishop, J., Curtis, M. & Ginsborg, J. (2006). Going Outside Together: Good Practice with Respect to the Inclusion of Disabled Children in Primary School Playgrounds. *Children's Geographies*, 4(3), 303–318. <https://doi.org/10.1080/14733280601005666>
- Woolley, H., Armitage, M. Bishop, J., Curtis, M. & Ginsborg, J. (2005) *Inclusion of disabled children in primary school playgrounds*. London: National Children's Bureau and Joseph Rowntree Foundation.

- Yantzi, N. M., Young, N. L. & Mckeever, P. (2010). The suitability of school playgrounds for physically disabled children. *Children's Geographies*, 8(1), 65–78. <https://doi.org/10.1080/14733281003650984>
- Yuen, N. C. H. (2018). Championing and Implementing the First Inclusive Play Space in Hong Kong. *Children, Youth And Environments*, 28(2), 35. <https://doi.org/10.7721/chilyoutenvi.28.2.0035>

Bijlagen

Wegens privacyoverwegingen zijn de ingevulde consent formulieren en de interviewtranscripten niet opgenomen in deze versie.

Kan je mij laten zien hoe jij buiten speelt?

Beste ouder(s)/verzorger(s),

Ik ben Lola Verduijn en ik ben een masterstudent *Urban and Economic Geography* aan de Universiteit Utrecht. Op dit moment doe ik mijn afstudeeronderzoek in samenwerking met de gemeente Oosterhout. Ik doe onderzoek naar de ervaringen van kinderen met een beperking tijdens het buitenspelen in Oosterhout. Op wat voor manier spelen zij buiten? Lopen ze tegen obstakels aan? Zijn er wel voldoende toegankelijke speelplekken?

Deze vragen staan centraal in mijn onderzoek. Ik wil graag met uw kind in zijn/haar vertrouwde omgeving buiten spelen. Vanuit jullie huis in Oosterhout wil ik graag naar een plek gaan waar het kind graag buiten speelt. Onderweg kijk ik naar speelgedrag, mogelijkheden tot spelen en obstakels.

Tijdens het onderzoek is het kind vrij om te bewegen, te spelen en te vertellen wat hij/zij wil. Ik wil dat het een leuk speelmoment wordt voor het kind. Ondertussen stel ik enkele vragen over hoe en met wie ze graag buiten spelen. Komen ze wel eens in contact met kinderen die geen beperking hebben? Wat vinden ze van deze speelplek? Kunnen ze er goed spelen? Etc. Ik zal ook enkele vragen aan u als ouder/verzorger stellen.

Wanneer?

- Rond de meivakantie
 - (20 april t/m 4 mei)
- Speelmoment duurt een half uur/een uur
- Kan op elk tijdstip

Wie zoek ik?

- Kinderen met een beperking
 - Lichamelijk/mentaal, licht/zwaar, etc.
- Kinderen die graag buitenspelen
- Kinderen van ongeveer 4 t/m 12 jaar
- Kinderen wonend in Oosterhout
- Ouder(s)/verzorger(s) die bij het speelmoment kunnen zijn

Wat levert het op?

Kennis over wensen en behoeften van kinderen met een beperking bij buiten spelen

En voor jullie:

Vrijkaartjes voor jullie voor de Warandel

Ik hoop dat ik u voldoende informatie heb gegeven en dat u net zo enthousiast bent als ik! Ik hoor graag of u en uw kind mee willen doen aan mijn onderzoek via 06-83026824 of L.verduijn@oosterhout.nl. Bij vragen of opmerkingen mag u mij mailen, bellen of Whatsappen.

Verder kunt u de QR-code scannen om de flyer te zien met meer aanvullende informatie!

Met vriendelijke groet,
Lola Verduijn

Scannen voor info

Kan je mij laten zien hoe jij buiten speelt?

Beste ouder(s)/verzorger(s),

Leuk dat u interesse heeft in mijn onderzoek! Deze flyer geeft u wat extra informatie hierover.

Ik ben een master student aan de Universiteit Utrecht. Ik voer mijn afstudeeronderzoek uit in samenwerking met de gemeente Oosterhout, maar het is ook onderdeel van een groter project van de Hogeschool Utrecht: *Samen Spelen??*. Dit project wil kindertherapeuten ondersteunen in het verbeteren van samen spelen tussen alle kinderen. Dit heet inclusief spelen en dat betekent dat kinderen mét en zonder beperking samen kunnen spelen in een speelruimte.

Mijn onderzoek richt zich specifiek op kinderen met een beperking in Oosterhout. Ik wil graag hun ervaringen met buiten spelen beter begrijpen. Vaak weten we al veel over de problemen van deze kinderen, maar die informatie komt meestal van ouders, zorgverleners of therapeuten. Ik wil juist direct met de kinderen zelf op pad gaan in hun eigen bekende omgeving.

De vragen die ik aan uw kind wil stellen, gaan over zijn/haar ideeën, ervaringen en gevoelens. Deze vragen pas ik aan op de leeftijd en capaciteiten van uw kind. Als uw kind moeite heeft met het begrijpen en beantwoorden van vragen of zich zelf te uiten, is dat geen probleem. Ik wil ook vragen aan u stellen en deze kunnen dit opvangen. Daarnaast kan ik door goed te kijken al veel informatie ophalen. We bespreken van te voren wat er mogelijk is voor uw kind.

De vragen die ik aan u stel geven mij meer informatie over uw gezin en uw wensen voor uw kind op het gebied van spelen en inclusie. U heeft altijd het recht om geen antwoord te geven op bepaalde vragen, mocht u dat willen. Dat geldt ook voor uw kind.

De speelmomenten vinden 1 op 1 plaats met uw kind en u als ouder(s)/verzorger(s). Mocht u meerdere kinderen met een beperking hebben, mogen die tegelijkertijd mee doen. Zoals aangegeven wil ik de speelmomenten het liefst in de meivakantie uit voeren. Maar in overleg zou dit ook later kunnen plaatsvinden (gedurende de maand mei). De tijdsduur van het speelmoment kan ook aangepast worden aan de behoeften van uw kind. We vertrekken vanaf uw huis naar een plek waar uw kind graag speelt. U bepaald dus samen met uw kind waar we naar toe gaan.

Ik wil graag geluidsopnamen maken van onze gesprekken, zodat ik ze later nog eens kan beluisteren. Deze opnamen zijn anoniem, wat betekent dat de antwoorden niet terug te leiden zijn naar jullie. De antwoorden worden niet verspreid en na afloop van het onderzoek worden de opnames verwijderd. Vooraf aan het onderzoek laat ik u als ouder nog een consent formulier ondertekenen. Hiermee geeft u toestemming dat ik uw kind onderzoek.

Hopelijk geeft dit u een beter beeld van mijn onderzoek. Als u nog vragen heeft of wil meedoen, kunt u contact met mij opnemen via 06-83026824 of L.verduijn@oosterhout.nl.

Met vriendelijke groet, Lola Verduijn

Bijlage III – Operationalisering

Operationalisering *go-alongs* voor deelnemende kinderen

<i>Thema</i>	<i>Vraag (topic-list)</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Theoretische onderbouwing</i>
Buiten speelbehoefden en -gedrag	1. Speel je wel eens buiten?	Begrijpen van het buiten speelgedrag van kinderen met een beperking	Couper, 2011; Stafford et al., 2019; Graham et al., 2017
	2. Hoe vaak speel je buiten? <ul style="list-style-type: none"> • Waarom speel je zo vaak buiten? 		
	3. Zou je vaker buiten willen spelen dan dat je nu doet? <ul style="list-style-type: none"> • Waarom wel/niet? 	Begrijpen van hun motivatie om buiten te spelen	Garvey, 1990; Sturgess, 2003; Encarnação et al., 2018
	4. Wat vind je leuk om te doen? <ul style="list-style-type: none"> • Waarom vind je dat leuk? • Kun je een voorbeeld noemen? (Tikkertje, voetbal, klimmen, een spel, etc...) 	Begrijpen van de buiten speelervaring en activiteiten van kinderen met een beperking	Dalpra, 2022; Moore & Lynch, 2018; Encarnação et al., 2018; Graham et al., 2017; Brussoni et al., 2015; Besio, 2018
	5. Wat vind je niet leuk aan buiten spelen? <ul style="list-style-type: none"> • Waarom vind je dat niet leuk? 		
	6. Hoe voel je je tijdens het buiten spelen? <ul style="list-style-type: none"> • Boos, blij, verdrietig... • Waarom voel je je zo? 		
	7. Speel je graag samen met iemand? <ul style="list-style-type: none"> • Waarom speel je wel/niet graag met iemand samen? 	Begrijpen van de buiten speelbehoefden van kinderen met een beperking	Wenger et al., 2022; Jeanes & Magee, 2012; Wedgwood, 2011; Ripat & Becker, 2012; White, 2013
Fysieke context	8. Wat vind je van de weg naar de speelplek toe? <ul style="list-style-type: none"> • Is die moeilijk/makkelijk? • Hoe komt dat? 	Begrijpen van de (on)toegankelijkheid van de omgeving van de speelplek	Wenger et al., 2023; Parker & Al-Maiyah, 2021; Stephens et al., 2017; Moore & Lynch, 2015; Jeanes & Magee, 2012
	9. Is dit een speelplek waar je vaak speelt? <ul style="list-style-type: none"> • Waarom? • Speel je ook wel eens op andere plekken? 	Begrijpen van het gebruik van de speelplek door kinderen met een beperking	James et al., 2022; Van Heel et al., 2022; Burke, 2013
	10. Wat vind je van deze speelplek? <ul style="list-style-type: none"> • Waarom? • Vind je een andere plek leuker? 	Begrijpen van de waardering van de speelplek door kinderen met een beperking	Lynch et al., 2018; Sandseter, 2009; Lynch et al., 2019; Prellwitz & Skär, 2007
	11. Welk cijfer zou je de speeltuin geven? <ul style="list-style-type: none"> • Waarom dat cijfer? 		
	12. Wat vind je het leukste om hier te doen? <ul style="list-style-type: none"> • Waarom vind je dat zo leuk? • Wat is je favoriete speeltoestel? En waarom? 	Begrijpen van de aansluiting van de speelplek op de speelbehoefden van kinderen met een beperking	Wenger et al., 2023; Fahy et al., 2021; Hoogsteen & Woodgate, 2010; Hyndman & Chancellor, 2015; Moore et al., 2020; Lynch et al., 2018; Aminpour et al., 2020; Lynch et al., 2018; Wenger et al., 2021; Moore et al., 2019;
	13. Wat zijn dingen in de speeltuin die je niet leuk vindt?		

	<ul style="list-style-type: none"> Bepaalde toestellen, of het ontbreken ervan, drukte van andere kinderen, etc... Hoe komt dat? 		Parent et al., 2021; Perry et al., 2018; Woolley et al., 2005
	<p>14. Zijn er dingen die je niet goed kan in deze speeltuin?</p> <ul style="list-style-type: none"> Bijvoorbeeld: rennen is moeilijk door de ondergrond of klimmen lukt niet omdat het klimrek te hoog is... 	Begrijpen van de toegankelijkheid en inclusie van de speelplek	Moore et al., 2019; Lambert et al., 2019 ; Stephens et al., 2017; Barron et al., 2017; Moore & Lynch, 2015; Lynch et al., 2018; Iwarsson & Ståhl, 2003; Bloemen et al., 2015
	<p>15. Vind je het spannend om bepaalde dingen te gebruiken of doen in de speeltuin?</p> <ul style="list-style-type: none"> Wat vind je daar spannend aan? 	Begrijpen van de ervaringen van het ontwerp van de speelplek voor kinderen met een beperking	Wenger et al., 2023; James et al., 2022; Woolley et al., 2005
	<p>16. Wat zou je willen veranderen aan deze speeltuin?</p> <ul style="list-style-type: none"> Wat voor speeltoestellen zou je graag willen hebben in de speeltuin? 	Begrijpen van de wensen voor het speeltuinontwerp voor kinderen met een beperking	Wenger et al., 2023; Burke, 2013; Morgenthaler et al., 2023; Horton, 2017
Sociale context	<p>17. Heb je vrienden op school?</p> <ul style="list-style-type: none"> Spreek je wel eens met hen af na school? Wat doen jullie dan? 	Begrijpen van het sociale contact van kinderen met een beperking in het dagelijks leven	Fernelius & Christensen, 2017; Edwards et al., 2019; Miller & Kuhaneck, 2008; Wiesel & Bigby, 2016; Wenger, 2020; Morgenthaler et al., 2023
	<p>18. Heb je vrienden die je kent buiten school?</p> <ul style="list-style-type: none"> Hoe ken je hen? (van het buitenspelen/sport/buiten schoolse activiteiten) 		
	<p>19. Speel je wel eens met andere kinderen?</p> <ul style="list-style-type: none"> Waarom wel/niet? Wat doen jullie dan? 	Begrijpen van het samenspel van kinderen met een beperking met andere kinderen	Edwards et al., 2019; Fernelius & Christensen, 2017; Stanton-Chapman & Schmidt, 2017; Graham et al., 2017; MacMillan et al., 2014; Visser et al., 2023; Armstrong et al., 2016; Bredewold et al., 2016; Ryan, 2005
	<p>20. Met wie speel je het allerliefste?</p> <ul style="list-style-type: none"> Waarom? 		
	<p>21. Wat vind je niet leuk aan het spelen met andere kinderen?</p> <ul style="list-style-type: none"> Hoe komt dat? Hoe voel je je dan? Kun je een voorbeeld noemen? 		
	<p>22. Wat vind je er van als er andere kinderen zijn in de speeltuin?</p> <ul style="list-style-type: none"> Hoe voel je je dan? Hoe komt dat? 	Begrijpen hoe kinderen met een beperking de sociale sfeer op een speelplek ervaren	Burke, 2013; Edwards et al., 2019; Wenger, 2023; Hoogsteen & Woodgate, 2010; Yantzi et al., 2010; Hacking, 2007
	<p>23. Zijn er dingen die je moeilijk of spannend vindt als er andere kinderen hier spelen?</p> <ul style="list-style-type: none"> Hoe komt dat? Kun je een voorbeeld noemen? 		

	<p>24. Heb je wel eens iets vervelends meegemaakt met andere kinderen of hun ouders?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kun je uitleggen wat er toen gebeurde? • Hoe voelde je je toen? <p>25. Wat zou je willen dat andere kinderen (anders) doen, zodat jij met hen kan spelen?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zou je dan beter met ze kunnen spelen? 	Begrijpen in welke mate kinderen met een beperking positieve en inclusieve sociale spelervaringen hebben	Valentine & Sadgrove, 2014; Morgenthaler et al., 2023; Barron et al., 2017 ; Whiteford & Pereira , 2012; MacMillan et al., 2014; Ryan, 2005; Hodge & Runswick-Cole, 2013; Van Engelen et al., 2021; Horton, 2017; Lynch et al., 2019; Graham et al., 2017; Moore et al., 2020
Ouderlijke context	<p>26. Speelt papa/mama ook wel eens met jou?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat vind je daar van? • Wat doen jullie dan? 	Begrijpen in welke mate ouders de spelervaring ondersteunen	Bloemen et al., 2015; Graham et al., 2017; Woolley et al., 2005; Jeanes & Magee, 2012; Sterman et al., 2016; Van Engelen et al., 2021; Wenger, 2020
Maatschappelijke context	<p>27. Heb je wel eens iets vervelends meegemaakt met mensen die je niet kent?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat gebeurde er toen? • Hoe voelde je je toen? 	Begrijpen in welke mate kinderen te maken hebben met negatieve maatschappelijke denkbeelden	Jeanes & Magee, 2012; Currie & Kahn, 2012; Smart et al., 2016; Campbell, 2008; Goodley & Runswick-Cole, 2010;
Gemeentelijk beleid Oosterhout	<p><i>Stel de gemeente gaat een nieuwe speeltuin in de buurt maken. Of ze gaan deze helemaal veranderen...</i></p> <p>28. Zou je het dan leuk vinden om daar over mee te denken?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waarom? <p>29. Hoe zou voor jou die speeltuin er uit moeten komen te zien?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat vind je belangrijk? • Waarom vind je dat? 	Begrijpen of kinderen met een beperking inspraak wensen bij het vormgeven van hun buiten speelmogelijkheden	Moore et al., 2020; Jeanes & Magee, 2012; Burke, 2013; Wenger et al., 2021

Operationalisering go-alongs voor deelnemende ouders

Thema	Vraag (topic-list)	Toelichting	Theoretische onderbouwing
Buiten speelbehoeften en -gedrag van hun kind	1. Kunt u uitleggen waarom u het belangrijk vindt dat uw kind buiten speelt? <ul style="list-style-type: none"> Op wat voor manier helpt het uw kind? 	Begrijpen van het belang dat ouders hechten aan buitenspelen	Webb, 2003; Sterman et al., 2019; Brussoni et al., 2015; Moyles, 2001; Milteer et al., 2012; Wedgwood, 2011; Woolley et al., 2005; James et al., 2022; Lee et al., 2022; Moore et al., 2020
	2. Wat vindt u belangrijke dingen bij het buiten spelen? <ul style="list-style-type: none"> Samen spelen, fysieke beweging... 		
	3. Hoe vaak speelt uw kind buiten? <ul style="list-style-type: none"> Waar komt dat door? 	Begrijpen van het buiten speelgedrag en de keuzes van het kind met een beperking	Couper, 2011; Dyck, 2005; Stafford et al., 2019; Graham et al., 2017; Sturges, 2003
	4. Waar speelt uw kind allemaal buiten? <ul style="list-style-type: none"> In deze speeltuin, in een ander buurt... 		
	5. Op welke manier speelt uw kind? <ul style="list-style-type: none"> Maakt het kind gebruik van reguliere speeltoestellen? Zijn er aanpassingen nodig? 		
	6. In hoeverre heeft uw kind speciale behoeften die van invloed zijn op zijn/haar buitenspeelervaring?	Begrijpen van de uitdagingen voor het kind tijdens het buitenspelen	Encarnação et al., 2018; Graham et al., 2017; Webb, 2003; Besio & Carnesecchi, 2014
	7. Wat zijn volgens u de grootste uitdagingen voor uw kind om buiten te spelen?		
Fysieke context	8. Hoe ervaart u uw buurt op het gebied van buiten spelen? <ul style="list-style-type: none"> Zijn er voldoende mogelijkheden? Wat zijn dingen in uw buurt die u zou willen veranderen? 	Begrijpen van de (on)toegankelijkheid van de omgeving van de speelplek	Wenger et al., 2023; Prellwitz & Skär, 2007; Parker & Al-Maiyah, 2021; Stephens et al., 2017; Moore & Lynch, 2015; Jeanes & Magee, 2012
	9. Is dit een plek waar uw kind regelmatig speelt? <ul style="list-style-type: none"> Wat vindt uw kind leuk om hier te doen? 	Begrijpen van het gebruik en de waardering van de speelplek van het kind	Van Heel et al., 2022; Burke, 2013; Sandseter, 2009; Lynch et al., 2019;
	10. Waarom kiest uw kind ervoor om hier (samen met u) te spelen?	Begrijpen van de aansluiting van de speelplek op de speelbehoeften het kind	Fahy et al., 2021; Prellwitz & Skär, 2007; Wenger, 2023; Hoogsteen & Woodgate, 2010; Moore et al., 2020; Aminpour et al., 2020; Lynch et al., 2018; Wenger et al., 2021; Moore et al., 2019; Parent et al., 2021; Perry et al., 2018; Woolley et al., 2005
	11. Waarom kiest uw kind (en u) niet voor een andere speelplek? <ul style="list-style-type: none"> Welke overweging hebben jullie daarbij? In hoeverre heeft dat te maken met toegankelijkheid/inclusie...? 		

	<p>12. Waar lopen u en uw kind tegen aan bij het buitenspelen hier?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunt u uitleggen hoe dat het spelen beïnvloedt? 	Begrijpen van de toegankelijkheid en inclusie van de speelplek voor het kind	Lambert et al., 2019; Stephens et al., 2017; Barron et al., 2017; Moore & Lynch, 2015; Lynch et al., 2018; Iwarsson & Ståhl, 2003; Bloemen et al., 2015		
	<p>13. Vindt u deze speelplek toegankelijk/inclusief?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waarom wel/niet? 				
	<p>14. Hoe gaat u en uw kind met ontoegankelijkheid of belemmeringen om?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunt u daar een voorbeeld van noemen? 			Begrijpen van de aanpassingen in het speelgedrag door de ervaren belemmeringen	James et al., 2022; Iwarsson & Ståhl, 2003; Stanton-Chapman & Schmidt, 2017; Wenger, 2020; Wenger, 2023
	<p>15. Wat zijn dingen in deze speeltuin die u zou willen veranderen?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waarom zou u dat willen? 			Begrijpen van de wensen voor het speeltuinontwerp voor het kind	Horton, 2017; Wenger et al., 2023; Burke, 2013; Morgenthaler et al., 2023
Sociale context	<p>16. Heeft u het idee dat uw kind vrienden heeft?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoe kent hij/zij deze vrienden? (buurt/school/sport/etc.) 	Begrijpen van het sociale contact van het kind met een beperking in het dagelijks leven	Wenger, 2020; Morgenthaler et al., 2023; Miller & Kuhaneck, 2008; Wiesel & Bigby, 2016		
	<p>17. In hoeverre speelt uw kind wel eens met andere bekende kinderen?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zijn dit vrienden, of broer/zus? • Met of zonder beperking? • Waarom wel/niet? 	Begrijpen van het samenspel van het kind met een beperking met andere kinderen	Edwards et al., 2019; Wenger, 2020; Fernelius & Christensen, 2017; Stanton-Chapman & Schmidt, 2017; Graham et al., 2017; MacMillan et al., 2014; Visser et al., 2023; Hayes, 2017; Armstrong et al., 2016; Ryan, 2005		
	<p>18. Op welke manier is er tussen uw kind en onbekende kinderen in de speeltuin contact?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoe verloopt dat contact? • En hoe komt dat? 				
	<p>19. In hoeverre heeft zijn/haar beperking invloed op het contact met andere kinderen?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunt u uitleggen op welke manier dat zo is? 	Begrijpen hoe de persoonlijke kenmerken van het kind invloed hebben op sociaal contact	Horton, 2017; Webb, 2003; Besio & Carnesecchi, 2014; Encarnação et al., 2018		
	<p>20. Hoe ervaart uw kind de aanwezigheid van andere (oudere of onbekende) kinderen op de speelplek?</p>	Begrijpen hoe het kind de sociale sfeer op een speelplek ervaart	Prellwitz & Skär, 2007; Burke, 2013; Edwards et al., 2019; Wenger, 2023; Hoogsteen & Woodgate, 2010; Yantzi et al., 2010; Hacking, 2007		
	<p>21. Heeft u ervaringen gehoord waarbij uw kind niet volledig werd geaccepteerd tijdens het buitenspelen?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waar had dat mee te maken? • Hoe voelde uw kind zich? 	Begrijpen in welke mate het kinderen positieve en inclusieve sociale speelervaringen heeft en hoe dit kan worden verbeterd	Morgenthaler et al., 2023; Horton, 2017; Whiteford & Pereira, 2012; MacMillan et al., 2014; Valentine & Sadgrove, 2014; Stanton-Chapman & Schmidt, 2017; Moore et al., 2020; Wenger, 2020; Barron et al., 2017		
	<p>22. Wat zou er volgens u nodig zijn om het contact tussen uw kind en andere kinderen te verbeteren?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennis, acceptatie, begeleiding... 				

	<p>23. Wat zou voor uw kind nodig zijn om vaker buiten te kunnen spelen?</p> <ul style="list-style-type: none"> Hoe ziet u dat voor zich? 				
	<p>24. Wat vindt u belangrijk dat anderen weten over buitenspelen voor kinderen met een beperking?</p>				
Ouderlijke context	<p>25. Hoe ziet uw gezinssituatie eruit?</p> <ul style="list-style-type: none"> Heeft u een partner? Heeft u nog andere kinderen in uw gezin (met een beperking)? 	Begrijpen met welke beperkingen de ouder mogelijk te maken heeft bij het buitenspelen van het kind	Van Engelen et al., 2021; Wenger et al., 2020; Encarnação et al., 2018; Webb, 2003; Sterman et al., 2019		
	<p>26. Werkt u fulltime/parttime?</p> <ul style="list-style-type: none"> Hoe zit dat met uw partner? Wat voor invloed heeft dat op de zorg voor uw kind/kinderen? 				
	<p>27. Heeft u hulp bij het zorgen voor de kinderen?</p> <ul style="list-style-type: none"> Wat voor hulp? 				
	<p>28. Ervaart u persoonlijk belemmeringen in het buiten spelen van uw kind?</p> <ul style="list-style-type: none"> Weinig tijd ivm werk, andere kinderen... etc. <p>In hoeverre denkt u dat dit van invloed is op de mate van buitenspelen voor uw kind?</p>				
	<p>29. Wat doet u als ouder om de buitenspeelervaring van uw kind te ondersteunen?</p>			Begrijpen op welke manier de ouder het kind ondersteunt bij het buitenspelen	Bloemen et al., 2015; Graham et al., 2017; Woolley et al., 2005; Jeanes & Magee, 2012; Sterman et al., 2016
	<p>30. Gaat u wel eens met uw kind buitenspelen?</p> <ul style="list-style-type: none"> Wanneer, waarom? Wat doet u dan? (observeren, meespelen, helpen...) 				
	<p>31. Heeft u voor bepaalde dingen angst bij het buitenspelen van uw kind?</p> <ul style="list-style-type: none"> Veiligheid van uw kind/ andere kinderen, vervelende situaties... etc. Wat is uw reactie op die angsten? 			Begrijpen van de houding en gevoelens van ouders ten opzichte van buitenspelen	Parker & Al-Maiyah, 2021; Barron et al., 2017; Sterman et al., 2019; Jeanes & Magee, 2012; Stanton-Chapman & Schmidt, 2017
	<p>32. Op welke manier speelt inclusie voor u een rol?</p> <ul style="list-style-type: none"> Kunt u uitleggen waarom dat zo is? 			Begrijpen van het belang dat ouders hechten aan inclusie tijdens het buitenspelen	Webb, 2003; Sterman et al., 2019; Dalpra, 2022; Ripat & Becker, 2012; Wenger et al., 2022; James et al., 2022; Yantzi et al., 2010
Maatschappelijke context	<p>33. Gaat uw kind naar speciaal onderwijs?</p> <ul style="list-style-type: none"> Is dat hier in de buurt/in Oosterhout? 	Begrijpen van de mate van segregatie van kinderen met en zonder beperking	Wenger, 2020; Whiteford & Pereira, 2012; Finnfold, 2018; Holt, 2004; Yantzi et al., 2010; Currie & Kahn, 2012;		

	<p>34. Gaat uw kind naar buitenschoolse activiteiten? (opvang, therapie, sport, etc.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wordt er hier gespeeld? • Is hier contact tussen kinderen met en zonder beperking? 		Tiefenbacher, 2023; Smart et al., 2016; Hodge & Runswick-Cole, 2013; Nordström et al., 2023
	<p>35. Denkt u dat er voldoende begrip is voor kinderen met een beperking?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waardoor komt dat denkt u? 	Begrijpen van maatschappelijke denkbeelden over kinderen met een beperking	Wenger et al., 2022; Campbell, 2008; Goodley & Runswick-Cole, 2010
	<p>36. Op welke manier denkt u dat inclusie bevorderd kan worden in de maatschappij voor uw kind?</p>		
	<p>37. Ervaart u wel eens negatieve reacties van anderen naar uw kind?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waar heeft dat mee te maken denkt u? • Wat doet dat met u en uw kind? 	Begrijpen van de marginalisatie van kinderen met een beperking	Woolley et al., 2005; Yantzi et al., 2010; Parker & Al-Maiyah, 2021; Wenger et al., 2022; Jeanes & Magee, 2012; Smart et al., 2016
Gemeentelijk beleid Oosterhout	<p>38. Bent u op de hoogte van de gemeentelijke initiatieven voor inclusief buitenspelen?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potgieterstraat, Warande, SamenSpeeldag... • Bent u daar wel eens geweest? • Wat was uw ervaring? 	Begrijpen hoe ouders de inclusiviteit van het gemeentelijk speelbeleid ervaren	Armstrong & Gaul, 2023; Van Melik & Althuisen, 2020; Iwarsson & Ståhl, 2003; Lynch et al., 2020; Lynch et al., 2020
	<p>39. Wat vindt u van dergelijke initiatieven?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ervaart u voldoende kennis bij de gemeente? 		
	<p>40. Zou u (samen met uw kind) betrokken willen worden in dergelijke initiatieven?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Op wat voor manier? 	Begrijpen of ouders (en hun kinderen) inspraak wensen bij het vormgeven van hun buiten speelmogelijkheden	Moore et al., 2020; Jeanes & Magee, 2012; Burke, 2013; Wenger et al., 2021
	<p>41. Hoe denkt u dat de gemeente de speelervaring van uw kind kan verbeteren?</p>	Begrijpen hoe ouders willen dat inclusieve speelervaringen worden vormgegeven voor hun kind	Armstrong & Gaul, 2023; Van Engelen et al., 2021; Wenger, 2023; Van Melik & Althuisen, 2020;
	<p>42. Wat vindt u dat de rol hierin kan zijn van de gemeente?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoe zou u daar invulling aan geven? 		

Bijlage IV – Topic-list *go-along* interviews

Alle concepten worden uitgebreid behandeld in de topic-list. Tijdens elk interview wordt het gesprek flexibel gestuurd, waarbij relevante vragen worden gesteld op basis van de richting van het gesprek. Niet alle vragen worden letterlijk gesteld, omdat veel vragen al impliciet worden beantwoord in het verloop van het gesprek. Bovendien kunnen tijdens het gesprek vragen naar voren komen die niet specifiek in de topic-list zijn opgenomen.

Respondenten: kind en ouder

- **Datum en tijd interview:** ...
- **Duur interview:** ...
- **Type speelplaats en buurt:** ...

L = Lola (onderzoeker)

Introductie

Voorafgaand aan de opname zijn de respondenten nogmaals bedankt voor hun deelname. Verder is aan de deelnemende ouder het onderzoek en de onderzoeker geïntroduceerd, uitgelegd waarom het onderzoek plaatsvindt en uitgelegd wat het doel van het onderzoek is. Daarna werd uitgelegd op welke manier de privacy van de respondenten gewaarborgd zal worden en is er toestemming gevraagd voor het opnemen van het interview. Er is een informed consent formulier ondertekend en een kopie aan de deelnemende ouder verleend. Er is verteld dat het interview ongeveer een half uur tot een uur zal duren en dat de respondent op elk moment mag stoppen met interview wanneer dat gewenst is. Verder is er gepoogd om de deelnemende kinderen gerust te stellen en een open sfeer te creëren, waarin zij zich comfortabel voelen. De bedoeling van het interview is ook kort met de kinderen besproken.

Wanneer een vraag niet duidelijk is of wanneer u een andere opmerking of vraag heeft kunt u deze altijd stellen. Heeft u hierover vragen? Zo niet kunnen we beginnen met het interview. Ik zal beginnen met een aantal introductievragen aan u en uw kind.

Algemeen

Kind

- Wat is jouw naam?
- Hoe oud ben je?
- Naar welke school ga je?
 - Is dat dicht bij huis?
 - Hoe ga je naar school? (fiets, bus, auto)
- Heb je broertjes of zusjes?

Ouder

- Kunt u mij verder nog meer belangrijke context geven over de beperking van uw kind? (aanvullend op wat vooraf al is besproken)

Buitenspelen (behoefte en gedrag)

Deze categorie kan al besproken worden onderweg naar de speelplek toe. Hierdoor is het kind al meer met zijn gedachte bij het onderwerp buitenspelen. De vragen over de speelplek zelf kunnen beter gesteld worden op locatie, omdat het dan voor het kind makkelijker is om over zijn ervaringen daar te praten.

Kind

1. Speel je wel eens buiten?
2. Hoe vaak speel je buiten?
 - a. Waarom speel je zo vaak buiten?
3. Zou je vaker buiten willen spelen dan dat je nu doet?
 - a. Waarom wel/niet?
4. Wat vind je leuk om te doen?
 - a. Waarom vind je dat leuk?
 - b. Kun je een voorbeeld noemen? (Tikkertje, voetbal, klimmen, een spel, etc...)
5. Wat vind je niet leuk aan buiten spelen?
 - a. Waarom vind je dat niet leuk?
6. Hoe voel je je tijdens het buiten spelen?
 - a. Boos, blij, verdrietig...
 - b. Waarom voel je je zo?
7. Speel je graag samen met iemand?
 - a. Waarom speel je wel/niet graag met iemand samen?

Ouder

1. Kunt u uitleggen waarom u het belangrijk vindt dat uw kind buiten speelt?
 - a. Op wat voor manier helpt het uw kind?
2. Wat vindt u belangrijke dingen bij het buiten spelen?
 - a. Samen spelen, fysieke beweging...?
3. Hoe vaak speelt uw kind buiten?
 - a. Waar komt dat door?
4. Waar speelt uw kind allemaal buiten?
 - a. In deze speeltuin, in een ander buurt...
5. Op welke manier speelt uw kind?
 - a. Maakt het kind gebruik van reguliere speeltoestellen?
 - b. Zijn er aanpassingen nodig?
6. In hoeverre heeft uw kind speciale behoeften die van invloed zijn op zijn/haar buitenspeelervaring?
7. Wat zijn volgens u de grootste uitdagingen voor uw kind om buiten te spelen?

Fysieke context

Hier worden vragen gesteld over de fysieke omgeving van de speelplek waar we ons bevinden. Omdat we op locatie zijn, kan het kind rondkijken en direct zien waarover hij praat. Ook wil ik graag meer weten over uw overwegingen om uw kind hier te laten of om daar samen met uw kind te spelen.

Kind

Ik ga je nu wat vragen stellen over de plek waar we nu zijn. Want we zijn in een speeltuin, die volgens mij voor jou wel bekend is?

1. Wat vind je van de weg naar de speelplek toe?
 - a. Is die moeilijk/makkelijk?
 - b. Hoe komt dat?
2. Is dit een speelplek waar je vaak speelt?
 - a. Waarom?
 - b. Speel je ook wel eens op andere plekken?

3. Wat vind je van deze speelplek?
 - a. Waarom?
 - b. Vind je een andere plek leuker?
4. Welk cijfer zou je de speeltuin geven?
 - a. Waarom dat cijfer?
5. Wat vind je het leukst om hier te doen?
 - a. Waarom vind je dat zo leuk?
 - b. Wat is je favoriete speeltoestel? En waarom?
6. Wat zijn dingen in de speeltuin die je niet leuk vind?
 - a. Bepaalde toestellen, of het ontbreken ervan, drukte van andere kinderen...
 - b. Hoe komt dat?
7. Zijn er dingen die je niet goed kan in deze speeltuin?
 - a. Bijvoorbeeld: rennen is moeilijk door de ondergrond of klimmen lukt niet omdat het klimrek te hoog is...
8. Vind je het spannend om bepaalde dingen te gebruiken of doen in de speeltuin?
 - a. Wat vind je daar spannend aan?
9. Wat zou je willen veranderen aan deze speeltuin?
 - a. Wat voor speeltoestellen zou je graag willen hebben in de speeltuin?

Ouder

8. Hoe ervaart u uw buurt op het gebied van buiten spelen?
 - a. Zijn er voldoende mogelijkheden?
 - b. Wat zijn dingen in uw buurt die u zou willen veranderen?
9. Is dit een plek waar uw kind regelmatig speelt?
 - a. Wat vindt uw kind leuk om hier te doen?
10. Waarom kiest uw kind ervoor om hier met (samen met u) te spelen?
11. Waarom kiest u niet voor een andere speelplek?
 - a. Welke overweging hebben jullie daarbij?
 - b. In hoeverre heeft dat te maken met toegankelijkheid/inclusie...?
12. Waar lopen u en uw kind tegen aan bij het buitenspelen hier?
 - a. Kunt u uitleggen hoe dat het spelen beïnvloedt?
13. Vindt u deze speelplek toegankelijk/inclusief?
 - a. Waarom wel/niet?
14. Hoe gaat u en uw kind met ontoegankelijkheid of belemmeringen om?
 - a. Kunt u daar een voorbeeld van noemen?
15. Wat zijn dingen in deze speeltuin die u zou willen veranderen?
 - a. Waarom zou u dat willen?

Sociale context

Kind

Dit stukje gaat door over de speeltuin. Echter gaat het in op de sociale context voor het kind. Dit gaat niet zo zeer over de fysieke elementen in de speeltuin, maar meer over het contact met andere kinderen en zijn ervaringen daarin.

Introducerend: We hadden het net al over met wie je graag speelt. Daar wil ik nog wat over vragen.

17. Heb je vrienden op school?
 - a. Spreek je wel eens met hen af na school?
 - b. Wat doen jullie dan?

18. Heb je vrienden die je kent buiten school?
 - a. Hoe ken je hen? (van het buitenspelen/sport/buiten schoolse activiteiten)
19. Speel je wel eens met andere kinderen?
 - a. Waarom wel/niet?
 - b. Wat doen jullie dan?
20. Met wie speel je het allerliefste?
 - a. Waarom?
21. Wat vind je niet leuk aan het spelen met andere kinderen?
 - a. Hoe komt dat?
 - b. Hoe voel je je dan?
 - c. Kun je een voorbeeld noemen?
22. Wat vind je er van als er andere kinderen zijn in de speeltuin?
 - a. Hoe voel je je dan?
 - b. Hoe komt dat?
23. Zijn er dingen die je moeilijk of spannend vind als er andere kinderen hier spelen?
 - a. Hoe komt dat?
 - b. Kun je een voorbeeld noemen?
24. Heb je wel eens iets vervelends mee gemaakt met andere kinderen of hun ouders?
 - a. Kun je uitleggen wat er toen gebeurde?
 - b. Hoe voelde je je toen?
25. Wat zou je willen dat andere kinderen (anders) doen, zodat jij met hen kan spelen?
 - a. Zou je dan beter met ze kunnen spelen?

Ouder

16. Heeft u het idee dat uw kind vrienden heeft?
 - a. Hoe kent hij/zij deze vrienden? (buurt/school/sport/etc.)
17. In hoeverre speelt uw kind wel eens met andere bekende kinderen?
 - a. Zijn dit vrienden, of broer/zus?
 - b. Met of zonder beperking?
 - c. Waarom wel/niet?
18. Op welke manier is er tussen uw kind en onbekende kinderen in de speeltuin contact?
 - a. Hoe verloopt dat contact?
 - b. En hoe komt dat?
19. In hoeverre heeft zijn/haar beperking invloed op het contact met andere kinderen?
 - a. Kunt u uitleggen op welke manier dat zo is?
20. Hoe ervaart uw kind de aanwezigheid van andere (oudere of onbekende) kinderen op de speelplek?
21. Heeft u ervaringen gehoord waarbij uw kind niet volledig werd geaccepteerd tijdens het buitenspelen?
 - a. Waar had dat mee te maken?
 - b. Hoe voelde uw kind zich?
22. Wat zou er volgens u nodig zijn om het contact tussen uw kind en andere kinderen te verbeteren?
 - a. Kennis, acceptatie, begeleiding...
23. Wat zou voor uw kind nodig zijn om vaker buiten te kunnen spelen?
 - a. Hoe ziet u dat voor zich?
24. Wat vindt u belangrijk dat anderen weten over buitenspelen voor kinderen met een beperking?

Ouderlijke context

Kind

Dit stuk gaat dieper in op uw persoonlijke situatie. Welke rol neemt u in de buitenspeelervaring van uw kind. Wat zijn uw eigen ervaringen en overtuigingen. En wat merkt uw kind hier van?

26. Speelt papa/mama ook wel eens met jou?
 - a. Wat vind je daar van?
 - b. Wat doen jullie dan?

Ouder

25. Hoe ziet uw gezinssituatie eruit?
 - a. Heeft u een partner?
 - b. Heeft u nog andere kinderen in uw gezin (met een beperking)?
26. Werkt u fulltime/parttime?
 - a. Hoe zit dat met uw partner?
 - b. Wat voor invloed heeft dat op de zorg voor uw kind/kinderen?
27. Heeft u hulp bij het zorgen voor de kinderen?
 - a. Wat voor hulp?
28. Ervaart u persoonlijk belemmeringen in het buiten spelen van uw kind?
 - a. Weinig tijd ivm werk, andere kinderen... etc.
 - b. In hoeverre denkt u dat dit van invloed is op de mate van buitenspelen voor uw kind?
29. Wat doet u als ouder om de buitenspeelervaring van uw kind te ondersteunen?
30. Gaat u wel eens met uw kind buitenspelen?
 - a. Wanneer, waarom?
 - b. Wat doet u dan? (observeren, meespelen, helpen...)
31. Heeft u voor bepaalde dingen angst bij het buitenspelen van uw kind?
 - a. Veiligheid van uw kind/ andere kinderen, vervelende situaties... etc.
 - b. Wat is uw reactie op die angsten?

Dan heb ik nog een vraag over inclusie. Kort gezegd houdt inclusie in dat alle kinderen samen zouden moeten kunnen spelen, sporten en leren. Ongeacht hun beperking, zorgvraag of de ondersteuning die ze nodig hebben. In werkelijkheid gebeurt dat niet altijd. Soms is er onbegrip of onvoldoende kennis

32. Op welke manier speelt inclusie voor u een rol?
 - a. Kunt u uitleggen waarom dat zo is?

Maatschappelijke context

Kind

Hier wordt gevraagd naar de externe invloed op het buitenspelen van uw kind. De rol van de maatschappelijke context hierin wordt onderzocht. Het gaat dan over de mate van begrip en inclusie die zij ervaren op dagelijkse basis

27. Heb je wel eens iets vervelends meegemaakt met mensen die je niet kent?
 - a. Wat gebeurde er toen?
 - b. Hoe voelde je je toen?

Ouder

33. Gaat uw kind naar speciaal onderwijs?
 - a. Is dat hier in de buurt/in Oosterhout?

34. Gaat uw kind naar buitenschoolse activiteiten? (opvang, therapie, sport, etc.)
 - a. Wordt er hier gespeeld?
 - b. Is hier contact tussen kinderen met en zonder beperking?
35. Denkt u dat er voldoende begrip is voor kinderen met een beperking?
 - a. Waardoor komt dat denkt u?
36. Op welke manier denkt u dat inclusie bevorderd kan worden in de maatschappij voor uw kind?
37. Ervaart u wel eens negatieve reacties van anderen naar uw kind?
 - a. Waar heeft dat mee te maken denkt u?
 - b. Wat doet dat met u en uw kind?

Gemeente/beleid

Kind

In de gemeente wordt er ook aandacht besteed aan dit onderwerp. Vandaar ook dit onderzoek. Zo zijn er initiatieven zoals de jaarlijkse SamenSpeeldag op de Warande, waar kinderen met en zonder een beperking samen kunnen spelen. En er worden inclusieve speelplekken ontworpen en geplaatst in de gemeente.

Introducerend: Stel de gemeente gaat een nieuwe speeltuin in de buurt maken. Of ze gaan deze helemaal veranderen...

28. Zou je het dan leuk vinden om daar over mee te denken?
 - a. Waarom?
29. Hoe zou voor jou die speeltuin er uit moeten komen te zien?
 - a. Wat vind je belangrijk?
 - b. Waarom vind je dat?

Ouder

38. Bent u op de hoogte van de gemeentelijke initiatieven voor inclusief buitenspelen?
 - a. Potgieterstraat, Warande, SamenSpeeldag...
 - b. Bent u daar wel eens geweest?
 - c. Wat was uw ervaring?
39. Wat vindt u van dergelijke initiatieven?
 - a. Ervaart u voldoende kennis bij de gemeente?
40. Zou u (samen met uw kind) betrokken willen worden in dergelijke initiatieven?
 - a. Op wat voor manier?
41. Hoe denkt u dat de gemeente de speelervaring van uw kind kan verbeteren?
42. Wat vindt u dat de rol hierin kan zijn van de gemeente?
 - a. Hoe zou u daar invulling aan geven?

Afsluiting

Hierna is de respondenten de mogelijkheid aan geboden om nog vragen te stellen of extra opmerkingen te maken. Er is aan de kinderen gevraagd of ze het interview leuk vonden en er is op een goede manier afscheid genomen van elkaar. Het interview is hierna afgesloten. De respondenten zijn nogmaals bedankt voor de tijd die ze vrij hebben gemaakt en voor alle antwoorden die ze hebben gegeven. Ook is er aangegeven dat de ouder altijd contact op mag nemen met de onderzoeker bij verdere vragen of interesse naar het onderzoek. Tot slot is er uitleg gegeven over de manier waarop vrijkaartjes voor de Warande aan de deelnemende ouder worden gestuurd en hoe deze te gebruiken zijn.

Bijlage V – *Informed consent* formulier

Toestemmingsverklaring | *Informed consent*

Go-along interview naar buitenspeelmogelijkheden in de buurt met kind en ouder/verzorger

- Ik verklaar de informatiebrief over dit onderzoek te hebben ontvangen, gelezen en begrepen. Ik kon vragen stellen over het onderzoek en het gebruik van de persoonsgegevens van mij/mijn kind. Mijn vragen zijn naar wens beantwoord. Ik had genoeg tijd om de informatie door te nemen en te beslissen of ik het eens was met de verwerking van de persoons- en onderzoeksgegevens.
- Ik weet dat ik mijn toestemming voor de verwerking van de persoonsgegevens van mijn kind op ieder moment van het onderzoek kan intrekken. Daarvoor hoef ik geen reden te geven. Ik weet dat als ik mijn toestemming intrekt, de persoonsgegevens van mij en mijn kind niet verder gebruikt mogen worden. Alles wat vóór mijn intrekking is gebruikt, blijft geldig. De manier waarop ik mijn toestemming kan intrekken staat vermeld in de informatiebrief. Ik weet hoe ik mijn toestemming kan intrekken.
- De toestemming(en) is in volledige vrijheid gegeven. Niemand dwingt mij en mijn kind (zowel niet direct als indirect) om aan dit onderzoek mee te doen.
- Mijn kind en ik hebben het recht om vragen niet te beantwoorden. Mijn kind en ik hebben het recht om deelname aan het onderzoek te stoppen. Wij hoeven hiervoor geen reden te geven.
- Ik weet dat alleen ter controle van de wetenschappelijk integriteit van het onderzoek sommige mensen toegang tot de verzamelde en verwerkte gegevens van mijn kind en ik kunnen krijgen.
- Ik kan de gegevens van mijn kind en mezelf inzien en volledig inzage krijgen in de wijze waarop mijn gegevens worden verwerkt en bewaard.
- Ik ben ervan verzekerd dat mijn kind en ik niet te identificeren zijn in door dit onderzoek naar buiten gebrachte gegevens, rapporten, presentaties of artikelen. De privacy en persoonsgegevens van mijn kind en ik zijn gewaarborgd als deelnemer/betrokkene van dit onderzoek.
- Ik weet dat meerdere onderzoekers, die direct bij dit onderzoek zijn betrokken, toegang tot de persoons- en onderzoeksgegevens van mijn kind kunnen krijgen. Deze mensen staan vermeld in de informatiebrief.

Toestemming: Onder de 12 jaar beslist u als ouder/wettelijk vertegenwoordiger of uw kind mee doet aan het onderzoek. Daarnaast beslist u zelf of u mee doet aan het onderzoek.

- Mijn kind, indien nodig in samenspraak met ouders/wettelijk vertegenwoordigers, wilt mee doen aan dit onderzoek.
 - o Ja
 - o Nee
- Ik, als ouder/verzorger wil mee doen aan dit onderzoek.
 - o Ja
 - o Nee
- Ik geef toestemming voor het verzamelen, verwerken, gebruiken en bewaren van de persoonsgegevens van mijn kind voor de doelen die in de informatiebrief vermeld staan.
 - o Ja

Nee

- Ik geef toestemming voor het verzamelen, verwerken, gebruiken en bewaren van mijn persoonsgegevens voor de doelen die in de informatiebrief vermeld staan.
 Ja
 Nee
- Ik geef toestemming voor het maken van geluidsopnames of bewerkingen daarvan voor de doelen zoals deze in de informatiebrief vermeld staan.
 Ja
 Nee
- Ik geef toestemming voor het maken van foto's voor de doelen zoals deze in de informatiebrief vermeld staan. Indien mijn kind en ik niet herkenbaar in beeld staan.
 Ja
 Nee
- Ik geef toestemming om de verzamelde onderzoeksgegevens van mijn kind te gebruiken voor onderwijsdoeleinden en publicatie van het onderzoek. Hierbij zullen de persoonsgegevens niet bekend worden gemaakt.
 Ja
 Nee

Ik verklaar door hier te tekenen, een kopie van de informatiebrief en deze toestemmingsverklaring, die ook ondertekend is door de onderzoeker, te hebben ontvangen.

Naam ouder/wettelijk vertegenwoordiger: _____

Handtekening ouder/wettelijk vertegenwoordiger: _____

Datum: __/__/__ Plaats: _____

Ik, de onderzoeker, verklaar dat ik de deelnemer volledig mondeling en schriftelijk heb geïnformeerd over het onderzoek. Ik zal resterende vragen over het onderzoek naar vermogen beantwoorden. De betrokkene/deelnemer zal in geval van een voortijdige beëindiging van deelname aan dit onderzoek geen nadelige gevolgen ondervinden. Als er tijdens het onderzoek informatie bekend wordt die de toestemming van de deelnemer zou kunnen beïnvloeden, dan zal ik contact opnemen met de betrokkene/deelnemer.

Naam onderzoeker: Lola Verduijn

Handtekening:

Datum: __/__/__

Universiteit
Utrecht

gemeente **Oosterhout**

Bijlage VI – Extra informatie ten aanzien van *informed consent* formulier Extra informatiebrief | *Informed consent*

Geachte heer/mevrouw,

Ik vraag u en uw kind om mee te doen aan een wetenschappelijke studie. Onder de 12 jaar beslist u als ouder/wettelijk vertegenwoordiger of uw kind mee doet aan het onderzoek. Daarom informeer ik u middels dit formulier over het onderzoek en vraag ik om uw toestemming.

Belang van het onderzoek

Buitenspelen is de favoriete tijdsbesteding van kinderen tussen de vier en twaalf jaar. Echter is het niet voor elk kind vanzelfsprekend dat zij buiten kunnen spelen. Wellicht past de fysieke omgeving niet goed bij de wensen en behoeften van uw kind. Of heeft u kind niet altijd aansluiting met kinderen in de buurt. Met name kinderen met een beperking kunnen niet altijd buiten spelen op de manier die zij willen. Dit onderzoek helpt ontdekken hoe kinderen met een beperking de speelmogelijkheden in hun buurt ervaren. Daarnaast kan er duidelijk worden wat er nodig is om de speelervaringen van deze kinderen te verbeteren. Met deze informatie kan er door de gemeente ingezet worden op meer aansluiting op de wensen en behoeften van kinderen met een beperking bij het buitenspelen.

Verloop van het interview

Als u en uw kind meedoen, ga ik samen met jullie op pad in jullie buurt. Dit heet een *go-along* interview. Jullie mogen mij meenemen naar een speelplek in de buurt waar uw kind graag speelt, of zou willen spelen. Ondertussen stel ik vragen aan u en aan uw kind. Spelenderwijs kan ik zien wat uw kind leuk vindt om te doen of waar hij tegen aan loopt.

Het *go-along* interview zal ongeveer een half uur tot een uur duren. Het interview zal worden opgenomen met audio zodat ik de informatie achteraf aandachtig en correct kan analyseren. Ik zal ook foto's maken, waar jullie onherkenbaar op worden gemaakt.

Anonimiteit

Alles wat jullie vertellen blijft anoniem. Uw naam en die van uw kind staan niet in het onderzoek. De interviews krijgen een andere naam. De audio opnamen worden verder nooit openbaar gemaakt en worden na het onderzoek verwijderd.

Hopelijk heeft u voldoende informatie over het onderzoek. Als u het eens bent met de manier van werken, dan kan het onderzoek plaatsvinden.

Lola Verduijn,
l.verduijn@oosterhout.nl

Inclusief buitenspelen in de gemeente Oosterhout

Er is onderzocht hoe kinderen met een beperking en hun ouders de buitenspeelmogelijkheden in Oosterhout ervaren. Ervaren zij inclusie of belemmeringen tijdens het buitenspelen? De onderzoeker heeft *go-along* interviews uitgevoerd, waarbij zij samen met de kinderen en hun ouders een speelplek in hun eigen buurt bezocht.

Het onderzoek toonde aan dat kinderen met een beperking verschillende obstakels tegenkomen tijdens het buitenspelen, zowel in de fysieke omgeving, zoals een ontoegankelijke ondergrond, als in de sociale omgeving, zoals buitensluitgedrag van andere kinderen. Alle uitgebreide resultaten zijn te vinden in het onderzoek: *'(On)beperkt buitenspelen'*.

Specifiek werd gevraagd hoe de deelnemers de rol van de gemeente Oosterhout zien op het gebied van inclusief spelen en wat ze zouden willen veranderen. Sommigen deelden specifieke wensen om hun buitenspeelervaringen of speelplek in de buurt inclusiever te maken. De aanbevelingen van de ouders zijn hier te lezen.

Huidige initiatieven van de gemeente

"Ik vind het wel fijn dat de gemeente in beweging blijft in ieder geval. Dus dat ze het inzicht blijven houden, er actief mee bezig zijn en, ja, ook in zo'n onderzoek willen kijken naar de ervaring van mensen. En ik denk dat één zo'n speeltuin al een belangrijke stap is. Hopelijk nog naar meer."

"Het is zo ondoordacht naar mijn idee. En ik geloof wel dat er veel gedachten achter zitten, maar naar mijn idee de verkeerde dingen. Er wordt heel veel geld in gestoken. En uiteindelijk dat ik denk, oh had eventjes net wat meer... En dat is echt niet met verkeerde bedoelingen maar er is gewoon niet goed over nagedacht."

"Ik denk dat hij dat wel heel leuk zou vinden. Dus ik zal daar [Wik's Water Wereld] zeker eens naar toe gaan."

Aanbevelingen

Meer bekendheid over gemeentelijke initiatieven: Bijvoorbeeld over de SamenSpeeldag van de Warande en de inclusieve speeltuin aan de Potgijeterstraat

Centrale informatie op de website: Een overzichtelijke pagina op de gemeentelijke website specifiek over speelplekken voor kinderen met een beperking

Aanvulling van de bestaande speelplekkenkaart: Vul aan met informatie over inclusieve speelplekken en beschrijf eigenschappen zoals ondergrond, aanwezige toestellen en voorzieningen

Meer kennis over kinderen met een beperking: Neem werknemers aan die gespecialiseerd zijn in deze doelgroep. Voer daarnaast meer onderzoek uit naar kinderen met een beperking

"Ik wist niet dat het [inclusieve speeltuin in de Potgijeterstraat] er was. Ik moet zeggen dat ik vind dat er heel weinig gepromoot wordt, ook vanuit de gemeente, voor kinderen met een beperking... Ik vind dat je heel veel zelf moet uitvinden op dit vlak en dat er weinig over bekend is."

Mogelijkheid tot (meer) participatie?

"Ja, zeker. Ik denk ook wel als je niet weet waar ze tegen aan lopen dan weet je ook niet hoe iets verbeterd zou moeten worden."

"Gewoon in elk geval die betrokkenheid is gewoon...Zeg maar, moeten we ergens heen? Dan laten we zien hoe lastig het is. Dus daar staan wij wel voor open."

Meedenken over (nieuwe) speeltuinen in de buurt?

"Ja heel leuk"

"Ja wel leuk"

"Ja heel erg, heel heel heel leuk"

Sociale context

Aanbevelingen

Meer begeleiding tijdens het buitenspelen: Kinderen profiteren van extra ondersteuning in hun vrije tijd

Buurthuis met gespecialiseerde begeleiding: Kinderen zijn welkom en aanwezig weten hoe om te gaan met deze specifieke groep

Toezicht op speelplekken: Meer toezicht op hangjongeren om vervelende gedragingen zoals pesten en dealen te ontmoedigen

Meer contact tussen kinderen met en zonder beperking: Door kinderen met en zonder beperking bijvoorbeeld samen te laten sporten

"Het zou mooi zijn als de gemeente iets zou opzetten waar die kinderen, al is het maar twee uurtjes, dat er begeleiding is, dat ze even na school..., dat je je ding kwijt kan. Ze willen buiten spelen, maar buiten spelen is één grote chaos."

Fysieke context

Aanbevelingen

Behoud en uitbreiding van speelplekken in de buurt: Bijvoorbeeld pannaveldjes

Een toegankelijke omgeving: Geen scheve stoepen, drempels en hekjes. Meer hellingen bij stoepen

Overzichtelijkheid: Ontwerp speelplekken die overzichtelijk zijn, zodat ouders en verzorgers gemakkelijk toezicht kunnen houden

Toegankelijke speeltuinontwerp:

- **Ondergrond:** Gebruik speeltegels als ondergrond in plaats van zand
- **Meer voorzieningen:** Voorzie de speelplekken van basisvoorzieningen zoals toiletten en voldoende bankjes

Toevoegen van inclusieve speeltoestellen:

- **Speeltoestellen die uitdaging bieden**
- **Sensorische elementen en puzzels**
- **Inclusieve schommels:** Ligschommels of schommels met rugleuningen
- **Rolstoelvriendelijke toestellen en hobbelpaadjes**
- **Speelonderdelen laag bij de grond:** Bijvoorbeeld een draaistuur

Regelmatig onderhoud: Verzorg het gras, de speeltoestellen en de huidige zandondergrond regelmatig

Hoe ervaren kinderen met een beperking en hun ouders uit Oosterhout de inclusiviteit van de buitenspeelmogelijkheden bij hen in de buurt?

Bijlage VIII – Codeboom

